

KREDİ RİSK YÖNETİMİNDE MALİ ANALİZ

107321

107321

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pervin Talantimur
(401950013011)

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 22 Ocak 2001

Tezin Sunulduğu Tarih: 07 Şubat 2001

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Suat TEKER

Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Mehmet BOLAK (G.S.Ü.)

Prof. Dr. Fahir BİLGİNOĞLU (İ.Ü.)

ŞUBAT -2001

T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖNSÖZ

Tezimin hazırlanması aşamasında bana her konuda yardımcı olan, gereken ilgi ve desteği gösteren tez danışmanım sayın Doç. Dr. Suat Teker'e öncelikle çok teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında hep yanımda olan, bana moral desteği veren annem Naile Talantimur'a, ablam Semra Talantimur'a ve tezimin hazırlanması sırasında bana gereken anlayışı gösteren kardeşim Yonca Talantimur'a çok teşekkür ederim.

İşyerindeki yöneticim Dr. Şevket Sayılğan'a, arkadaşım Bahar Türk'e ve çalışmamda emeği geçen diğer bütün kişilere ayrıca teşekkür ederim.

Ocak/2000

Pervin Talantimur

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	vi
TABLO LİSTESİ	vii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
ÖZET	x
SUMMARY	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Tezin Amacı	1
2.1 Tezin Planı	4
2. GENEL KREDİ BİGİLERİ	5
2.1. Kredinin Tanımı	5
2.2. Kredinin Unsurları	6
2.2.1. Zaman Unsuru	6
2.2.2. Güven Unsuru	6
2.2.3. Risk Unsuru	6
2.2.4. Verim Unsuru	6
2.3. Kredinin Fonksiyonları	7
2.4. Kredi Kullanırma Prensipleri	7
2.4.1. Güvence Prensibi	8
2.4.2. Akıcılık Prensibi	8
2.4.3. Verimlilik Prensibi	9
2.5. Temel Kredilendirme İlkeleri	9
2.5.1. Kredi Kullananın Karakteri	10
2.5.2. Kredi Kullananın Kapasitesi	10
2.5.3. Kredi Kullandan İstenen Yasal Güvence	11
2.5.4. Kredi Kullananın Sahip Olduğu Sermaye	12
2.5.6. Ekonomik Ortam ve Koşullar	12
2.6. Kredi Taleplerinin Reddedilme Nedenleri	13
2.6.1. Kredi İsteyenlerle İlgili Nedenler	13
2.6.2. Banka veya Kredi Kurumunun Kredi Politikasıyla İlgili Nedenler	13
2.6.3. Mevzuatla İlgili Nedenler	13
2.7. Kredilerle İlgili Sınırlamalar	14

3. KREDİ TÜRLERİ	16
3.1. Kısa Vadeli Krediler	16
3.1.1. Nakit Krediler	16
3.1.1.1. Açık Kredi	17
3.1.1.2. Cari Hesap Kredisi	17
3.1.1.3. İskonto Kredisi	18
3.1.1.4. Senet Karşılığı Kredi	19
3.1.1.5. Pay Senedi ve Tahvil Karşılığı Kredi	20
3.1.1.6. Emtia Karşılığı Kredi	20
3.1.1.7. Kefalet Karşılığı Kredi	21
3.1.1.8. Döviz Kredisi	22
3.1.1.9. Prefinansman Kredisi	23
3.1.1.10.Eximbank Kaynaklı Kredi	24
3.1.1.11.T.C.Merkez Bankası Kaynaklı Kredi	25
3.1.2. Gayrinakdi Krediler	25
3.1.2.1. Aval Kabul Kredisi	26
3.1.2.2. Akreditif Taahhüt Kredisi	26
3.1.2.3. Teminat Mektubu	29
3.2. Orta ve Uzun Vadeli Krediler	32
4. KREDİ RİSKİ YÖNETİMİ	34
4.1 Kredi Risk Yönetimine İlişkin Temel Prensipler	34
4.1.1. Kredi Riski Konusunda Uygun Ortamın Oluşturulması	35
4.1.2. Kredi verme İşlevinin Etkinliği	37
4.1.3. Kredilerin Yönetimi, Ölçümü ve İzlenmesi	40
4.2. Kredilendirme Süreci	46
4.2.1. Potansiyel Firmaların Tespiti	43
4.2.2. Kredi Analizi	45
4.2.3. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi	47
4.2.4. Kredinin Yapılandırılması	48
4.3. Firmalarda Finansman İhtiyacı Yaratan Nedenler	48
4.4. Kredilerin Hızlı ve Etkin Şekilde Değerlendirilmesi	49
5. FİRMA KREDİ RİSKİ ANALİZİ	51
5.1. Makro Ekonomik Analiz	53
5.2. Sektör Analizi	53
5.3. Kalitatif Kredi Analizi	54
5.3.1. Kalitatif Kredi Analizi verilerinin Temin Edildiği Kaynaklar	54
5.3.2. Firma Ziyareti ve Karşılıklı Görüşme	56

5.4. Kantitatif Kredi Analizi	57
5.4.1. Kantitatif Kredi Analizi Verilerinin Temin Edildiği Kaynaklar	59
5.5. Finansal Analiz	60
5.5.1. Finansal Analizin Amaçları	61
5.5.2. Finansal Analizin Türleri	62
5.5.2.1. Analizi Yapan Kişi Bakımından Finansal Analiz	62
5.5.2.2. Kapsam Bakımından Finansal Analiz	62
5.5.2.3. Amaç Bakımından Finansal Analiz	63
5.5.3. Finansal Analizi Etkileyen Faktörler	65
5.6. Finansal Tabloların Analize Hazırlanması	65
5.7. Finansal Analiz Yöntemleri	73
5.7.1. Oran Analizi	73
5.7.2. Karşılaştırmalı Analiz (Yatay Analiz)	80
5.7.3. Yüzde Analizi (Dikey Analiz)	81
5.7.4. Trend Analiz (Eğilim Yüzdeleri Analizi)	81
6. FİRMA KREDİ RİSKİ ANALİZİ UYGULAMASI	82
6.1. Dünya Ekonomisi	83
6.2. Türkiye Ekonomisi	84
6.2.1. Üretim ve Enflasyon	86
6.2.2. Bütçe ve Para Politikaları	87
6.2.3. Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi	88
6.3 Demir-Çelik Sektörü	89
6.3.1. Türkiye’de Üretim	89
6.3.1.1. Demir-Çelik Eşya	90
6.3.1.2. Kapasite Kullanım Oranları	91
6.3.1.3. Devlet Teşvikleri	91
6.3.1.4. Sektörde Fiyat Artışları ve Üretim Maliyetleri	92
6.3.2. Talep Yapısı	92
6.3.3. Türkiye'nin Dış Ticareti	93
6.3.4. Dünya Ticareti	95
6.3.5. Sektörün Faaliyet Döngüsü	95
6.3.6. Sektörün Finansman İhtiyaçları ve Bankalarla İlişkiler	96
6.3.6.1. Eximbank Kredileri	97
6.3.7. Demir Çelik Sektörünün Sorunları	97
6.3.8. Genel Değerlendirme ve 2001 Yılı Beklentileri	97

6.4 KALİTATİF VE KANTİTATİF FİRMA KREDİ ANALİZİ	98
6.4.1. ABC A.Ş.'nin Kredi Analizi	100
6.4.2. XYZ A.Ş.'nin kredi Analizi	114
SONUÇLAR VE TARTIŞMA	131
KAYNAKLAR	134
EKLER	137
ÖZGEÇMİŞ	157

KISALTMALAR

OECD	: Organisation For Economic Cooperation and Development
İGEME	: İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi
DİE	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet İstatistik Enstitüsü
HM	: Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
DPT	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Planlama Teşkilatı
M2Y	: Dolaşımdaki Para + Vadeli-Vadesiz Mevduat + Döviz Tevdiat Hesabı
DTH	: Döviz Tevdiat Hesabı

TABLO LİSTESİ**Sayfa No**

Tablo 3.1	Kredi Türleri	33
Tablo 5.1	Kalitatif Kredi Analizi Verileri	56
Tablo 5.2	Kantitatif Kredi Analizi Verileri	60
Tablo 5.3	Finansal Analizin Analizi Yapan Açısından Amacı	61
Tablo 5.4	Finansal Analizin Türleri	62
Tablo 5.5	Finansal Tablolar Analizini Etkileyen Faktörler	65
Tablo 5.6	Aktifin Kasa, Banka ve Tahviller Kalemlerinde Yapılan Düzeltme İşlemleri	66
Tablo 5.7	Aktifin Alacaklar Kaleminde Yapılan Düzeltme İşlemleri	67
Tablo 5.8	Aktifin Stoklar ve Akreditifler Kaleminde Yapılan Düzeltme İşlemleri	68
Tablo 5.9	Aktifin Bağlı ve Duran Değerler Kalemlerinde Yapılan Düzeltmeler	69
Tablo 5.10	Aktifin Amortisman ve Zarar kalemlerinde Yapılan Düzeltmeler	70
Tablo 5.11	Pasifin Borçlar Kalemlerinde Yapılan Düzeltmeler	71
	Düzeltmeler	
Tablo 5.12	Diğer Borçlar, Tahviller ve Kar Kalemlerinde Yapılan Düzeltmeler	72
Tablo 5.13	Cari oranı Artıran ve Azaltan Nedenler	74
Tablo 5.14	Stok Devir Hızının Düşük yada Yüksek Olmasının Nedenleri	77
Tablo 6.1	OECD'nin dünya Ekonomisi İle ilgili Tahminleri	83
Tablo 6.2	Türkiye'nin Makro Ekonomik Göstergeleri	86
Tablo 6.3	Konsolide Bütçe	87
Tablo 6.4	Ödemeler Dengesi	88
Tablo 6.5	Türkiye'nin Ham çelik üretimi	89
Tablo 6.6	Demir Çelik sektörü Üretim İndeksi Değişimi	90
Tablo 6.7	Kapasite Kullanım Oranları	91
Tablo 6.8	Tam Kapasite ile Çalışmama Nedenleri	91
Tablo 6.9	Deir çelik Sektöründe TEFE Artış oranları	92
Tablo 6.10	Dünya Demir Çelik Tüketimi	93
Tablo 6.11	Demir Çelik ihracat ve İthalatının Karşılaştırılması	93

Tablo 6.12	Türkiye'nin Demir Çelik İhracatı	94
Tablo 6.13	Türkiye'nin Demir Çelik İthalatı	95
Tablo 6.14	ABC A.Ş.'nin Kredi Değerlendirme Raporu Kapak Sayfası	100
Tablo 6.15	ABC A.Ş. Kredi Riskinin Değerlendirilmesi ve Sonuç	101
Tablo 6.16	ABC A.Ş.'nin Mali Analizi	103
Tablo 6.17	ABC A.Ş.'nin Kantitatif Kredi Analizi	104
Tablo 6.18	ABC A.Ş.'nin Kalitatif Kredi Analizi	105
Tablo 6.19	ABC A.Ş.'nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tablosu	107
Tablo 6.20	ABC A.Ş.'nin 06/2000 tarihli Mizan	109
Tablo 6.21	ABC A.Ş.'nin Güncel Kredi Bilgileri	110
Tablo 6.22	ABC A.Ş.'nin Ortakları ve Üretim Faaliyetleri İle İlgili Açıklamalar	111
Tablo 6.23	ABC A.Ş.'nin Son 3 Yıla Ait Bilançoları ve Yapılan Düzeltme İşlemleri	112
Tablo 6.24	ABC A.Ş.'nin Son 3 Yıla Ait Gelir Tabloları	113
Tablo 6.25	XYZ A.Ş.'nin Kredi Değerlendirme Raporu Kapak Sayfası	114
Tablo 6.26	XYZ A.Ş. Kredi Riskinin Değerlendirilmesi ve Sonuç	115
Tablo 6.27	XYZ A.Ş.'nin Mali Analizi	117
Tablo 6.28	XYZ A.Ş.'nin Kantitatif Kredi Analizi	119
Tablo 6.29	XYZ A.Ş.'nin Kalitatif Kredi Analizi	120
Tablo 6.30	XYZ A.Ş.'nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tablosu	123
Tablo 6.31	XYZ A.Ş.'nin 06/2000 Tarihli Mizan	125
Tablo 6.32	XYZ A.Ş.'nin Güncel Kredi Bilgileri	126
Tablo 6.33	XYZ A.Ş.'nin Ortakları ve Üretim Faaliyetleri İle İlgili açıklamalar	127
Tablo 6.34	XYZ A.Ş.'nin Son Üç Yıla Ait Bilançolarında Yapılan Düzeltme İşlemleri	128
Tablo 6.35	XYZ A.Ş.'nin Son 3 Yıla Ait Gelir Tabloları	129

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 4.1 Kredilendirme Süreci

Şekil 4.2 Kredi Riski Değerlendirme Metodolojisi

ÖZET

Bankacılık sektöründe yaşanan ciddi problemler; yetersiz kredi standartları, zayıf portföy risk yönetimi ile banka müşterilerinin kredibilitesinde bozulmaya yol açabilecek ekonomik gelişmeler ve diğer koşullardaki değişmelerin iyi izlenememesinden kaynaklanmaktadır.

Kredi kurumlarının karşılaşılabilecekleri potansiyel temel riskler, kredi ve piyasa riskleridir. Kredi kurumları, mevduat kabul etme ve ödünç verme işlevleri nedeniyle çeşitli riskler altına girmektedir. Bunlardan kredi riski; bir bankanın kredi müşterisinin yada kendisiyle bir anlaşmaya taraf olan gerçek yada tüzel kişinin, anlaşma koşullarına uygun biçimde yükümlülüklerini yerine getirememesi riskidir.

Kredi risk yönetiminin amacı; uygun parametreler içinde bankanın maruz kalabileceği riskleri yöneterek, getirisini maksimize etmektir. Bankalar portföylerindeki tüm kredi risklerini yönetmek ve diğer risklerle olan ilişkisini göz önünde bulundurmak durumundadır. Kredi riskinin etkin şekilde yönetimi, risk yönetimine kapsamlı bir yaklaşımın temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Kredi riskine maruz kalınması, dünyadaki en önemli banka problemlerinden biri olduğundan, bankalar ve gözetim-denetim otoriteleri; kredi riskinin tespit edilmesi, ölçülmesi ve izlenmesi konularına büyük önem vermektedir.

2000 yılından itibaren Türkiye’de uygulanmaya başlayan dezenflasyon programıyla birlikte kredi ve kredi risk yönetimi faaliyetlerinin önem kazanması beklenmektedir.

Bankalar, sağladıkları fonları ekonomiye yönlendirirken emniyet ve verim unsurlarını dikkate almaktadır. Kredilendirme; bankalar açısından karlı, karlı olduğu kadar da riskli bir uygulamadır.

Kredi talebinde bulunan gerçek ve tüzel kişi firmaların, kredi değerliliklerinin ölçülmesinde etkin analiz yöntemlerinin kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye’de kredi taleplerinin değerlendirilmesinde en yaygın olarak kullanılan yöntem finansal tabloların analizidir. Değişik ve ileri finansal analiz yöntemleri kullanılmakla birlikte kredi risk analizi, risk ölçe ve derecelendirme yöntemleri henüz yeterince kullanılmamaktadır.

Günümüzde etkin bir kredi analizinin, iyi bir risk yönetimi politikasıyla mümkün olacağının önemi daha iyi anlaşılmıştır. Bu nedenle bankaların kendi vizyonlarına ve yapılarına uygun politikaları geliştirmesi gerekmektedir.

Dünya ve Türkiye ekonomisinde yaşanan gelişmelerin yakından izlenmesi ve sektörel etkilerinin erken tespit edilmesi, etkin kredi risk yönetiminin temel unsurları olarak kabul edilmektedir.

Hazırlanan çalışmada, yeni kredi tahsisi yada mevcut kredilerin yenilenmesi sırasında kullanılan analiz tekniklerine farklı bir yaklaşım getirilmiştir. Rasyonel kredi kararlarının alınmasında temel teşkil eden faktörler üzerinde durulmuş ve kredi analizinin aşamaları detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Kredi risk analizi uygulamasında; dünya ekonomisindeki gelişmeler, OECD'nin hazırlamış olduğu "Dünya Ekonomisinin Görünümü" raporunda yayınlanan veriler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Türkiye ekonomisindeki gelişmeler değerlendirilirken; 1998, 1999 ve 2000 yıllarının ilk altı-dokuz aylık dönemlerine ait veriler kullanılmıştır. Analizde; GSMH, enflasyon oranları, konsolide bütçe ve ödemeler dengesi gibi temel makro ekonomik göstergeler yorumlanmıştır.

Kredi risk analizinde, ülke ekonomisi ve sanayileşmede lokomotif sektör özelliğine sahip olması nedeniyle demir çelik sektörü incelenmiştir. Ekonomik konjonktürdeki gelişmeler ve sektörel beklentilerden hareketle, firmaların kalitatif ve kantitatif verileri detaylı bir şekilde analiz edilerek firma kredi değerlendirme raporları hazırlanmıştır.

Kalitatif analizde firma, yapılan piyasa araştırması sonucu iç ve dış kaynaklardan sağlanan veriler doğrultusunda değerlendirilmektedir. Kalitatif analiz, ilk defa kredi ilişkisine girilecek firmalarda büyük önem taşımaktadır. Kantitatif analizde ise, firmanın finansal tabloları analiz edilmektedir.

Çalışmada; kredi risk analizinin, kredi kararlarının alınmasındaki önemini vurgulanmakta ve kredi talepleri değerlendirilirken izlenen analiz aşamaları detaylı bir şekilde incelenmektedir.

SUMMARY

While financial institutions have faced difficulties over the years for a multitude of reasons, the major cause of serious banking problems continues to be directly related to lax credit standards for borrowers and counterparties, poor portfolio risk management, or a lack of attention to changes in economic or other circumstances that can lead to a deterioration in the credit standing of a bank's counterparties.

Credit risk is most simply defined as the potential that a bank borrower or counterparty will fail to meet its obligations in accordance with agreed terms. The goal of credit risk management is to maximise a bank's risk-adjusted rate of return by maintaining credit risk exposure within acceptable parameters. Banks need to manage the credit risk inherent in the entire portfolio as well as the risk in individual credits or transactions. Banks should also consider the relationships between credit risk and other risks. The effective management of credit risk is a critical component of a comprehensive approach to risk management and essential to the long-term success of any banking organisation.

For most banks, loans are the largest and most obvious source of credit risk; however, other sources of credit risk exist throughout the activities of a bank, including in the banking book and in the trading book, and both on and off the balance sheet. Banks are increasingly facing credit risk (or counterparty risk) in various financial instruments other than loans, including acceptances, interbank transactions, trade financing, foreign exchange transactions, financial futures, swaps, bonds, equities, options, and in the extension of commitments and guarantees, and the settlement of transactions.

Since exposure to credit risk continues to be the leading source of problems in banks world-wide, banks and their supervisors should be able to draw useful lessons from past experiences. Banks should now have a keen awareness of the need to identify, measure, monitor and control credit risk as well as to determine that they hold adequate capital against these risks and that they are adequately compensated for risks incurred.

Credit risk management specifically address the following areas:

- a. Establishing an appropriate credit risk environment,
- b. Operating under a sound credit-granting process,
- c. Maintaining an appropriate credit administration, measurement and monitoring process,
- d. Ensuring adequate controls over credit risk.

Although specific credit risk management practices may differ among banks depending upon the nature and complexity of their credit activities, a comprehensive credit risk management program will address these four areas. These practices should

also be applied in conjunction with sound practices related to the assessment of asset quality, the adequacy of provisions and reserves, and the disclosure of credit risk.

The 3 C's of credit should be the foundation of all credit decisions

Credit managers' responsibility is to identify and minimize risk. That equates to making sound credit decisions based on basic credit principles, Character, Capacity and Capital. Commonly referred to as the 3 C's of credit these should be the foundation to every credit decision.

1. **Character:** Considered to be the most important of the 3 C's this equates to willingness. A willingness to provide information, a willingness to answer our questions, a willingness to return telephone calls and most importantly a willingness to pay.
2. **Capacity:** Capacity is the ability to pay. It is not enough to be willing to pay, although that is a good sign; one has to have the ability to pay. That means that current assets exceed current liabilities, which provides net working capital. If current assets are insufficient to pay existing current obligations then how is our new debt to be repaid? It is not necessary to have a financial statement to determine this. What amount of balances is maintained in bank accounts? How much debt is listed on a credit report and what is the payment history?
3. **Capital;** Capital is the ability to raise debt. In the event capacity is lacking does the applicant have the ability to raise additional debt through borrowing against or liquidating assets. To determine the answer to this question we have to ask questions concerning assets, current and fixed, and the ability of the applicant to raise additional debt if needed whether it be secured or unsecured.

The analysis of the applicant utilizing the 3 C's will determine the criteria that we should use in making our credit decisions. Credit decisions have nothing to do with competition, industry standards and the current market environment. Those factors are utilized in making business decisions that often take precedence over credit decisions.

Financial statement analysis: A financial statement is made up of 5 components:

- The Opinion Letter
- The Balance Sheet
- The Income Statement
- The Statement of Cash Flows
- The Notes

If you have any less than the above you do not have a financial statement but rather a component of a financial statement.

Good financial statement analysis involves looking at details to understand the "big picture" of your customer's financial statement.

1. A private company's profitability goals generally involve tax saving strategies.
2. Trend analysis is better when more years are analyzed. If possible, try to obtain at least 3 years of financial statements in order to complete good trend analysis.

3. Financial statement analysis is not the "end all" to understanding your customer's financial situation. Many times financial statement analysis raises more questions than it answers. You can find out what is going on with your customer.
4. Compare your customer's financial ratios with industry averages of like size companies. Industry averages are not the final ratio numbers that your customer should maintain, but, rather, a general rule of thumb to give you an indication of where other like size companies in their industry stand.
5. What gets included in cost of goods sold may vary from company to company and from industry to industry. When analyzing gross margin, if this number appears lower than normal for your industry, try to determine if your customer includes an expense in cost of goods sold which generally is found in general and administrative expenses. If this is the case, year to year trends and the operating income percentage give a better picture than an industry comparison of the gross margin percentage.
6. Try to find out the owner-related expenses if you are analyzing a private company. These expenses include owner's salary and bonus, car expense and travel . It will give you a better picture of true profitability.
7. An analysis of the operating percentage (operating income divided by sales) will help you understand the profitability trend of a company before taking into account the financing and non-operating related activities.
8. Sometimes operating efficiency ratios (days receivables outstanding, inventory turns, days payables outstanding) may look extremely high or low If this happens, it is important to ask questions which might shed light on how they manage their company or record their transactions. If days receivables outstanding are extremely low, find out if they are factoring their receivables. If high, do they have in-house extended financing to their customers? If inventory turns are extremely slow compared to industry averages, do they have old inventory on hand? If days payables outstanding is extremely high, are they receiving special terms from major suppliers or is there something other than trade vendors in accounts payable?
9. Look the surface of bank debt. Try to find out what their bank debt is made up of, how large their credit line facility is, how much of their credit facility is currently being used and when their loans are due. A company maxed out on their credit line may be a higher risk than a company using only half of their credit line, even if the amount of debt is the same. If their credit facility is coming due soon, you may want to follow up about the status of bank negotiations.
10. When leverage is high, always try to understand what has caused the high leverage. If the company has been in the acquisition mode, or is a new company, it might be perfectly normal to see a higher leverage ratio. All factors must be taken into account.

Financial ratios: Why are we looking at the financial reports?

- Is the business profitable?
- Can the business pay its bills?

- How is the business financed?
- How does this year compare to last year?
- How does the business compare to the industry norms?

These key questions indicate that the financial health of a company is dependent on a combination of profitability, short-term liquidity and long term liquidity. Historically, greater emphasis was placed on profitability.

Companies, which are profitable, but have poor short term or long term liquidity measures, do not survive the troughs of the trade cycle. As trading becomes difficult in a recession such companies experience financial difficulties and fail, or may be taken over. In contrast, companies, which are not profitable but are cash rich, do not survive in the long term either. Such companies are taken over for their cashflows or by others who believe that they can improve the profitability of the business. Thus, those companies that do succeed and survive over the long term have a well-rounded financial profile, and perform well in all aspects of financial analysis.

It is important when reviewing each aspect of financial performance to highlight any significant changes in performance, either compared to last year or compared to a competitor. Highlighting significant changes enables you to focus on key events or major factors that may have important implications for the company.

Finally, look at financial performance within the context of the political, business and economic environment in which the business operates.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. TEZİN AMACI

Ticari faaliyetlerin hızla artması ve çeşitlenmesi, fon ihtiyacının artmasına neden olmaktadır. İşletmelerin finansman ihtiyaçlarının karşılanması, kredi sistemini ortaya çıkarmıştır.

Bankaların en önemli fonksiyonu çeşitli kaynaklardan toplanan fonları, kredi sistemi yoluyla ekonomideki gerekli alanlara aktararak, kalkınma sürecini hızlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Türk Bankacılık sistemi 2000 yılından itibaren uygulanmaya başlayan üç yıllık ekonomik stabilizasyon programıyla birlikte yeni bir sürece girmiştir. Uygulanan dezenflasyon programının Türk bankacılık sistemini önemli oranda etkilemesi beklenmektedir.

Dezenflasyon sürecinde bankalar; açık pozisyonlar ve vadesiz mevduatlar vasıtasıyla sağladıkları primleri kaybetmektedir. Ancak finansal aracılık faaliyetlerinin artması ve aktiflerinin ortalama vadesinin pasiflerinin vadesinden uzun olması nedeniyle, faiz riski kazançları artacaktır. Programın başarılı olması ve enflasyon oranlarının düşmesiyle birlikte, vadesiz mevduatlardan sağlanacak gelirlerin azalması beklenmektedir. Diğer taraftan; ekonominin canlanması ve dış kaynak kullanımına bağlı olarak; vadesiz ticari mevduatlar büyüyecek, aracılık faaliyetleri ve kredi talebi artacaktır.

Bu nedenle önümüzdeki dönemlerde Türkiye’de; dezenflasyon programlarını uygulamış ülkelerden Brezilya, Arjantin ve Şili de olduğu gibi kredi faaliyetlerinin ve kredi risk yönetiminin etkinliğinin artması beklenmektedir.

Dolayısıyla önümüzdeki dönemlerde, bankaların en önemli işlevinin kredilendirme olacağı öngörülmektedir. Etkin kredilendirme faaliyetleri ekonomideki canlanmayı körükleyecek ve girişimcilerin ön plana çıktığı bir ortam yaratacaktır.

Bankalar sağladıkları fonları krediler yoluyla ekonomiye yönlendirirken, emniyet ve verim unsurlarını dikkate almaktadır. Kredilendirme bankalar açısından karlı, karlı olduğu kadar da riskli bir uygulamadır.

Kredi talebinde bulunan firmaların, kredibilitesinin ölçülmesi amacıyla yapılan işlemler “kredi taleplerinin değerlendirilmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Kredi taleplerinin değerlendirilmesinde en yaygın olarak kullanılan yöntem ise, finansal tabloların analizidir. Türkiye’de değişik ve ileri finansal analiz yöntemleri kullanılmakla birlikte, kredi risk analiz, risk ölçe ve derecelendirme yöntemleri henüz yeterince kullanılmamaktadır.

Kredi riskinin minimize edilmesi; etkin bir kredi risk yönetimi ve kredi analizi ile mümkündür. Bu nedenle bankalar, kendi amaçlarına ve yapılarına uygun politikaları geliştirmektedir. Günümüzde bankalar; kredi organizasyonu ve analistin işbirliği ile elde edilen verilerin değerlendirilmesi, firmaya uygun kredinin sunulması, kredinin iyi bir şekilde fiyatlandırılması, kredilendirme sonrası müşteri ilişkilerinin devamı ve kredinin takibi için politikalar ve prosedürler geliştirmektedir.

Kredi risk yönetiminin amacı; uygun parametreler içinde bankanın maruz kalabileceği riskleri yöneterek, getirisini maksimize etmektir. Bankalar portföylerindeki kredi risklerini yönetirken diğer risklerle olan ilişkilerini de göz önünde bulundurmak zorundadır.

Kredi riskine maruz kalınması, dünyadaki banka problemlerinin başında gelmektedir. Bu nedenle bankalar ve gözetim-denetim otoriteleri; kredi riskinin tanınması, ölçülmesi, izlenmesi ile kontrolünün yapılması konularına daha fazla önem vermeye başlamıştır.

Bankaların, güvenilir ve açıkça tanımlanmış kredi verme kriterleri belirlemesi ve bu kriterlere uygun koşullarda çalışması gerekmektedir. Söz konusu kriterler; ödünç alan, kredinin yapısı, alınmasındaki amaç ve geri ödeme kaynağı hakkında yeterli bilgi edinilmesine imkan vermelidir.

Kredinin etkin biçimde verilmesi; güvenilir ve iyi tanımlanmış kredi verme kriterinin belirlenmesiyle mümkündür. Bu kriterler; kredi alacak olanın uygunluğu, hangi miktar, koşul ve vadede, ne çeşit bir kredi verilebileceği vs. konularına açıklık getirmelidir.

Bankalar, yeni bir kredi ilişkisine girmeden önce kredi talebinde bulunan firma ve ortaklarının moralite ve kredibilitesini araştırmalıdır. Özellikle, hileli ve yasal olmayan faaliyetlerle uğraşan kişilerle iş yapmaktan kaçınmalıdır. Piyasa araştırması yapılırken; şirketin kredi kayıtlarına ulaşmak, referans almak, şirketin yönetiminden sorumlu yetkilileri tanımak, kişisel referansları ve finansal kayıtları kontrol etmek vs. gibi yöntemler kullanılmaktadır.

Bunun yanında; sektör, coğrafik bölge yada özel ürünler bazında da risk limitleri oluşturulmalıdır. Sözkonusu limitler, bankanın kredi verme faaliyetleri uygun şekilde çeşitlendirmesine imkan verecektir. Ayrıca, önemli risklere yol açabileceği yaklaşımla bağlantılı şirketlerin oluşturduğu gruplara yönelik genel kredi limitlerini oluşturulması gerekmektedir. Kredi risk yönetiminin en önemli fonksiyonlarından biri, bağlı şirketlerin oluşturduğu gruplara karşı bankanın üstlenebileceği risk sınırlarını belirlemektir.

Bankalar kredi tekliflerini değerlendirirken; ekonomik konjonktürdeki gelişmeler, faiz oranları, likidite durumu ve sektörel beklentiler gibi faktörleri dikkate almaktadır.

Her kredi teklifi, büyüklüğüne ve yapısına uygun olarak kredi analistleri tarafından analize tabi tutulmaktadır. Etkin bir değerlendirme işlevi, analizin yapılacağı bilginin asgari yeterlilik derecesine bağlıdır. Piyasa araştırması sonucu sağlanan kalitatif veriler ile finansal tabloların çeşitli analiz yöntemleriyle analizi sonucu oluşturulan kantitatif verilerin etkin bir şekilde değerlendirilmesi firma kredi risk analizinin temel unsurlarını oluşturmaktadır.

1.2. TEZİN PLANI

Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, giriş bölümüdür. Bu bölümde tezin amacı ve planı anlatılmaktadır.

İkinci bölümde; temel kredi bilgileri, firmalarda finansman ihtiyacı yaratan nedenler, kredi taleplerinin reddedilme nedenleri ve kredilerle ilgili sınırlamalar gibi konular üzerinde durulmaktadır. Temel kredi bilgilerinde; kredinin tanımı, unsurları, fonksiyonları ve kredi kullandırım prensipleri konularına açıklık getirilmektedir.

Üçüncü bölümde; kredi türleri vadeleri yönünden ele alınarak, nakdi ve gayrinakdi kredi türleri ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir. Bu bölümde, özellikle “Türk Lirası” ve “Yabancı Para” cinsinden kullandırılan kısa vadeli kredilerin fonksiyonları değerlendirilmektedir. Ayrıca sözkonusu kredilerin banka ve kredi talep eden açısından önemi vurgulanmaktadır.

Dördüncü bölümde; kredi riski yönetimine ilişkin temel prensipler, kredilendirme süreci ve kredi analizi konuları ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Beşinci bölümde; makro ekonomik analiz, sektör analizinin kredi risk yönetimindeki önemi ve bu analizlerde gözönünde bulundurulacak faktörler incelenmektedir. Ayrıca, kalitatif-kantitatif kredi analizini ve finansal analiz yöntemleri hakkında bilgi verilmektedir.

Altıncı bölümde; firma kredi risk analizi uygulaması kapsamında, dünya ülkeleri ve Türkiye ekonomisi incelenmekte, demir-çelik sanayi için bir sektör raporu düzenlenmektedir. Ayrıca, demir çelik sektöründe faaliyet gösteren iki firma için kredi risk analizi raporu düzenlenmektedir. Sözkonusu firmalar kalitatif ve kantitatif kriterler doğrultusunda değerlendirilmektedir. Kalitatif kriterler, banka içi ve dışı kaynaklardan temin edilen piyasa bilgileri, kantitatif kriterler ise, firmanın son üç yıla ait finansal tabloları ve kredi bilgileri doğrultusunda değerlendirilmektedir.

BÖLÜM 2

GENEL KREDİ BİLGİLERİ

2.1 KREDİNİN TANIMI

Kredi, Latince’de inanma anlamına gelen “credere” sözcüğünden gelmekte olup saygınlık ve itibarı ifade etmektedir.

Kredi genel olarak; “belirli bir süre sonra ödeme vaadi ile mal, hizmet ve para cinsinden satın alma gücünün sağlanması yada var olan satın alma gücünün belirli bir süre sonra geri alınmak üzere başka bir kimseye devredilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Usta, 1992).

Bankacılık açısından yapılan bir tanıma göre kredi, “bir bankanın yapacağı değerlendirme sonucunda gerçek yada tüzel kişilere; yasalarını, iç kurallarını ve kaynaklarını gözönünde bulundurarak teminat karşılığında yada teminatsız olarak para, garanti ve kefalet vermek şeklinde tanıdığı olanak veya sınırdır (Rosenberg,1982).

Kredi mübadele temeline dayanmaktadır. Zira, herhangi bir kişinin yada işletmenin kendisine ait olmayan bir hakkı, karşılığını temin etmek koşuluyla belli bir süre için kendisininmiş gibi kullanabilmesini sağlamaktadır. Kredi alan taraf sahip olduğu olanak yada fon için önceden belirlenmiş bedeli, faizi ile birlikte geri ödeme vaadinde bulunurken diğer tarafı temsil eden finansal kurum, sözkonusu fonu yada olanağı kararlaştırılan süre dahilinde kullanmayı kabul etmektedir. Dolayısıyla kredi, fon arz eden ve talep eden taraflar arasındaki güvene dayanan ekonomik bir alışveriş şeklinde de tanımlanabilmektedir.

2.2. KREDİNİN UNSURLARI

Kredinin zaman, güven, risk ve verim olmak üzere dört temel unsuru bulunmaktadır (Gülmüş ve Çifçi, 1991).

2.2.1. Zaman Unsuru

Bankalar tarafından ödünç verilen paranın yada sunulan itibarın belirli bir süre sonra iadesi sözkonusu olduğundan kredide zaman unsuru oldukça önemlidir. Tanınan vadenin uzunluğuna bağlı olarak kredi riski de değişmektedir. Geleceğin belirsizliği nedeniyle vade uzadıkça, risk artmaktadır.

2.2.2. Güven Unsuru

Nakit, mal, teminat ve kefalet şeklinde verilen herhangi bir kredi, belirli bir süre sonunda geri alınmak koşulunu taşıdığından, arada bir güven unsurunun bulunması gerekmektedir. Kredi verilecek kişi yada kurumun, banka nezdinde bir itibarının ve güvenilirliğinin olması gerekmektedir. Güven unsurunun kredi ilişkisine girildikten sonra ortadan kalkması durumunda ise, kredinin tasfiye edilmesi yoluna gidilmektedir.

2.2.3. Risk Unsuru

Bankacılıkta risk; ödünç verilen paranın tahsiline yada öngörülen taahhüdün yerine getirilmesine kadar geçen süre içinde karşılaşılmaması muhtemel tehlikelerin toplamıdır (Sinkey, 1992). Risk; kredinin zamanında geri ödenmemesi, iş yada hizmet taahhüdünün yerine getirilmemesi yada kredi sözleşmesinde belirtilen şartlara uyulmaması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Kredi işlemlerinde, risk unsurunun minimize edilmesi temel hedeftir. Bu nedenle; riskli görülen firmalarla kredi ilişkisine girilmemesi, kredi kullanılırken sağlam teminatlar alınması ve firmanın yakından izlenmesi gerekmektedir.

2.2.4. Verim Unsuru

Krediyi veren bankanın, gerçekleştirdiği kredi işlemlerinden kar etmesi gerekmektedir. Aksi taktirde, bankanın kredi kullanırması bir anlam ifade

etmeyeceği gibi varlığını sürdürebilmesi, mevduat sahiplerine karşı olan yükümlülüklerini yerine getirmesi ve ortaklarına kar dağıtması mümkün olamayacaktır.

Kredilerden sağlanan faiz ve komisyonlar, bankaların en önemli gelir kaynaklarını oluşturmaktadır. Faiz, en basit anlamda nakit kredinin ücretidir. Komisyon ise, kredi tahsisi nedeniyle ortaya çıkan masraflar ile üstlenilen risk ve zararın karşılığıdır (Yüksel, 1992). Komisyon, nakit kredilerde faizle birlikte alınmaktadır. Gayrinakit kredilerde ise, kredinin asli gelirini meydana getirmektedir.

2.3. KREDİNİN FONKSİYONLARI

Kredinin fonksiyonları ve faydalarını üç grupta özetlemek mümkündür (Birdal, 1993):

- a. Ekonomideki dağınık ve atıl fonlar (sermaye ve tasarruflar), kredi sistemi sayesinde ülkenin gelişmesi yönünde değerlendirilerek ekonomik faaliyetlere hız kazandırılmaktadır. Sahipleri tarafından kullanılmayan fonlar, ihtiyaç sahiplerine kredi şeklinde aktarılabilir. Böylece arz-talep dengesi yaratılırken, fon sahipleri de kazanç sağlanmaktadır. Girişimciler ve yatırımcılar ihtiyaç duydukları sermayeyi, kredi yoluyla tasarruf sahiplerinden temin etmektedir.
- b. Kredi aynı zamanda bir tedavül aracıdır. Kredi ekonomisi para ekonomisinin gelişmiş bir aşamasını teşkil etmektedir. Kredi sayesinde nakit para gereksinimi azalmakta ve ticari faaliyetler hız kazanmaktadır.

2.4. KREDİ KULLANDIRMA PRENSİPLERİ

Tahsis edilen kredilerin vadelerinde ve sorunsuz olarak geri dönüşünün sağlanması için kredilendirme aşamasında bazı önemli hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Kredi, teminata değil yapılacak işe verilmelidir. Kredinin karlı bir işte kullanılması, geri dönüşü açısından en önemli teminat olarak kabul edilmektedir. Kredinin geri

dönüşünün problemsiz olarak sağlanabilmesi için, kredilendirilecek projenin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi ve beklentisi olumlu projelerin kredilendirilmesi gerekmektedir.

Kredi tahsisi sırasında gözönünde bulundurulması gereken prensipler güvence, akıcılık ve verimlilik prensipleridir.

2.4.1. Güvence Prensibi

Kredinin sağlamlığını ve teminata bağlandığını ifade etmektedir. Kredi emniyetinin sağlanması için;

- Kredi tahsis edilmeden önce, firma analizinin iyi bir şekilde yapılması,
- Verilen kredinin firmanın kredi değerliliği dışındaki teminatlara bağlanmaması ve bunlara ilişkin şekil şartlarının tam olarak yerine getirilmesi,
- Kredinin kısa vadeli projelerin finansmanında kullanılması ve riski azaltmak amacıyla portföy çeşitlendirilmesine gidilmesi (farklı iş kollarında faaliyet gösteren çok sayıdaki firmaya kredi tahsis edilmesi),
- Tahsis edilen kredinin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının izlenmesi ve kullanıldığı işin seyrinin yakından takip edilmesi gerekmektedir.

2.4.2. Akıcılık Prensibi

Kredinin kısa sürede geri ödenmesini ve iş mevsimlerine uygun olarak hareketli bir şekilde kullanılmasını ifade etmektedir. Kredinin akıcılığının sağlanabilmesi için;

- Kredinin kısa vadeli olarak kullanılması ve vade sonunda tasfiye edilmesi,
- Kredinin amacına ve iş mevsimine uygun olarak kullanılması,
- Teminat olarak; mümkün olduğu ölçüde hareketli teminatlar olarak adlandırılan senet, çek, ihracat vesaiki, nakit blokajı, hazine bonosu ve devlet tahvili gibi kıymetlerin alınması,

--Teminata alınacak olan çek ve senetlerin, satılan bir malın yada verilen bir hizmetin karşılığı olması, diğer bir ifadeyle gerçek bir ticari işlemten kaynaklanması,

--Riskin yayılabilmesi için teminata alınan çek ve senetlerin montan ve borçluları itibariyle iyi bir dağılıma tabi tutulması, çek ve senetlerin vadeleri ile kredi vadesinin uyumlu olması, riskin çok sayıda firma üzerine yayılması gerekmektedir.

2.4.3. Verimlilik Prensibi

Kar marjı yüksek olan kredilerin kullanılmasına öncelik verilmesi, kullanılan kredilerden faiz yanında komisyon ve diğer gelirlerin sağlanmasını ifade etmektedir. Randımanı artırmak için; müşteri ticari mevduatlarının ve komisyonlu işlemlerin bankada toplanmasının sağlanması yanında, reeskont kredileri başta olmak üzere kaynak yaratan kredilere öncelik verilmesi gerekmektedir.

Bunlara ek olarak gözönünde bulundurulması gereken faktörler aşağıdaki gibidir:

- Yapılan görüşmelerde kredi koşulları üzerinde uzlaşma sağlanmalıdır.
- Firmaların faaliyet alanı ile ilgili özel koşullar bilinmelidir.
- Sektörler yakından izlenmelidir.
- Firmaların yeterli piyasa deneyimlerinin olup olmadığı araştırılmalıdır.
- Firmaların moraliteleri hakkında bilgi edinilmelidir.
- Firmaların geçmişi araştırılmalıdır.
- Firmaların menkul ve gayrimenkul varlıkları tespit edilmelidir.
- Teminatlar üzerinde gerekli inceleme ve araştırmalar yapılmalıdır.
- Kredi talep gerekçesi ve kullanım alanı bilinmelidir.
- Geçmişte çalışılan firmaların, banka ile olan kredi ilişkileri incelenmelidir.

2.5. TEMEL KREDİLENDİRME İLKELERİ

Bankaların kredi kararlarını etkileyen temel faktörlerdir. Temel kredileendirme ilkelerinin oluşturulurken, sağlanan kar ve katlanılan risk gibi faktörler gözönünde

bulundurulmaktadır. Amaç, kredi zararını minimize etmek değil, en iyi müşterileri seçip değerlendirmektir.

Bu amaçla gerek bireysel müşteriler, gerekse kurumsal müşteriler için oluşturulan prensipler birçok banka tarafından özenle uygulanmaktadır. Sözkonusu prensipler ingilizce literatürde 5C kuralı olarak bilinmektedir (Rose, 1991):

1. Kredi kullananın karakteri (Character),
2. Kredi Kullananın kapasitesi (Capacity),
3. Kredi kullandan istenen yasal güvence, teminat (Collateral),
4. Kredi kullananın sahip olduğu sermaye (Capital),
5. Ekonomik ortam ve koşullar (Condition)

Bankaların, kredilendirme prensiplerinin tamamına önem vermesi gerekmektedir.

2.5.1. Kredi Kullananın Karakteri

Borçlunun itibarını, ödeme ahlakı ve ödeme alışkanlığını göstermektedir. Kredilendirme işlevinin başarı olabilmesindeki en önemli faktörler; borçlananın açıklığı, dürüstlüğü ve iyi niyetidir. Nitekim, bankayı yanlış yönlendirmeyi amaçlayan bir kredi müşterisinin, kredi riskini analiz etmekle yükümlü banka görevlisini yanlış bilgilendirerek istediği krediyi alması mümkündür. Ancak bazı durumlarda kredinin geri alınmasında karşılaşılan güçlükler müşterinin dürüst olmamasından değil, yönetsel niteliklerinin, çalışma yönteminin ve iş deneyiminin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır.

Bankaların kredi müşterilerini çok iyi analiz etmesi gerekmektedir. Önceki borçlarını zamanında ödeyen müşterilerin talep ettiği krediyi de zamanında ödeme olasılığı yüksektir. Kredi müşterisi ile ilgili gerekli bilgiler daha önceki kredi ilişkilerinden, rakiplerinden ve müşterilerinden temin edilebilmektedir. Karakter, kredi sorumlularının bakması gereken önemli bir unsur olmakla beraber tek başına bir anlam ifade etmemektedir.

2.5.2. Kredi Kullananın Kapasitesi

Geliri yaratan kapasite (capacity), borçlunun krediyi geri ödeme gücünü göstermektedir. Kullandırılan kredilerin geri ödenmesinde borçlu firmanın kapasitesi de önemli rol oynamaktadır.

Kapasitenin önemi kredinin vadesine göre değişmektedir. Uzun vadeli kredilerde, müşterinin anapara ve faiz ödeme potansiyeli ön plana çıkmaktadır. Uzun vadeli fonlar, sabit varlıklara yatırılmakta ve yatırımlar sonucu elde edilen gelirlerle kredi borcu ödenmektedir (Fraser, 1985). Kısa süreli kredilerde ise en önemli unsur, likidite yoğunluğudur. Bu nedenle kredi analizinin temel amacı, nakit yaratma potansiyelini tespit etmektir.

Proforma analizleri ve oran analizleri, kredi analizinde yararlanılabilecek diğer araçlardır. Bu bağlamda, net gelirin satışlara veya satışların toplam varlıklara oranı şeklindeki finansal göstergeler önem kazanmaktadır. Bu amaçla, diğer şirketlerin ve çeşitli bilgi kuruluşlarının finansal verilerinden de yararlanılmaktadır (Seitz and Yeager, 1989). İstanbul Sanayi Odası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, firmalara ilişkin finansal verileri içeren yayınları bulunan kuruluşlardır. Ayrıca TCMB'nin her yıl konsolide sektör bilançoları hazırlamakta ve yayınlamaktadır. Amerika'da Robet Morris Associates ve Dun&Bradstreet'in gibi kurumların sektörlerle ilgili araştırma ve yayınları mevcuttur.

2.5.3. Kredi Kullandanın İstenen Yasal Güvence

Teminat (collateral), kredinin riskini belirleyen ve riski azaltan önemli unsurlardan birisi olarak kabul edilmektedir. Düşük riskli krediler teminatlı kredilerdir. Yüksek riskli krediler ise, daha fazla teminat gerektiren ve faiz oranları yüksek kredilerdir.

Yasal güvencelerin analizi, varlıkların niteliğine ve diğer firmalardan teminat olarak sunulan varlıklara dayanılarak yapılmaktadır. Analizde, teminatın işletmenin toplam varlıkları içindeki payına önem verilmektedir. Finansal veriler incelendikten sonra, kredinin geri ödenmemesi halinde bankanın toplam alacağının ne olacağı saptanmaktadır. Kredinin bankaya geri kazandırılması için genellikle ipotek alınması tercih edilmektedir. İpoteğe konu olacak varlıklar firmanın mal varlıkları olabileceği gibi, firma ortaklarının ve yöneticilerinin mal varlıkları da olabilmektedir. Ancak

teminat alınırken çeşitlendirmeye gidilmesine, teminatların sağlamlığına, derece ve sırasına özen gösterilmelidir. Ayrıca, teminatın firmaya bağlı riskini ortadan kaldırmak için firma faaliyetleri ile ilgili olmayan varlıkların teminat kapsamına alınması tercih edilmektedir.

2.5.4. Kredi Kullananın Sahip Olduğu Sermaye

Sermaye (capital), müşterinin finansal yönden değerini ifade etmektedir.

Sermaye, firmaya verilen kredilerin geri ödenmesinde ve zararların ortadan kaldırılmasında bir tampon görevi üstlenmektedir. Ayrıca, işletmenin etkin ve verimli çalışması için gerekli olan nakit akışını sağlamaktadır. Bu nedenle, kredi değerliliğinin ölçmesinde dikkate alınan önemli unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir. Banka, kredi müşterisinin finansal verilerini analiz ederken, sermayesinin alacaklarına yeterli güvence sağlayıp sağlamadığına dikkat etmektedir.

2.5.5. Ekonomik Ortam ve Koşullar

Günümüzde genel ekonomik konjonktürdeki gelişmeler, bankalar tarafından takip edilmesi gereken unsurların başında gelmektedir. Zira, ekonomik koşullar değişik sektörlerde faaliyet gösteren firmaları değişik şekillerde etkileyebilmektedir. Bu nedenle kredi analistleri sektörlerin yapılarını incelemeli, işsizliğe, satışları azalmasına ve faaliyet zararlarına neden olabilecek tüm olumsuz faktörleri önceden görebilmelidir. Düşen satışlar ve gelir kaybının olumsuz baskısı altında, güçlü ve dürüst müşteriler bile, varlıklarını koruyabilmek için bankaya karşı olan sorumluluklarını yerine getirmeyebilmektedir. Bu nedenle ekonomik koşullardaki gelişmelerin kredilendirme sürecinde yakından takip edilmesi gerekmektedir.

Bu bilgiler ışığında kredi riski ile ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır;

- a. Vadesi ile doğru orantılıdır: Vade ne kadar uzarsa, risk de o oranda artmaktadır.
- b. Getirisi ile doğru orantılıdır: Kredinin riski ne kadar fazlaysa, getirisi de o oranda artmaktadır.
- c. Alınan teminatların yetersizliği ile doğru orantılıdır: Alınan teminat ne kadar yetersizse, risk o oranda yükselmektedir.

2.6. KREDİ TALEPLERİNİN REDDEDİLME NEDENLERİ

Kredi talebi değerlendirilen firmaya kredi tahsis edilmekte yada kredi talebi reddedilmektedir. Kredi kararı, kredi analizi sonucu verilmektedir.

Kredi taleplerinin reddedilme nedenlerini üç başlık altında toplamak mümkündür.

- Kredi isteyenlerle ilgili nedenler,
- Bankanın yada kredi kurumunun kredi politikasıyla ilgili nedenler,
- Mevzuatla ilgili nedenler.

2.6.1. Kredi İsteyenlerle İlgili Nedenler

Kredi talebinin reddedilmesindeki en önemli neden, firma riskinin banka ve kredi kurumunca kabul edilebilir sınırın üzerinde olmasıdır.

Banka ve kredi kurumlarının risk kategorileri, kabul edilebilir ve kabul edilemez risk olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Kredi talepleri incelenen firmalar; yüksek riskli, orta riskli, düşük riskli yada risksiz olarak değerlendirilmektedir (Akgüç, 1991).

Bankalar; uyguladıkları kredi politikasına göre yukarıda dört kategoride gösterilen kredi risklerini, kabul edilebilir veya kabul edilemez riskler olarak gruplandırmaktadır. Bazı kurumlar sadece risksiz kategorisindeki firmalara kredi tahsis ederken, bazıları getirilerini yükseltmek amacıyla riskli firmaların taleplerini de karşılamaktadır.

Firmanın risk derecesini; finansal analizin sonuçları, firmanın moralitesi ve kredi teminatları gibi faktörler belirlemektedir.

2.6.2. Banka veya Kredi Kurumunun Kredi Politikasıyla İlgili Nedenler

Banka veya kredi kurumunun kredi politikasına göre belirlediği vade, tutar, tür ve sektörlere kriterlerine uygun olmayan kredi talepleri reddedilmektedir.

2.6.3. Mevzuatla İlgili Nedenler

Konu ile ilgili otoritenin düzenlediği mevzuat gereği kredi tutarı; firmanın sektörü, firmanın iştirak ve bağlı ortaklıklarının kredi durumları gibi nedenlerle kredi talebi

reddedilmektedir. Ayrıca, bir kuruma verilecek kredi limitinin, alınması gereken teminat sınırını aşması durumunda kredi talebi reddedilmektedir.

2.7. KREDİLERLE İLGİLİ SINIRLAMALAR

4491 Sayılı Bankalar Kanunu'na göre genel kredi sınırları ile iştiraklere, ortaklara ve mensuplara yönelik kredilere getirilen sınırlamalar aşağıdaki gibidir:

Bir bankanın vereceği nakdi krediler ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayrinakdi krediler, satın alacağı tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekilde vereceği ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdi krediler ve gayrinakdi kredilerin nakde karşılık olan bedelleri, ortaklık payları izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu kanun uygulamasında kredi sayılmaktadır.

- a. Bir banka gerçek veya tüzel bir kişiye doğrudan veya dolaylı olarak öz kaynaklarının %25'inden fazla kredi verememekte, aval ve kefaletlerini kabul edememektedir. Bir adi ortaklık tarafından kullanılmak üzere verilecek krediler, sorumlulukları oranında ortaklara verilmiş kredi sayılmaktadır.
- b. Bir gerçek ya da tüzelkişiye doğrudan veya dolaylı olarak banka öz kaynaklarının %10'undan fazla bir oranda verilen krediler ile kabul edilen aval ve kefaletler büyük kredi sayılmaktadır. Kabul edilen aval ve kefaletler hariç olmak üzere bunların toplamı öz kaynakların sekiz katını aşmamaktadır.
- c. Dolaylı pay sahipliği, dolaylı kredi ve dolaylı iştirak tanımları ile gayrinakdi kredilerin dikkate alınma oranları Kurulca belirlenmektedir.
- d. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü üyesi ülkeler ile Kurulca kabul edilecek diğer ülkelerin merkezi yönetimleri, merkez bankaları ve kredi kurumları ile yapılan işlemler veya bunlarca çıkarılan ya da ödenmesi garanti edilen bono, tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları ve verilen diğer garantiler karşılığı yapılan işlemler Kurulca belirlenen oranlar dahilinde dikkate alınmaktadır.

- e. Bankalar, Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına, bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına, bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin %25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,
- f. Bunların dışında kalan mensupları ile bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına, banka mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika veya vakıflara, her ne şekil ve surette olursa olsun kredi verememektedir. Kefaletlerini kabul edememekte, tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamamaktadır.
- g. Bankalar, kredileri ile diğer alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla karşılık ayırmak zorundadır. Karşılık olarak ayrılacak kredi ve alacakların nitelikleri ile karşılıklara ilişkin esas ve usuller Kurulca belirlenmektedir. Bu karşılıklardan Bakanlar Kurulunun belirlediği esaslar çerçevesinde teminatsız kalan kredilere tekabül eden kısmı, ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilmektedir.

BÖLÜM 3

KREDİ TÜRLERİ

Krediler, çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. Kredilerin sınıflandırılırken; kredinin vadesi, teminat alınıp alınmadığı, kullanım amacı, kullanıldığı sektör, kullanım alanı gibi kriterler esas alınmaktadır.

3.1. KISA VADELİ KREDİLER

Bir yıl yada daha kısa süreler için kullandırılan kredilerdir. Kısa vadeli krediler; işletmelerin kısa vadeli fon, özellikle çalışma sermayesi ihtiyaçlarının finansmanında kullanılmaktadır. Maliyet ve riskinin, uzun vadeli kredilere göre daha düşük olması nedeniyle tercih edilmektedir. Kısa vadeli krediler, nakdi ve gayrinakdi olmak üzere iki şekilde kullandırılmaktadır.

3.1.1. Nakdi Krediler

Nakdi krediler; Türk Lirası yada yabancı para cinsinden kullandırılan ve karşılığı yine nakit olarak tahsil edilen kredilerdir. En yaygın olarak kullanılan nakit kredi türleri aşağıda belirtilmiştir.

3.1.1.1. Açık Kredi

Sadece müşterinin imzası karşılığında, kredi değerliliğine güvenilerek, hiçbir teminat alınmaksızın kullandırılan kredidir. Tek imza karşılığında açılan krediler, borçlu cari hesap biçiminde çalışmaktadır. Bankalar, işletmelere sözkonusu krediyi ihracata hazırlık, akreditif teminatı ve kasa kolaylığı amacıyla kullandırmaktadır (Berk, 1990).

Açık kredilerde bir yasal karşılık sözkonusu olmadığı için diğer kredilere göre daha risklidir. Bu nedenle açık kredilerden alınan faiz de daha yüksektir. Ancak açık kredi, uygulamada en güvenilir kredi türlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Zira sözkonusu kredinin açılması, özel bazı koşulların varlığını gerektirmektedir. Bu koşullar aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

- Kredi müşterisinin uzun bir ticari geçmişe sahip olması,
- Rekabet gücü ve itibarının yüksek olması,
- Bankalardaki likiditesinin yüksek olması,
- İş konusunun, krediyi bağlı tutmadan kullanmaya elverişli olması,
- İşinde deneyimli ve konusunda uzman olması,
- Bankada yeterli mevduat bulundurması,
- Komisyonlu işlemler nedeniyle verimliliğinin yüksek olması.

Açık kredi; bankadan avans alınması, tek imzalı senet iskonto/iştirası, tek imza ile müşteri lehine teminat mektubu verilmesi şeklinde kullandırılmaktadır. Ancak uygulamada yaygın olarak, cari hesap şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Kredi müşterisi limit dahilinde kalmak koşulu ile, açılmış kredisini istediği şekilde (poliçe, çek keşidesi, havale) kullanabilmekte, istediği zaman kısmen veya tamamen geri ödeyebilmektedir (Yüksel, 1992).

Açık kredi, bankalara önemli oranda faiz geliri sağlamakta ve kısa sürede geri ödendiğinden mevduat birikimine katkıda bulunmaktadır. İhracat veya ithalat nedeniyle açıldığında ise, bankalara küçümsenmeyecek oranda komisyon geliri sağlamaktadır.

3.1.1.2. Cari Hesap Kredis

Banka, kredi müşterisine belli bir limite kadar kredi kullandırmakta ve kredi müşterisi bu limit dahilinde ihtiyacına göre hesabından para çekebilmektedir. Bu şekilde kredi, bir cari hesap üzerinden yürütülmektedir. Cari hesap kredis, işletmelerin genellikle çalışma sermayesi ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılan kısa süreli bir kredidir.

Bankanın kredi müşterisine açtığı hesapta bazen limit aşımına izin verilmekte ve alacak bakiyesi veren hesap, borç bakiyesine de dönüşebiliyorsa, cari hesap kredisinden söz etmek mümkündür. Kısa süreli esnek karakterine uygun olarak,

- İşletme kredisi,
- Geçici bir likidite darboğazının finansmanı,
- Sezon kredisi şeklinde kullanılmaktadır (Berk, 1990).

3.1.1.3. İskonto Kredisi

İskonto işlemi, hukuken senedin ciro edilerek bankaya satılmasıdır. Daha geniş bir tanımla, süresi henüz dolmamış bir senedin devir alınması karşılığında; vadesine kadar olan faiz ve komisyonlar indirildikten sonra, kalan bedelinin müşteriye peşin olarak ödenmesidir.

İskonto kredisi (discount credit), poliçe ve çeklerin iskonto edilerek satın alınması karşılığında açılan nakit bir kredidir. İskontoya konu olan senetler, genellikle vadelerinin dolmasına üç ay kalan, Merkez Bankası tarafından reeskonta kabul edilebilir poliçe ve bonolardır. Uygulamada hazine bonosu, meslek ve aile kredisi bonoları, varant, kupon ve hatta akreditif işlemlerinde kullanılan “tratte” denilen poliçeler de iskonto edilebilmektedir (Yüksel, 1992).

İskonto işleminde, senedin mülkiyeti temlik cirosu ile bankaya devredildiğinden banka alacaklı duruma geçmekte ve vadesi geldiğinde senet borçlularından senedin bedelini talep edebilmektedir. Senet bedelinin tahsiline hak kazanan banka senedin ödenmemesi durumunda, senedi iskonto ettiren tarafa dönmektedir. Bu nedenle, senedini iskonto ettirmek isteyen müşterinin güvenilirliği ve kredibilitesi banka açısından büyük önem taşımaktadır.

Bankanın iskonto işleminden zarar görmemesi için senetlerin titizlikle incelenmesi ve kanuni şekil şartlarına uygun olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Senedin kanuni şekil şartları aşağıdaki gibidir:

- Bono ve poliçe sözcüğü yazılı olmalıdır.
- Kayıtsız şartsız belirli bir tutarı ödeme emri bulunmalıdır.
- Vade açıkça belirtilmelidir (belirtilmemiş ise, görüldüğünde ödenir.).

--Ödeme yeri yazılı olmalıdır.

--Emrine ödenecek kişinin ad ve soyadı yazılı olmalıdır.

--Senedin düzenlendiği yer ve tarih yazılı olmalıdır (muhatapın ismi ile birlikte bir yer belirtilmişse, burası ödeme yeri olarak kabul edilmektedir).

--Senedi düzenleyen kişinin imzası olmalıdır.

3.1.1.4. Senet Karşılığı Kredi

Senet Karşılığı Kredi (credit against bills), ticari senetlerin rehin (teminat) olarak alınması karşılığında açılan ve borçlu cari hesap şeklinde çalışan bir kredidir. Vadesi gelmemiş senetler rehin alınarak risk payı düşüldükten sonra, kalan kısım üzerinden belli bir limiti aşmayacak şekilde kredi kullandırılmaktadır (cari hesap şeklinde).

Teminatlı bir kredidir. Banka, kendisine teminat olarak verilen senetlerin karşılığında kredi kullandırmaktadır (Hempel and Coleman, 1990). Teminata, bonolar ve poliçeler kabul edilmektedir. Çekler ise, herhangi bir vadeyi içermediğinden ve görüldüğünde ödenmeleri gerektiğinden teminat olarak kabul edilmemektedir.

Kabul edilen senetlerin vadesi en fazla 6 ay olmalıdır. Daha uzun süreli senetlerin kabulü izne bağlıdır. Hatır yada finansman senetleri teminat olarak kabul edilmemektedir.

Senetler karşılığı kredi, kişisel teminata dayanmakta ve uygulamada oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Verilen senetlerin, iskonto kredilerinde olduğu gibi T.C. Merkez Bankası'na reeskonta sunulması da mümkündür (Yüksel, 1992).

Senetler karşılığı kredi, faiz geliri yanında komisyon geliri de sağlayan verimli bir kredidir (Seval, 1993). Sözkonusu kredinin bankalar açısından cazip bir plasman niteliği taşımasının nedenleri;

--Geri ödeme süresinin kısa olması,

--Ticari mevduat birikimine olanak tanınması,

--Kredi tutarının verime göre belirlenebilmesi,

--Dış ticaret işlemi için açılması halinde komisyon geliri sağlaması,

--Senet borçlusunu firmaları tanıma ve iş bağlantısı kurma olanağı yaratması, şeklinde özetlenmektedir.

3.1.1.5. Pay Senedi ve Tahvil Karşılığı Kredi

Tahvil ve hisse senetlerinin rehin edilmesi karşılığında açılan ve borçlu cari hesap şeklinde çalışan bir kredi türüdür.

Bankalar tarafından krediye konu olan değerlerin, menkul kıymetler borsalarında alım satıma kabul edilmiş yani borsaya kote edilmiş hisse senedi ve tahviller olması istenmektedir. Çünkü borsaya kote edilmiş olan menkul kıymetlerin izlenmesi ve satışı daha kolaydır. Bankaların genel müdürlük birimleri, karşılığında kredi verilebilecek nitelikteki pay senedi ve tahvilleri belirleyerek şubelere bildirmektedir (Berk, 1990).

Bankaların sözkonusu kıymetli kağıtların taşıyana ait olup olmadığını, çalınma, bulma sonucu ele geçirilip geçirilmediğini kontrol etmesi gerekmektedir. Bu nedenle rehin alınacak pay senedi ve tahvillerin;

--İtfa edilmemiş olması,

--Üzerinde mahkemece ödeme yasağının bulunmaması,

--Nama yazılı olması durumunda; rehin edildiklerinin, ait oldukları kuruluşların pay senedi ve tahviller defterine kaydedilerek, ilgili şubeye bildirilmiş olması gerekmektedir.

Bankalar, teminat olarak aldığı hisse senedi ve tahvil gibi değerler karşılığında, müşteri ile bir rehin sözleşmesi imzalamaktadır (pledge agreement). Bu anlaşma ile bankalar, kredinin vadesinde ödenmemesi durumunda rehindeki kağıtları satma yetkisine sahip olmaktadır (Hempel and Coleman, 1990).

3.1.1.6. Emtia Karşılığı Kredi

Belirli özelliklere sahip emtianın rehini karşılığında açılan ve borçlu cari hesap şeklinde çalışan bir kredidir (advance against merchandise). Zaman içinde değeri eksilmeyen, fiyatları kararlı ve kolayca paraya dönüşebilen malların rehini karşılığında açılan teminatlı bir kredi türüdür.

Teminat, müşterinin borcunu vadesinde ödemediği durumunda bankaya teminatı nakde dönüştürerek, krediyi kapatabilme olanağı vermektedir. Bu kredinin bir özelliği, ödünç verilen yada verilmesi taahhüt edilen tutarın karşılığında rehin alınmasıdır. Diğer bir özelliği ise, verilecek kredi tutarının belirlenmesinde olası fiyat düşüşüne karşı %20-30 oranında bir marj uygulanmasıdır.

Rehin alınan mallar; genellikle tarımsal ürünler, sanayi hammadde ve mamulleri ile ihracatı yapılacak ticari mallardır (Oyal ve Gülmüş, 1991).

Ancak emtia karşılığı krediler, genellikle ticari yapıları zayıf olan işletmelere tahsis edildiğinden riskli kredilerdir. Stokların gerçek değerinin banka tarafından saptanamaması ve rehin olarak alınan malların satılamaması risklerini taşımaktadır.

Emtia karşılığı kredinin banka açısından avantajları; geri ödemenin kısa vadede gerçekleşmesi, ticari mevduat birikimine olanak sağlaması ve dış ticaret işlemleri için açılıyorsa komisyon geliri sağlamasıdır.

3.1.1.7. Kefalet Karşılığı Kredi

Müşterinin kredi değerliliğine güvenilerek, en az iki imza karşılığı tahsis edilen ve borçlu cari hesap şeklinde kullandırılan bir kredi türüdür.

Kefalet kredisi uygulamada teminat mektubu verilerek yada aval sıfatıyla müşteri lehine senet imzalanarak; normal, ihracata hazırlık, akreditif teminatı ve kasa kolaylığı şeklinde kullandırılmaktadır. Kredi kullandırılırken;

- Kefil yada kefillerin piyasadaki itibarı,
- Ticari geçmişi ve deneyimi,
- Mevduat düzeyi,
- Komisyonlu işlemlerde bankaya verim sağlayıp sağlayamadığı gibi faktörler dikkate alınmaktadır.

Kefalet, güven amacına hizmet eden borç doğurucu bir anlaşmadır. Kefalet karşılığı kredinin teminatı ise, ikinci kişinin kefaletidir. Kefaletin geçerli olabilmesi için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Kefalet sözleşmesi yazılı olarak düzenlenmelidir.

--Kefilin ödemekle sorumlu olacağı tutar, kefalet sözleşmesine yazılmalıdır.

--Borç geçerli bir borç olmalıdır.

--Kefil medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmalıdır (evli kadınlar, kendilerine müşavir tayin olunanlar ile veli ve vasilerin kefalet ehliyeti sınırlandırılmıştır).

Bankalar kefalet karşılığı kredilerden sadece faiz geliri elde etmektedir. Bu nedenle uygulamada bankalar için verimsiz bir kredi olarak görülmektedir.

3.1.1.8. Döviz Kredis

Döviz kredis (foreign exchange credit), bankaların yurt dışından, döviz pozisyonu yada döviz tevdiat hesapları kaynaklarından döviz olarak kullandıkları, anapara ve faizleri borç alan tarafından döviz olarak geri ödenen kredidir (Oyal ve Gülmüş, 1991).

Döviz kredis; dövizle dönüşü olanaklı işlerin finansmanı için kullandırılmakta, anapara ve faizi döviz olarak ödenmektedir. Ancak ihracatçı krediyi (dövizi bankaya satarak) kur riskini üstlenmek koşuluyla TL olarak da kullanabilmektedir.

Döviz kredis sadece Merkez Bankası tarafından alım satımı yapılan dövizler üzerinden açılabilmektedir.

Döviz kredisine uygulanacak faiz oranı hesaplanırken, uluslararası piyasalarda geçerli faiz oranına (Libor) bir spread eklenmektedir. Türkiye’de bir bankanın döviz kredisinden sağladığı geliri aşağıdaki şekilde hesaplanmak mümkündür.

$$\text{Bankanın Sağladığı Gelir} = \text{Libor} + \text{Spread} + \text{Bankanın spreadi} \quad (3.1)$$

Döviz kredilerine uygulanan faiz oranları TL kredilerine uygulanan faiz oranlarına göre daha düşüktür. Kur riskini müşterinin taşıması nedeniyle, maliyeti TL kredilerin maliyetinden daha yüksek olabilmektedir (Berk, 1990).

Nakdi ve gayrinakdi şekilde tahsis edilebilen döviz kredileri aşağıdaki gibidir:

--Bankaların yurt dışından sağladıkları bir yıla kadar vadeli krediler ile döviz tevdiat hesapları,

- Özel finans kuruluşlarının sağladıkları fonlar,
- İhracatçı sermaye şirketlerince sağlanan, maksimum iki yıl vadeli krediler,
- Yatırım teşvik belgesi çerçevesinde alınması öngörülen döviz kredileri,
- Türkiye’de yerleşik kişilerce sağlanan kabul kredileri ve emtia kredileri gibi maksimum iki yıl vadeli krediler,
- Yurt dışında iş yapan Türkiye’de yerleşik Türk müteşebbislerin, yurt dışındaki işleri ile ilgili olarak yurt dışından sağladıkları krediler,
- Dış ticaretin finansmanı amacıyla, yurtdışındaki bankaların garanti vererek yada aracılık ederek Türkiye’de yerleşik firmalara yurtdışından sağladıkları krediler.

Döviz kredilerinin kullandırılmasındaki temel amaç, döviz kazandırıcı faaliyette bulunan firmaların bu faaliyetlerine yönelik işletme sermayesi ihtiyaçlarını finanse etmektir (Seval, 1993).

3.1.1.9. Prefinansman Kredisi

Firmaların, döviz kazandırıcı faaliyetleriyle ilgili mal ve hizmet alımlarının finansmanında kullanılmak üzere, yurt dışındaki alıcıdan yada uluslararası finansman kurumlarından sağladıkları kredilerdir. Sözkonusu krediler, Türkiye’deki bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla kullandırılmaktadır.

Prefinansman kredileri Red Clause Akreditif şeklinde, banka tarafından bulunan prefinansman şeklinde yada firma tarafından bulunarak banka tarafından garanti edilen prefinansman şeklinde kullanılmaktadır (Berk, 1990).

Bu tür krediler mal veya hizmetin yurtdışındaki alıcısından, uluslararası piyasalardan ve Türkiye’deki bankalardan sağlanabilmektedir.

Prefinansman kredileri döviz kredileri gibi, TL olarak da kullanılabilir. Kredilerin anapara faiz ve masraflarının ihracat bedellerinin, ihracat sayılan satış ve teslimler yada döviz kazandırıcı faaliyetlerden sağlanan bedellerle ödenmesi gerekmektedir.

Prefinansman kredilerinin bankalar açısından avantajları;

- Döviz girdisi sağlamasına karşılık, döviz çıkışına sebep olmaması,
- İhracat işlemleri yaratması,
- Döviz tevdiatı ve TL mevduatı sağlamasıdır.

Prefinansman kredisinin bankalar açısından dezavantajları ise;

- Yurt dışından döviz getirilmesi,
- İşlemlerin gerçekleştirilmesi için iyi muhabir ilişkilerinin kurulması,
- Dış garantinin sağlanması,
- Vade sonunda anapara ve faiz transferi zorunluluğunun olmasıdır.

3.1.1.10. Eximbank Kaynaklı Krediler

Eximbank, ihracatı teşvik etmek ve ekonominin gelişmesini sağlamak amacıyla ihracatçıları finansal açıdan desteklemektedir.

Eximbank, kredi ve garanti programları uygulayarak; ihracatçılara, yurt dışı alıcılara, ihracata yönelik olarak yada yurt dışında yatırım yapan girişimcilere, müteahhitlere rekabet gücü kazandıracak şekilde, uygun zamanda ve yeterli miktarda ucuz finansman sağlamaya çalışmaktadır (Seval, 1993).

Eximbank tarafından tahsis edilen krediler:

- a. Sevk sonrası ihracat kredisi,
- b. Sevk öncesi ihracat kredisi,
- c. Özel ihracat reeskont kredisidir.

Sevk Sonrası İhracat Kredisi: İhracatçının sevk sonrası finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere ticari bankalar aracılığıyla doğrudan gümrük idarelerine gönderilen ve gümrük çıkış beyannamelerine istinaden kullandırılan kredidir.

Sevk Öncesi İhracat Kredisi: İhracatçı ve imalatçı özelliğine sahip ihracatçı firmalarla ihracat bağlantılı mal üreten imalatçı firmalara, ihracatı yasaklanmamış Türk menşeli malların ihracatı karşılığında bankalar aracılığıyla kullandırılan kredidir.

Özel İhracat Reeskont Kredisi: Firmaların ihracat faaliyetleri ile ilgili olarak, sevk öncesi ve sonrası finansman ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, ihracat performansı bazında rotatif olarak kullandırılan kredidir.

Eximbank kaynaklı kredilere, ihracatı teşvik etmek amacıyla vergi, resim ve harç istisnaları uygulanmaktadır.

3.1.1.11. T.C. Merkez Bankası Kaynaklı Krediler

T.C. Merkez Bankası, ihracatı teşvik amacıyla ticari bankalara belli limitler dahilinde kaynak kullandırmaktadır. T.C. Merkez Bankası kaynaklı krediler aşağıdaki gibidir:

- a. İhracat reeskont kredisi,
- b. Vesaik mukabili kredi,
- c. Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri reeskont kredisi.

İhracat Reeskont Kredisi: Türk menşeli malların ihracatı taahhüdü karşılığında, ihracatçı ve imalatçı-ihracatçı firmalara kullandırılmak üzere bankalara tahsis edilen kredidir.

Vesaik Mukabili Kredi: İhracata ait belgelerin ibrazı karşılığında, asgari ihracat performansı aranmaksızın, ihracatçı firmalara kullandırılan kısa vadeli kredidir.

Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Reeskont Kredisi: Yurt dışında gerçekleştirilen müteahhitlik hizmetleri karşılığında döviz geliri sağlayacak firmalara kullandırılmak amacıyla bankalara tahsis edilen kredidir.

Sözkonusu kredinin bankalar açısından avantajları; döviz girdisi sağlaması, döviz tevdiatı yaratması, faiz geliri sağlaması, kısa vadede geri ödenmesi, belli bir projeye bağlanması ve muhabir ilişkilerini geliştirmesidir. Dezavantajları ise, ihracatçının aldığı krediyi taahhüt ettiği zamanda kapatmaması ve cezai sorumluluklarını yerine getirememesi durumunda bankanın sorumluluğu üstlenmesidir.

3.1.2. Gayrinakdi Krediler

Bankanın gerçek ve tüzel kişiler lehine, bir malın teslimi, bir işin yapılması yada bir borcun ödenmesi gibi iş yüklenenin yükümlülüğünü kararlaştırılan şartlara uygun

olarak yerine getireceğine taahhüt yada garanti vermesidir. Görevin yerine getirilmemesi durumunda banka sorumluluğu üstlenmektedir.

Gayrinakdi kredilerde fiilen bir ödeme sözkonusu olmadığı için müşteriden, faiz yerine üstlenilen risk nedeniyle komisyon talep edilmektedir.

3.1.2.1. Aval Kabul Kredisi

İskonto kredilerine benzeyen bir gayrinakdi kredi türüdür. Banka nakit ödeme yerine, belli bir limite kadar müşterisinin poliçelerini kabul ederek kedibilitesini kullanmaktadır. Banka sözkonusu krediyi açarken, kabul ettiği senetlerin vadesinde ödeneceğini veya karşılıklarının getirileceğini öngörmektedir.

Banka kabul kredisi açmakla, müşterisine (ithalatçıya) vadeli mal temin etme olanağı sağlamaktadır. Ayrıca banka, müşterisinin senetlerini iskonto ederek tekrar satılmasına olanak tanımaktadır (Yüksel, 1992). Kabul kredilerinde akreditifli, vesaik mukabili ve mal mukabili olmak üzere üç farklı ödeme şekli mevcuttur.

Akreditifli ödeme şeklinde banka açılış komisyonu, aval komisyonu, vesaik teslim komisyonu ve üçer aylık dönemler için komisyon talep etmektedir.

Vesaik mukabili ödeme şeklinde ise, transfer komisyonu, aval komisyonu (poliçeler geldiğinde) ve devam eden dönemler için komisyon almaktadır (Günay, 1986).

Kabul kredisi, bankalardan nakit çıkışı gerektirmemekle birlikte, bankaya ithalat işlemleri ve diğer hizmetler karşılığında komisyon geliri sağlamaktadır.

3.1.2.2. Akreditif Taahhüt Kredisi

Akreditif (letter of credit(L/C)-documantary credit) uluslararası ticaretin finansmanında kullanılan yöntemlerden biridir.

Akreditifin temel fonksiyonu, malın alıcıya teslimini ve ödemenin satıcıya yapılmasını sağlamaktır. Banka; satıcı malın teslimatının gerçekleştiğini ispatlayan belgeleri getirdiğinde, üzerinde anlaşılan tutar kadar bir ödeme yapma yükümlülüğü altına girmektedir.

a. Akreditifte Taraflar

Akreditifte temel olarak dört taraf mevcuttur. Bunlar; ithalatçı, ihracatçı, akreditifi açan ve ödemeyi yapan bankalardır. Akreditifte yer alan tarafların fonksiyonları aşağıda belirtilmiştir (Erdemol 1993).

Akreditif Amiri (Applicant, Orderer, Principal): Bankasına akreditif açma talimatını vererek işlemi başlatan İthalatçı firmadır.

Amir Banka (Opening Bank, Issuing Bank): Akreditif amirinin talimatına uygun olarak akreditifi açan bankadır.

İhbar Bankası (Advising Bank, Paying Bank): Amir bankanın akreditif açtığı aracı bankadır. Akreditifi satıcıya veya bankasına ihbar ederek şartlarını bildiren bankadır.

Teyit Bankası (Confirming Bank): Lehdara akreditifi teyit eden diğer bir deyişle, akreditif şartlarına uygun vesaikin ibrazında ödeme yapma veya poliçeyi kabul etme taahhüdüne giren bankadır.

İştira Bankası (Negotiating Bank): Satıcının vesaiki ibraz ettiği bankadır. Genellikle iştira ve teyit bankaları aynı bankalardır.

Rambursman Bankası: Amir bankanın ödeme bankasıdır. Amir bankadan aldığı talimata uygun olarak akreditif bedelini, komisyon ve masraflarıyla birlikte ilgili bankaya ödemekle yükümlüdür.

Akreditif Lehdarı: İhraç ettiği mal bedelini ibraz ettiği vesaik karşılığında aracı bankadan tahsil eden veya düzenlediği poliçenin kabulünü aracı banka kanalıyla temin eden ihracatçı firmadır.

b. Akreditif işlemi

Akreditif işlemi sırasında takip edilen aşamalar aşağıdaki gibidir;

1. Lehdar/satıcı ile sözleşme yapıldıktan sonra amir/alıcı, bir akreditif açtırma talep formu ile bankasına müracaat ederek satıcı lehine akreditif açılmasını talep etmektedir.

2. Amir banka kendisine gelen talebi inceledikten sonra akreditif açıp açmayacağına karar vermektedir.
3. Akreditifi alan muhabir banka (ihbar, teyit yada iştir bankası), şartlara uygunluğuna kanaat getirdikten sonra teyidini ilave ederek akreditif metnini bir suretini lehdara ihbar etmektedir.
4. Akreditif metnini alan ve şartları inceleyen lehdar, yerine getiremeyeceği bir şart varsa veya akreditif teyitli açılması gerektiği halde teyitsiz açılmışsa, ihbar bankası vasıtası ile amirden değişiklik yapmasını isteyebilmektedir.
5. Lehdar, gerekli işlemleri yaptıktan sonra malını yüklemekte ve yüklemeye ait vesaiki bankasına ibraz etmektedir.

c. Akreditif Türleri

Akreditifler açılışına, kullanım alanına, taahhütten dönülebilirliğine, ödeme sorumluluğuna, ödeme şartlarına ve rambursman biçimine göre farklı şekillerde açılabilmektedir.

Dönülebilir-Dönülemez Akreditif (Revocable-İrrevocable L/C): Dönülebilir akreditifte, lehdara haber verilmeden, amir banka tarafından kredi iptal edilebilmekte yada şartları değiştirilebilmektedir. Dönülemez akreditifte, tüm tarafların onayı olmadan kredi iptal edilememekte yada şartları değiştirilememektedir (Watson, 1985).

Teyitli-Teyitsiz Akreditif (Confirmed-Unconfirmed L/C): Teyitsiz akreditifte aracı bankanın görevi sadece akreditifi lehdara ihbar etmektir. Teyitli akreditifte ise, akreditif, aracı banka tarafından da lehdara teyit edilmektedir. Dolayısıyla, amir bankanın ödeme taahhüdü dışında aracı bankanın da bir taahhüdü bulunmaktadır. Akreditif şartlarına uygun vesaikin ibrazı halinde hemen ödeme yapılmaktadır.

Karşılıklı Akreditif (Back to Back L/C): Birbirinden ayrı iki akreditif işleminden oluşmaktadır. İlk kredinin lehdarı, ikinci kredinin amiridir. İkinci kredinin amir bankasına, birinci kredinin şartları gereği ilgili vesaik teslim edildiğinde, yaptığı ödemelere karşılık geri bir ödeme yapılması gerekmektedir.

Devredilebilir Akreditif (Transferable L/C): Lehdar, akreditiften doğan kendi haklarını ve sorumluluklarını akreditif koşullarında belirtilmiş olmak kaydıyla, başka bir lehbara devretme hakkına sahiptir. Ancak bu hak, sadece bir kez kullanılabilir.

Teminat Akreditifi (Standby L/C): Lehdarın, taahhütlerini yerine getiremediği durumlarda, garantör bankadan ödeme yapmasını talep edilmektedir. Standby akreditifte tüm taraflar, müşterinin taahhüdünü yerine getireceği son ana kadar akreditifin iptal edilmeyeceğini kabul etmektedir.

Açık Akreditif: Vesaik aranmaksızın, belli zaman aralıklarıyla yapılacak ödemeler için kullanılmaktadır. Uygulamada hizmet akreditifi de denilen açık akreditif, güvene dayanan bir akreditif türüdür.

Rotatif Akreditif (Revolving L/C): Akreditif metninde rotatif olduğuna dair ibarenin bulunması şartıyla, kendiliğinden yenilenerek sürekli kullanılabilen akreditiftir. Yenileme, akreditif tutarı ve süresine göre yapılmaktadır.

Akreditifler ödeme koşullarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır.

- Görüldüğünde ödemeli akreditif (sight akreditif),
- Vadeli akreditif (deferred payment L/C),
- Kabul kredili akreditif (acceptance L/C),
- Devir (ciro) edilebilir akreditif (negotiation L/C),
- Red clause akreditif (red clause L/C),

3.1.2.3. Teminat Mektubu

Teminat mektubu ve garanti, borçlananın üstlendiği herhangi bir yükümlülüğün yerine getirilmesini güvence altına alan gayrinakdi kredidir (Yüksel, 1992).

Daha geniş bir tanımla; bankaların yurt içinde ve yurt dışında bulunan gerçek ve tüzel kişiler lehine bir malın teslimi, bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi gibi yasal konularda iş yüklenenin yükümlülüğünü belirlenen şartlara uygun olarak yerine getirileceğine dair verdikleri garanti (güvence) belgesine “teminat mektubu” denilmektedir.

Ödünç verilen yada kredi konusu, nakit ödeme değil bankanın kendi itibarını lehdar (borçlu) lehine sunmasıdır.

Banka teminat mektubu vermeden önce, mektubu vereceği kişi yada kuruluş ile “kontrgaranti” adında bir sözleşme imzalamaktadır. Kontrgaranti, ileride mektubun ödenmemesi durumunda bankanın mektup verdiği taraftan mektup için ödeyeceği tutarı tahsil edebilmesini sağlamaktadır.

Teminat mektubu veren banka, nakit çıkışı olmadığı için müşterisinden faiz tahsil etmemektedir. Bunu yerine, girdiği riskin karşılığı olarak bir ücret talep etmektedir. Uygulamada komisyon, üçer aylık dönemler için peşin olarak tahsil edilmektedir. Komisyonun yanısıra, kontrgarantiye ve teminat mektubuna ait damga vergisi, haberleşme gideri ve banka muamele vergisine ilişkin masraflar tahsil edilmektedir.

Teminat mektubunda; banka, lehdar (amir) ve muhataptan oluşan üç taraf bulunmaktadır.

a. Şekil Yönünden Teminat Mektupları

Geçici Teminat Mektubu (Bid Bond, Tender Guarantee or Participation Guarantee): Devlet ile iş yapacak olan kişilerin ihalelere katılmalarını sağlamak amacıyla verilmektedir. Banka vermiş olduğu geçici teminat mektubu ile nakdi teminatı garanti etmektedir. Banka, ihale alındıktan sonra müşteri sözleşmeye uymazsa, belirli bir tutarı derhal ödeme yükümlülüğü altına girmektedir.

Kesin Teminat Mektubu (Performance Bond, Final Guarantee Or Delivery Guarantee): Kesin teminat mektubunun konusu, lehdarın mektupta belirtilen yükümlülüğü zamanında ve kusursuz yerine getireceğine dair verilen garantidir. Yükümlülüğün kısmen veya tamamen yerine getirilmemesi halinde, banka tazmin yükümlülüğü altına girmektedir (Erdemol, 1993). Kesin teminatın ihaleden itibaren 15 gün içerisinde yatırılması gerekmektedir.

Avans Teminat Mektubu (Advance Payment Guarantee, Down Payment Guarantee): İhale edilen bazı işler, müteahhitler tarafından bazı masrafların yapılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, ihaleyi açan kuruluş ileride hakedişlerinden mahsup edilmek üzere müteahhite “Avans Teminat Mektubu” karşılığında, avans niteliğinde peşin ödeme yapmaktadır. Banka, bu mektup ile

taahhüdün yerine getirilmediğinde yada müteahhit tarafından alınan avansın hakkedişten mahsup edilmediğinde, muhatabın istediği zamanda belirli bir tutarı ödemeyi taahhüt etmektedir.

b. Karşılık Yönünden Teminat Mektupları

- Nakit teminat karşılığı verilen teminat mektubu,
- Açık kredi karşılığı verilen teminat mektubu,
- Maddi teminat (menkul rehini) karşılığı verilen teminat mektubu,
- Gayrimenkul ipoteği karşılığı verilen teminat mektubu,
- Kefalet karşılığı verilen teminat mektubu,
- Yabancı banka kontrgarantisiyle verilen teminat mektubu şeklinde sınıflandırılmaktadır.

c. Dış Ticaretle İlgili Teminat Mektupları

İhracatla İlgili Olarak Verilen Teminat Mektubu: Banka verdiği teminat mektubu ile ihalenin kazanılması halinde, ihracatçı firmanın teklifini geri almasından doğabilecek masraf ve zararlara karşılık, belli bir tutarı ödemeyi taahhüt etmektedir (Oyal ve Gülmüş, 1991).

Yurt dışından getirilen prefinansmanlara Türkiye'deki bankalar tarafından verilen garantiler, ihracatın gerçekleşmemesi durumunda gelen dövizin faizi ile birlikte iadesini kapsıyorsa, bankalar taşıdıkları sorumluluklara karşılık prefinansman lehdarına anapara ve faizi kapsayacak şekilde teminat mektubu kredisi vermektedir. Bu tür teminat mektupları prefinansman garantisi olarak da adlandırılmaktadır.

İthalatla ilgili Olarak Verilen Teminat Mektubu: İthalat bedelinin güvenli bir şekilde temin edilmesi yada bir borcun ödemesini garanti etmek amacıyla yurt dışına verilen teminat mektuplarıdır.

1. **İthalat Bedeli Garantisi:** İthalat belgeleri şartlara uygun olduğu halde, gerekli ödemenin yapılmaması durumunda, ithalat bedelinin faiz ve masraflarıyla birlikte banka tarafından ödeneceğini garanti eden bir teminat

mektubudur. Uygulamada bunlara ithalat garantisi (payment guarantee) de denilmektedir.

2. **Nakit Borç Ödeme Garantisi:** Alınan bir dış kredinin şartlara uygun olarak ödeneceğini taahhüt etmektedir. İthalat garantilerinin konusu aynı değerlerdir.

3.2. ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER

Türk bankacılık sisteminde vadesi 1-3 yıl olan krediler orta, 3 yılın üzerinde olan krediler ise uzun vadeli krediler olarak kabul edilmektedir.

Bu kredilerin amacı, işletmelerin orta ve uzun vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamaktır. Proje, yeniden yapılanma, modernizasyon ve yeni yatırımlardan doğan sermaye ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanılmaktadır.

Orta ve uzun vadeli kredilerin riski, kısa vadeli kredilere oranla daha yüksek ancak, verimliliği daha düşüktür. Kredi riskinin yüksek olması, müşterilerin daha hassas değerlendirilmesini ve teminatların daha güçlü olmasını gerektirmektedir.

Gelişmiş ülkelerde bankaların, uzun vadeli ticari ve endüstriyel kredi portföyü büyüme eğilimindedir. Riski yüksek olan uzun vadeli kredilerin getirisi de yüksektir. Önümüzdeki dönemlerde enflasyonun düşmesiyle birlikte Türk bankacılık sisteminde de, bugüne kadar çok tercih edilmeyen uzun vadeli kredilerin öneminin artması beklenmektedir.

Tablo 3.1. Kredi Türleri

KISA VADELİ KREDİLER	
Nakit Krediler	Açık Kredi Cari Hesap Kredisi İskonto Kredisi Senet Karşılığı Kredi Pay Senedi ve Tahvil Karşılığı Kredi Emtia Karşılığı Kredi Kefalet Karşılığı Kredi Döviz Kredisi Prefinansman Kredisi T. Eximbank Kaynaklı Kredi T.C.Merkez Bankası Kaynaklı Kredi
Gayrinakdi Krediler	Aval Kabul Kredisi Akreditif Taahhüt Kredi Teminat Mektubu Kefalet Karşılığı Kredi
ORTA/UZUN VADELİ KREDİLER	
	Nakdi Krediler Gayrinakdi Krediler
KAYNAK AÇISINDAN KREDİLER	
	Eximbank Kaynaklı Krediler Yurtiçi ve Yurtdışı Bankalardan Sağlanan Krediler Banka Kaynağından Kullanılan Krediler T.C.M.B. Kaynaklı Krediler T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Kaynaklı Krediler
TEMİNATLARINA GÖRE KREDİLER	
	Teminatlý Krediler Teminatsız Krediler
KULLANIM AMAÇLARIN GÖRE KREDİLER	
	Yatırım kredileri Yenileme ve Modernizasyon Kredileri İşletme Kredileri Tüketim Kredileri

BÖLÜM 4

KREDİ RİSKİ YÖNETİMİ

Finansal kuruluşlar, uzun yıllardan beri çeşitli güçlüklerle karşı karşıya kalmaktadır. Bankacılık sektöründe yaşanan ciddi problemler; yetersiz kredi standartları, zayıf portföy riski yönetimi yada banka müşterilerinin kredibilitesinde bozulmaya yol açabilecek türden ekonomik gelişmelerin iyi izlenememesinden kaynaklanmaktadır.

Kredi riski, bir bankanın kredi müşterisinin (borrower) ya da kendisiyle bir anlaşmaya taraf olanın (counterparty), anlaşma koşullarına uygun biçimde yükümlülüklerini yerine getirememesi olasılığıdır. Kredi risk yönetiminin amacı; uygun parametreler içinde bankanın maruz kalabileceği riskleri yönetmek ve getirisini maksimize etmektir. Bankalar portföylerindeki tüm kredi risklerini yönetmek ve diğer risklerle olan ilişkisini değerlendirmek durumundadır. Kredi riskinin etkin şekilde yönetilmesi, risk yönetimine kapsamlı bir yaklaşımın temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Kredi riskine maruz kalınması, dünyadaki en önemli banka problemlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle bankalar ve gözetim-denetim otoriteleri; kredi riskinin tanınması, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrolünün yapılması konularına büyük önem vermeye başlamıştır.

4.1. KREDİ RİSK YÖNETİMİNE İLİŞKİN TEMEL PRENSİPLER

Kredi risk yönetimine ilişkin temel prensipler dört başlık altında toplanmaktadır:

1. Kredi riskinin tespiti için uygun ortamın oluşturulması
2. Kredi sürecinin etkin biçimde işlemesi,

3. Uygun kredi yönetimi, ölçümü ve izleme işlevlerinin sürdürülmesi,
4. Kredi riskinin yeterli kontrolünün sağlanması.

4.1.1. Kredi Riski Konusunda Uygun Ortamın Oluşturulması

a. Bankanın Kredi Risk Stratejisinin ve Politikasının Belirlenmesi

Bankanın kredi risk stratejisi ve önemli kredi risk politikalarının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bankanın bu konudaki stratejisi; kredi riskine ilişkin müsamaha derecesini ve üstlendiği çeşitli kredi risklerine karşılık elde etmeyi beklediği getiriye yansıtmalıdır.

Her bankanın bir kredi risk stratejisi geliştirmesi yada kredi verme faaliyetlerine ilişkin amaçlarını ortaya koyan bir program hazırlayarak uygun politika ve prosedürleri benimsemesi gerekmektedir.

Bankanın kredilendirme işlevini yerine getirirken; kredinin türü (ticari kredi, tüketici kredisi, kurumsal kredi vb.), verildiği sektör, coğrafik bölge, para cinsi, geri ödeme ve tahmini karlılık gibi konularda hedeflerini belirlemesi gerekmektedir. Banka ayrıca, kredi portföyünün yapısı, çeşitliliği, yoğunluğu ve hedef kitleleri ile ilgili stratejisini ortaya koymalıdır.

Kredi risk stratejisi kredinin niteliği, getirisi ve büyüklüğü gibi unsurlara göre belirlenmektedir. Buna bağlı olarak bankanın, faaliyetlerine yönelik kabul edilebilir bir risk/getiri oranı (trade-off) tespit etmesi gerekmektedir.

Herhangi bir kredi risk stratejisi süreklilik arz etmelidir. Banka kredi risk politikasına uygun olarak kredilendirme faaliyetlerinin yerine getirirken, ekonomideki gelişmelerin, kredi portföyünün niteliği ve kompozisyonu üzerindeki etkilerini inceleyebilmelidir.

Kredi risk stratejisi ve politikaları hakkında banka personelinin bilgilendirilmesi önemlidir. Çünkü tüm ilgili personele sözkonusu politika ve prosedürlere uygun davranma sorumluluğunun yüklenmesi gerekmektedir.

Bankanın tüm kredi faaliyetleri, kabul edilen risk stratejisi ve belli toleranslar çerçevesinde yürütülmelidir. Banka ayrıca, kredi risk stratejisi ve kredi politikası

çerçevesinde, kredi verme kriterleri (vade ve koşullar) düzenli olarak (minimum yıllık bazda) yenilenmelidir.

b. Kredi Risk Stratejisinin Uygulanması ve İzlenmesine Yönelik Politikaların Geliştirilmesi

Kredi risk stratejisinin uygulanması, tanınması, ölçülmesi, ve kontrol edilmesine yönelik politika ve prosedürler geliştirilmelidir. Söz konusu politika ve prosedürlerde, bankanın portföyünde taşıdığı tüm bankacılık faaliyetlerine ilişkin kredi risklerine yer verilmelidir.

Bankanın kredi verme faaliyetleri mevcut strateji ile uyumlu olmalı, yazılı prosedürler oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. Kredi onay ve inceleme yetkileri ise, açık ve uygun biçimde dağıtılmalıdır. Ayrıca, bankanın kredi verme faaliyetleri düzenli ve bağımsız bir şekilde değerlendirilmelidir.

Kredi politikalarının, bankanın kredi verme faaliyetlerine ilişkin çerçeveyi oluşturması gerekmektedir. Kredi politikaları ile hedef pazarlar, portföy yapısı, fiyat ve fiyat dışı faktörler, kredi limitleri, onay yetkisi sahipleri, ara raporlamalar gibi konulara açıklık getirilmelidir. Söz konusu politikalar açıkça tanımlanmalı bankacılık uygulamalarına, ilgili düzenleyici kurallara ve bankanın yapısına uyumlu olmalıdır. Bu politikaların; bankanın piyasadaki durumu, faaliyet alanı, personelinin yeteneği ve kullandığı teknoloji gibi çeşitli iç ve dış faktörler dikkate alınarak oluşturulması gerekmektedir. Bu politikalar bankanın;

- Güvenilir kredi verme standartlarını korumasını,
- Kredi riskini izlemesi ve kontrol etmesini,
- Yeni iş imkanlarını uygun olarak değerlendirmesini,
- Problemleri tanımasını ve yönetmesini sağlamalıdır.

Kredi portföyünün oluşturulmasına yönelik politikalar; farklı ürün, sektör, sanayi, coğrafik bölge, bağlantılı krediler gibi unsurlar dikkate alınarak geliştirilmelidir. Söz konusu politikalar, uygun risk limitlerinin ve portföy kompozisyonlarının oluşturulmasına yönelik hedefleri içermelidir. Ancak kredi politikaları, iç ve dış koşullardaki değişimler dikkate alınarak düzenli şekilde revize edilmelidir.

Uluslararası kredi faaliyetlerinde ise, standart kredi riskine ek olarak, kredi verilen ülkenin ekonomik koşullarına ilişkin riskler de gözönünde bulundurulmalıdır.

Ülke riski; bir ülkedeki kredi yükümlüleri ya da o ülkeye yapılan yatırımlar açısından önemli etkiler doğurabilecek ekonomik, siyasi ve sosyal koşullarla bağlantılı tüm riskleri içermektedir.

Transfer riski; Kredi müşterisinin dış kredi borçlarını ödemesi için gerekli yabancı parayı sağlama ve diğer sözleşme yükümlülüklerini karşılama yeterliliğini göstermektedir.

Tüm uluslararası işlemlerde bankalar finansal piyasalardaki risklerin bir ülkeden diğerine yada bölgesel bazda yayılması olasılığını dikkate almalıdır.

4.1.2. Kredi Verme İşlevinin Etkinliği

Bankaların kredilendirme işlevlerinde etkinliği sağlayabilmeleri, güvenilir ve açıkça tanımlanmış kredilendirme kriterlerinin geliştirmeleri ile mümkün olacaktır. Ayrıca bağlantılı şirketlerin oluşturduğu gruplara ilişkin kredi limitlerinin oluşturulması ve kredi tahsisine ilişkin kuralların açıkça tanımlanması gerekmektedir.

a. Kredi Verme Kriterlerinin Belirlenmesi

Bankalar güvenilir ve açıkça tanımlanmış kredi verme kriterlerine uygun koşullarda çalışmalıdır. Bu kriterler; ödünç alan, kredinin yapısı, alınmasındaki amaç ve geri ödeme kaynağı gibi konularda yeterli bilgi edinilmesine imkan vermelidir. Ayrıca, kredi alacak olanın uygunluğu, hangi miktar, koşul ve vadede, ne çeşit kredi verilebileceği konularına açıklık getirmelidir.

Bankalar, kredi talep eden firmanın gerçek risk profilinin ayrıntılı biçimde ortaya koyacak ve kredi değerliliğinin ölçülmesine imkan verecek, yeterli bilgiyi sağlamalıdır. Onaya sunulan kredilere ilişkin dokümanlarda en azından aşağıda yer alan hususlara yer verilmesi gerekmektedir.

--Kredinin amacı ve geri ödeme için gerekli fonun kaynağı,

--Kredi talep edenin güvenilirliği ve itibarı,

- Mevcut risk profili (tüm risklerin yapısı ve miktarını içermeli), piyasadaki ve ekonomideki gelişmelere duyarlılığı,
- Geri ödeme gücünün tespiti için, mevcut durumunun ve geçmiş ödeme performansının geçmiş finansal eğilimler ve nakit akış projeksiyonlarına göre değerlendirilmesi,
- Çeşitli yöntemlere göre geri ödeme kapasitesinin analiz edilmesi,
- Kredi talep edenin borç yükümlülüğüne girebilmesi ile ilgili yasal durumunun değerlendirilmesi,
- Ticari krediler için, ticari işletmenin faaliyet gösterdiği sektörün durumu ve işletmenin sektördeki pozisyonu,
- Kredi için öngörülen vade ve koşulların, kredi talep edenin finansal durumunda gelecekte meydana gelebilecek olası gelişmelerin dikkate alınarak hazırlanması,
- Garanti ve teminatların uygunluk ve yeterliliğinin, değişik yöntemlerle değerlendirilmesi.

Kredi verme prosedürüne ilişkin kriterler oluşturulduktan sonra, bankanın doğru ve uygun kredi kararları alabilmesi için edinilen bilgilerin yeterli olduğundan emin olunması gerekmektedir. Söz konusu bilgiler, aynı zamanda bankanın dahili kredi rating sistemine göre yapılacak değerlendirme için de veri oluşturacaktır.

Bankalar krediyi kime vereceklerini bilmek durumundadır. Bu nedenle bir banka, yeni bir kredi ilişkisine girmeden önce krediyi alacak olanı tanımalı, piyasa itibarı ve kredibilitesi olduğundan emin olmalıdır. Özellikle, hileli ve yasal olmayan faaliyetlerle uğraşan kişilerle iş yapmaktan kaçınmalıdır. Bunu yapmak için kullanılan yöntemler; kredi kayıtlarına ulaşmak, referans almak, şirketin yönetiminden sorumlu yetkilileri tanımak, kişisel referansları ve finansal kayıtları kontrol etmek vs. olarak sıralanabilir.

b. Genel Kredi Limitlerinin Oluşturulması

Bankalar kredilere ilişkin olarak, bağlantılı şirketleri bir grup altında toplamalı ve tek bir borçlu gibi değerlendirmelidir. Bu amaçla, bağlantılı şirketlerin hesaplarına ilişkin risklerin bir araya getirilmesi gerekmektedir.

Önemli risklere yol açabileceği yaklaşımıyla, bağlantılı şirketlerin oluşturduğu grupların genel kredi limitlerinin belirlenmesine yönelik prosedürler geliştirmelidir.

Bağlı şirketlerin oluşturduğu gruplara karşı bankanın üstlenebileceği risk sınırlarını tespit ederken, sektör, coğrafik bölge ya da özel ürünler bazında da risk limitleri oluşturulmalıdır.

Bankanın kredi limitleri, herhangi bir kredi kaybının olması durumunda likidite pozisyonunun bundan nasıl etkileneceği dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Bu nedenle; ekonomik konjonktürdeki değişimler, faiz oranlarını, likidite durumu ve diğer piyasa hareketleri gözönünde bulundurulmalıdır.

Bankaların kredilerle ilgili problemlerin kaynağı kredi portföyündeki yoğunlaşmalardır. Yoğunlaşma, önemli miktarda ve benzer karakterde kredilerin sözkonusu olması durumunda ortaya çıkmaktadır. Bankanın portföyünde;

--Tek bir şirket,

--Bağlantılı şirketler grubu,

--Özel bir sanayi ya da sektör,

--Coğrafik bölge,

--Yabancı bir ülke ya da ekonomileri arasında sıkı ilişki bulunan bir grup yabancı ülkeye verilmiş büyük miktarda dolaylı ve doğrudan kredilerin olması durumunda yoğunlaşma ortaya çıkmaktadır.

c. Kredi Tahsisi ve Kredilerin Yenilemesine İlişkin Kriterlerin Belirlenmesi

Bankanın kredi risk analizinde dikkate aldığı üç temel konu bulunmaktadır. Bunlar; ekonomide ya da sanayide görülen aşağı yönlü hareketler, piyasa-risk olayları, likidite durumu şeklinde özetlenebilir.

Bankaların yeni kredilerin onaylanması ve mevcut kredilerin artırılmasına ilişkin açıkça tanımlanmış işlevleri olmalıdır.

Her kredi teklifi; büyüklüğüne ve yapısına uygun olarak, kredi analistleri tarafından analize tabi tutulmalıdır. Etkin değerlendirme işlevi analizin yapılacağı bilginin asgari yeterlilik derecesini belirlemektedir. Önceden onaylanmış kredilerin devamı,

mevcut kredilerin yenilenmesi yada vadesinin değiştirilmesi ve yeni kredilerin onaylanmasına ilişkin doküman ve bilgiler temin edilmelidir. Sağlanacak bilgilerin doğru ve yeterli olması firmaların kredi değerliliklerinin ölçülmesinde büyük önem taşımaktadır.

4.1.3. Kredi Risk Ölçümü ve Yönetimi

Bankalar kredi portföylerinin niteliğini ve kompozisyonunu izleyebilmelidir. Kredilerle ilgili problemlerin ana kaynağı kredi portföyündeki yoğunlaşmalardır. Yoğunlaşma, aynı karakterde önemli miktarda kredinin sözkonusu olması durumunda ortaya çıkarmaktadır.

Kredi verme fonksiyonları uygun biçimde yönetilmesi ve kredi risklerinin ihtiyati standartlar ve kurum içi limitlere uygun seviyelerde tutulması sağlanmalıdır.

Kredi risk yönetiminin amacı, banka hedef ve politikaları doğrultusunda oluşturulan parametreler içinde bankanın maruz kalacağı kredi riskini yönetmektir. İç kontrollerin oluşturulması, limitlerin ve maruz kalınacak kredi riskinin bir banka için makul olan seviyede tutulmasını sağlayacaktır. Böyle bir sistem banka yönetimine, oluşturulan kredi politikalarına uygun hareket edilip edilmediği izleme imkanı sağlayacaktır.

Limit sistemi banka yönetime, belli seviyeleri aşan krediler için erken uyarı sinyalleri verecektir. Limit sistemi; risk kontrolüne, risklerin ve avantajların müzakeresinin yapılmasına, kredi riski toleranslarını aşan risklerin izlenmesine imkan verecektir.

4.2. KREDİLENDİRME SÜRECİ

Kredilendirme süreci, firmnain bankaya kredi başvurusu ile başlamaktadır. Kredilendirme işlevinin başarılı olabilmesi, bankanın amaçlarına ve amaçları doğrultusunda geliştirdiği politikaların doğru bir şekilde uygulanmasına bağlıdır (Altman, 1985).

Ticari kredilendirme sürecinin, bütün yönleriyle ele alındığı çalışmalara teoride çok nadir rastlanmaktadır. Ancak kredilendirme süreci genel olarak, birbirine bağlı beş aşamadan oluşmaktadır (Şekil 4.1).

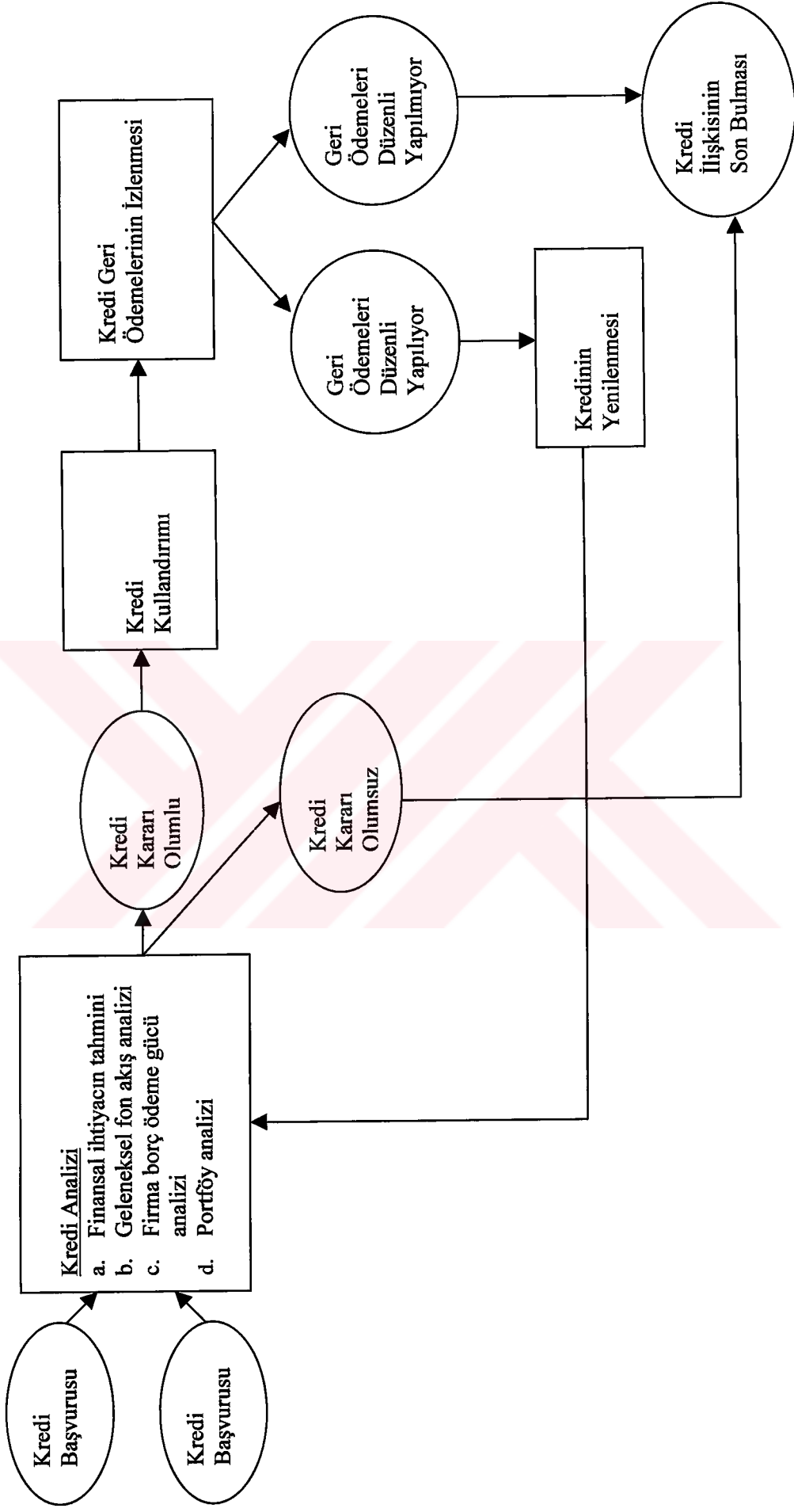
Ticari kredilendirme sürecinin, bütün yönleriyle ele alındığı çalışmalara teoride çok nadir rastlanmaktadır. Ancak kredilendirme süreci genel olarak, birbirine bağlı beş aşamadan oluşmaktadır (Şekil 4.1).

- a. Kredi başvurusu,
- b. Kredi değerlemesi,
- c. Kredinin yapılandırılması ve kabul-red kararı,
- d. İç denetim ve kredilerin izlenmesi,
- e. Geri ödeme gücü.

Bankalar nakit akışına bakmadan firmalara kredi kullandırmamaktadır. Şartları uygun bulunan firmaların faaliyet döngüsüne göre krediye ihtiyacı olup olmadığı tespit edilmektedir. Finansman ihtiyacı olan firmalara tahsis edilmiş limitler çerçevesinde, nakit akışlarına uygun geri ödeme koşullarında kredi kullandırılmaktadır. Kredi tahsis edildikten sonra gerekirse şartları revize edilebilmektedir.

Kredi kullandırım şartları çerçevesinde kullanılan kredilerin, geri dönmeme riskinin azaltılması için sürekli izlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle her bankaların kendi erken uyarı sistemlerini geliştirmesi gerekmektedir. Kredinin sorunlu duruma gelmesi (faiz ödemesinin 3 ay gecikmesi, anapara ödemesinin yapılmaması, teminatın kullanılması vs.) söz konusu olduğunda ise; kredi idari takibe, sonra da kanuni takibe gönderilmektedir.

Şekil 4.1 Kredilendirme Süreci

4.2.1. Potansiyel Firmaların Tespiti

İlk kez kredi talep eden firma ile ön görüşme yapılmaktadır. Bu görüşmede; firmanın ünvanı, faaliyet alanı, bankalarla ilişkileri, talep edilen krediler, ne amaçla talep edildiği, önerilen teminatlar ve nasıl geri ödeyeceği gibi konular üzerinde durulmaktadır (Usta, 1997).

Ön görüşmede kredi talebinin bankanın kredi politikalarına uygun olup olmadığı saptanmaktadır. Görüşme sonuçları olumlu ise; firma, ortakları ve varsa kardeş kuruluşları hakkında şubede ön araştırma yapılmaktadır. Bu amaçla firmanın;

- Şubedeki hesapları,
- Tahsile verdiği senetler,
- Gelen ve giden havaleleri,
- İhracat ve ithalat işlemleri,
- Protesto ve çek yasağının olup olmadığı, araştırılmaktadır.

Bu araştırma sonuçları olumlu ise, firma değerlendirme raporunun düzenlenmesi istenmekte ve rapor için gerekli belgeler alınmaktadır.

Kaliteli kredi portföyü oluşturabilmek için uygun müşterilerin tespit edilerek, müşteri ziyaretlerinin yapılması gerekmektedir. Müşteri ziyaretlerinin amacına ulaşabilmesi için; hedeflerin doğru saptanması, belirlenen stratejilere göre hareket edilmesi gerekmektedir. Ayrıca müşteriler, çevre koşulları ve rakip şirketlerle ilgili olarak gizlilik ilkesine uygun şekilde, doğru ve sürekli bilgi temin edilmesi gerekmektedir.

a. Potansiyel Müşteriler Saptanması

Bankanın çalışabileceği, potansiyel müşteriler;

- Ticaret odası, sanayi odası, vergi dairesi, ihracatçı birlikleri vb. kuruluşlardan,
- Şubeye gelen-giden havalelerden,
- Tahsile gelen senet ve çeklerden,
- Televizyon, gazete, billboard reklamlarından,

--Mevcut firmalarımızın referanslarından saptanabilmektedir.

b. Müşteri Ziyaretleri

Değişik kaynaklardan yararlanılarak tespit edilen potansiyel müşteriler, randevu alınarak ziyaret edilmektedir. Bankanın amaçları doğrultusunda; ziyarete hazırlık, ziyaret ve ziyaret sonrası aşamalarda yapılması gerekenler aşağıdaki şekilde özetlenmektedir.

1. Ziyaret Öncesinde Yapılması Gerekenler

--Bankanın kredi portföyünde yer alıp almadığı ve önceki kredi taleplerinin reddedilip edilmediği araştırılmaktadır.

--Firmalar büyüklüklerine göre sınıflandırılarak görüşme öncelikleri belirlenmektedir.

--Sektördeki güvenilir firmalardan bilgi alınarak piyasa araştırması yapılmaktadır.

--Firma ve ortakları ile ilgili çek yasağı, protesto ve haciz kararları olup olmadığı araştırılmaktadır.

--Herhangi bir gruba dahil olup olmadıkları tespit edilmektedir.

--Geçmiş yıllarda çalışılmış firmaların; TCMB memzuç ve risk cetvelleri incelenerek, geçmiş kredi ve mevduat bilgileri değerlendirilmektedir.

2. Firma Ziyareti Sırasında Yapılması Gerekenler

--Geçmiş performansı ve içinde bulunduğu sektör değerlendirilmektedir.

--İş kapasitesi ve kullandığı teknoloji tespit edilmektedir

--Yönetim tarzı ve ortakların iş tecrübesi değerlendirilmektedir.

--Rakipleri, rakiplerine göre üstün ve zayıf tarafları tespit edilmektedir.

--Üretim girdilerini ne şekilde temin ettiği ve satış koşulları öğrenilmektedir.

--Banklardan kullandığı krediler ve çalışma koşulları hakkında bilgi alınmaktadır.

--Projeleri ve fon ihtiyaçları değerlendirilmektedir.

--Bankanın ürün ve politikaları hakkında genel bilgi verilmektedir.

3. Ziyaret Sonrasında Yapılması Gerekenler

--Banka ilkelerine uygun olarak çalışılacak bir yapıda olup olmadığı mevcut veriler ışığında değerlendirilmektedir.

--Firmaya olumlu yaklaşılması durumunda hesap vaziyeti ve diğer belgeler temin edilerek firma değerlendirme raporu düzenlenmektedir.

--Ticari mevduat hesabı açılarak, istenildiği takdirde çek karnesi verilmektedir.

--Bilgileri değerlendirilerek olumlu bulunan firma ile tekrar görüşülür. İkinci görüşmede verilebilecek hizmet ve ürünler somut bir şekilde ele alınmaktadır.

--Firma için onaylı kredi teklifi hazırlanmaktadır.

--Kredi tahsisini takiben firmaya limit ve kredi şartları bildirilerek çalışma olanakları araştırılmaktadır.

--Firma ile düzenli bir ilişki düzeni kurularak, yararlandığı bankacılık hizmetlerinden bankanın daha fazla pay alması sağlanmaktadır.

4.2.2. Kredi Analizi

Kredi analizi, kredi başvurusunda bulunan müşterinin banka tarafından değerlendirilmesi aşamasıdır. Analiz sürecinde, piyasa verileri, banka kaynakları ve firmanın mali verilerinden yararlanılmaktadır.

Kredi analizi yapılırken, müşterinin karakteri, sermayesi, krediyi geri ödeme kapasitesi, krediye karşılık vereceği teminat ve krediyi etkileyebilecek ekonomik koşullar incelenmektedir. Kredi riski ve verimliliğinin yanında, kredi talebinin banka amaçlarına, politikalarına ve mevzuata uygunluğu da denetlenmektedir.

Kredilendirme sürecinde dikkate alınan unsurlar, ticari borçlanmanın ABC'si yada temel ilkeleri (absolute basic consideration) olarak adlandırılmakta ve üç temel soruyu içermektedir.

- a. Kredinin gerçek ve özel amacı nedir?
- b. Borçlanan krediyi nasıl geri ödeyecek?

c. Kredi ne derece risklidir?

Kredi sözleşmelerinde genellikle, başvuru sahibinin krediyi ne amaçla talep ettiği ve hangi alanda kullanacağı yer almaktadır. Ancak çoğu zaman krediler, sözleşmede belirtilen amaçları dışında kullanılmaktadır. Kredinin gerçekte nerede ve nasıl kullanılacağını anlamak için, kredi analistinin işletme finans ve muhasebe alanında iyi analiz yeteneğine sahip olması gerekmektedir. Kredinin hangi amaçla kullanılacağını saptanması, kredi talebinin mantıklı ve kabul edilebilir olup olmadığını anlamakta yardımcı olacaktır.

Mesela, işletme sermayesi ihtiyacını karşılamak için talep edilen işletme kredileri; firmanın işçilik giderleri yada borçlarının ödenmesinde kullanılabileceği gibi işletme zararlarının kapatılmasında da kullanılabilmektedir. Bu durumda, kredi analistinin işletme sermayesi açığının sezonluk olup olmadığını tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca; İşletme sermayesi ihtiyacı nedeniyle yapılan dönemsel kredi talepleri, süreklilik kazanabilmektedir. Neticede kısa dönem kredileri; stok artışı, müşteri alacakları artışı ve sabit varlık artışı gibi kalemleri destekleyen kredilere dönüşebilmektedir. Bankalar, işletmelerin gerçek faaliyetlerine katkıda bulunmayan spekülasyon yatırımları finanse etmemektedir.

Kredilendirmedeki diğer önemli bir konu ise, müşterinin borcunu nasıl ödeyeceğidir. Kredi analistinin finans ve muhasebe alanındaki bilgisi, müşterinin borcunu geri ödeme kapasitesinin belirlenmesinde de oldukça önemlidir. Dönemsel işletme sermayesi ihtiyacı nedeniyle kullanılan kredilerde nakit akışı, dönemsel stok artışların eritilmesi ve alacakların tahsil edilmesiyle sağlanmaktadır. Belli bir dönem için kullanılan kredilerde ise nakit akışı, işletme karlarından ayrılan ve nakit olmayan giderlerden sağlanmaktadır (amortismanlar, karşılıklar vb).

İşletme faaliyetleri dışındaki her türlü ödeme kaynağı, detaylı bir şekilde değerlendirilmelidir. Borçlu, gelecekte yapmayı planladığı sermaye artışıyla aldığı krediyi geri ödemeyi planlayabilir. Ancak firma, yatırımcılarını memnun edecek bir karlılık düzeyine ulaşamıyorsa, sermaye artırımını için yatırımcılarını ikna edemeyebileceği dikkate alınmalıdır.

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları, borç geri ödemelerindeki en önemli kaynaktır. Ancak işletme faaliyetlerinden yeterli nakit akımı sağlanamadığı

durumlarda banka ikinci bir kaynağı daha garantilemişse, kendini muhtemel zararlara karşı koruyabilecektir. Bu nedenle firma kredi riski analizinin çok iyi bir şekilde yapılması gerekmektedir.

Kredilendirmedeki önemli diğer bir konu ise, kredi riskinin belirlenmesidir. Kredi analizi ise bir anlamda kullanılacak kredinin riski analiz edilmektedir. Banka, borçlanma riskini ve geri ödeme riskini belirlemeden önce; kendisine belirli bir tutardaki kredi talebi ile gelen müşterisinin, talebinin gerçek ihtiyacı olup olmadığını ve hangi amaçla kullanacağını araştırmaktadır. Banka nakit akış analizi ile firmanın kısa dönem, fon kaynakları ve kullanımları analizi ile uzun dönem fon ihtiyacını belirlemeye çalışmaktadır.

Kredi analizinin amacı, kredi riskini azaltmak ve firmanın fon gereksinimine doğru tanı koyarak uygun koşul ve vadede kredi verilmesini sağlamaktır (Akgüç, 1991).

4.2.3. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi

Fon İhtiyaçları nedeniyle kredi talebinde bulunan gerçek ve tüzel kişi firmaların, kredi değerlilikleri konusunda bir karara varmak amacıyla yapılan işlemler “kredi taleplerinin değerlendirilmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Gerekli finansal tablolar ve belgeler üzerinden sonra yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda kredi talebi olumlu yada olumsuz olarak sonuçlanmaktadır.

Firmanın geçmiş dönemleri ile ilgili finansal tablolar değerlendirilirken, içinde bulunduğu dönem ve geleceği ile ilgili projeksiyonlar da yapılmaktadır.

Ticari faaliyetlerde dönemler itibariyle görülen dalgalanmalar herkes tarafından bilinmektedir. Konjonktürün yükselme dönemlerinde, modern günün koşullarını uygun bankacılık işlemlerine olan talep yükselmektedir. Gerileme dönemlerinde ise, modern bankacılar önemini kaybederken, klasikler ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle uzun yıllar boyunca uygulanarak başarısı kanıtlanmış kredi araçlarının ve yönetim metotlarının incelenmesi, bu metotların günümüzün endüstriyel ve mali yapısına uygunluğunun test edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, bankaların modern iş

yaşamının ihtiyaçlarından haberdar olması ve olaylara geniş bir perspektiften bakması gerekmektedir (Dyer, 1976).

Ticari bankalar son yıllarda başarılı kredi kullandırma yöntemleri geliştirmekte ve firmalara farklı amaçlara yönelik, uygun kredi seçeneklerini başarılı bir şekilde sunmaktadır. Hemen bütün firmalar farklı dönemlerde, değişik amaçlarla kredi kullanma ihtiyacı duymaktadır. Firmaların hangi amaçla kredi talep ettiklerinin bilinmesi, bankalar açısından kredi riskini azaltan önemli bir etkidir.

4.2.4. Kredinin Yapılandırılması

Yapılan piyasa araştırmaları ve mali analiz sonucunda kredinin açılmasına karar verilirse, aşağıdaki kredi unsurları belirlenmektedir (Altman, 1983).

- Kredinin vadesi, fiyatı ve geri ödeme planı,
- Asgari mevduat limiti,
- Teminatı ve kredi sözleşmesinin hazırlanması.

Bu amaçla firma için kredi teklif formu düzenlenmektedir (EK A).

4.3. FİRMALARDA FİNANSMAN İHTİYACI YARATAN NEDENLER

Bir firmanın finansman ihtiyacı çeşitli nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Finansman ihtiyacını doğuran başlıca nedenler aşağıdaki gibidir (Usta, 1997):

- Firmanın hızla büyümesi,
- Firmanın zarar etmesi yada karlılığının yetersiz olması,
- Firmanın aşırı miktarda kar dağıtımı yapması yada firmadan büyük miktarlarda kaynak çekilmesi,
- Mevsimsel hareketler,
- Spekülatif amaçlar,
- Mevcut borçların ödenmesi,
- Sermaye taahhüdünün yerine getirilmesi,
- Firma satın almak amacıyla fon ihtiyacının doğması,

- Dönemsel çalışma sermayesi ihtiyacının finansmanı,
- Uzun vadeli çalışma sermayesi oluşturulması,
- Duran varlıkların finansmanı,
- Vadeli ödeme yerine, peşin ödeme ile gerçekleştirilen alımların finansmanı.

4.4. KREDİLERİN HIZLI VE ETKİN ŞEKİLDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Kredi taleplerinin hızlı ve etkin olarak değerlendirilmesi aşağıdaki ilkeler doğrultusunda gerçekleşmektedir (Usta, 1997):

Temin edilecek bilgi ve belgeler eksik olmamalıdır.

Firma tarafından verilecek ve onaylı kredi formu ekinde gösterilecek belgeler;

- Hesap durum belgesi ve mali hesapların açıklayıcı notları (son 3 yıla ait),
- Oda kayıt belgesi, faaliyet belgesi,
- Kuruluş ve değişikliklerle ilgili ticaret sicil gazetesi,
- Vergi dairesine verilen bilanço veya hesap özeti, tapu belgeleri,
- İthal edilecek mallarla ilgili proforma faturalar,
- Son üç yıla ait ihracat ve ithalat rakamları,
- İhracatçı firmalarda; yapılan yurtdışı bağlantılar ve sözleşmeler,
- Yatırım teşvik belgesi, sanayi firmalarında kapasite raporu, ,
- Orta ve uzun vadeli krediler için fizibilite raporu,
- İnşaat ve taahhüt firmalarında; müteahhitlik belgesi, devam eden işler dökümü, bitirilen işler dökümü, makina parkı dökümü,
- En yeni tarihli imza sirküleri ve vekaletname.

Kredi teklifi özgür irade ile yapılmalıdır.

Kredi talepleri değerlendirilirken çevrenin ve firmanın etkisinde kalınmamalıdır. Kredi ile ilgili şartların firma veya üçüncü kişilerce dikte ettirilmesine izin verilmemelidir.

Teminatları uygun ve yeterli olduğu halde riskli firmalara kredi teklifi yapılmamalıdır.

Kredi, teminata değıl firmaya verilir. Teminatı iyi olduğu için mali yapısı bozuk olan riskli firmalara kredi teklifi yapılması yanlıştır.

Global kredi teklifleri en az altı aylık ihtiyaç belirlenerek yapılmalıdır:

Global kredi teklifi sözkonusu olduğunda, firmanın asgari altı aylık ihtiyacının saptanarak onaylı kredi teklifinde belirtilmesi gerekmektedir.

İhtiyaçların tam olarak saptanamaması durumunda, tekrar teklif yapma gereğı doğmakta ve zaman kaybına neden olmaktadır. Ancak proje bazındaki krediler ve kefalet kredileri için bu tür bir kısıtlama yoktur.

Kredi koşullarında firma ile uzlaşma sağlanmalıdır.

Firma ile yapılan görüşmede, talep edilen krediler nedeniyle alınacak teminatlar ve koşullar konusunda anlaşma sağlanması gerekmektedir. Böylece, kredi kullandırımında sorunlar yaşanmamaktadır.

Proje hakkında en az firma kadar bilgi sahibi olunmalıdır.

Bankanın proje bazındaki bir kredi talebini sağlıklı olarak değerlendirilmesi için, proje hakkında en az firma kadar bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Talep edilen kredi miktarı, firmanın bilanço verileri ile uyumlu olmalıdır.

Tahsis edilecek kredinin, firmanın ciro ve karı ile mukayese edilerek tespit edilmesi gerekmektedir. Böylece firmanın anaparaı yada anaparanın faiz ve komisyonunu ödeme gücü değerlendirilmektedir.

Tahsis edilen kredi en kısa zamanda kullandırılmalıdır.

Firmanın koşulları yerine getirmesi durumunda tahsis edilen kredi mutlaka kullandırılmalıdır. Kredinin kullandırılmaması; şubenin pasif davranarak kullandırımında geç kalmasından yada koşullarının yerine getirilmesinde sorunlar yaşanmasından kaynaklanmaktadır.

BÖLÜM 5

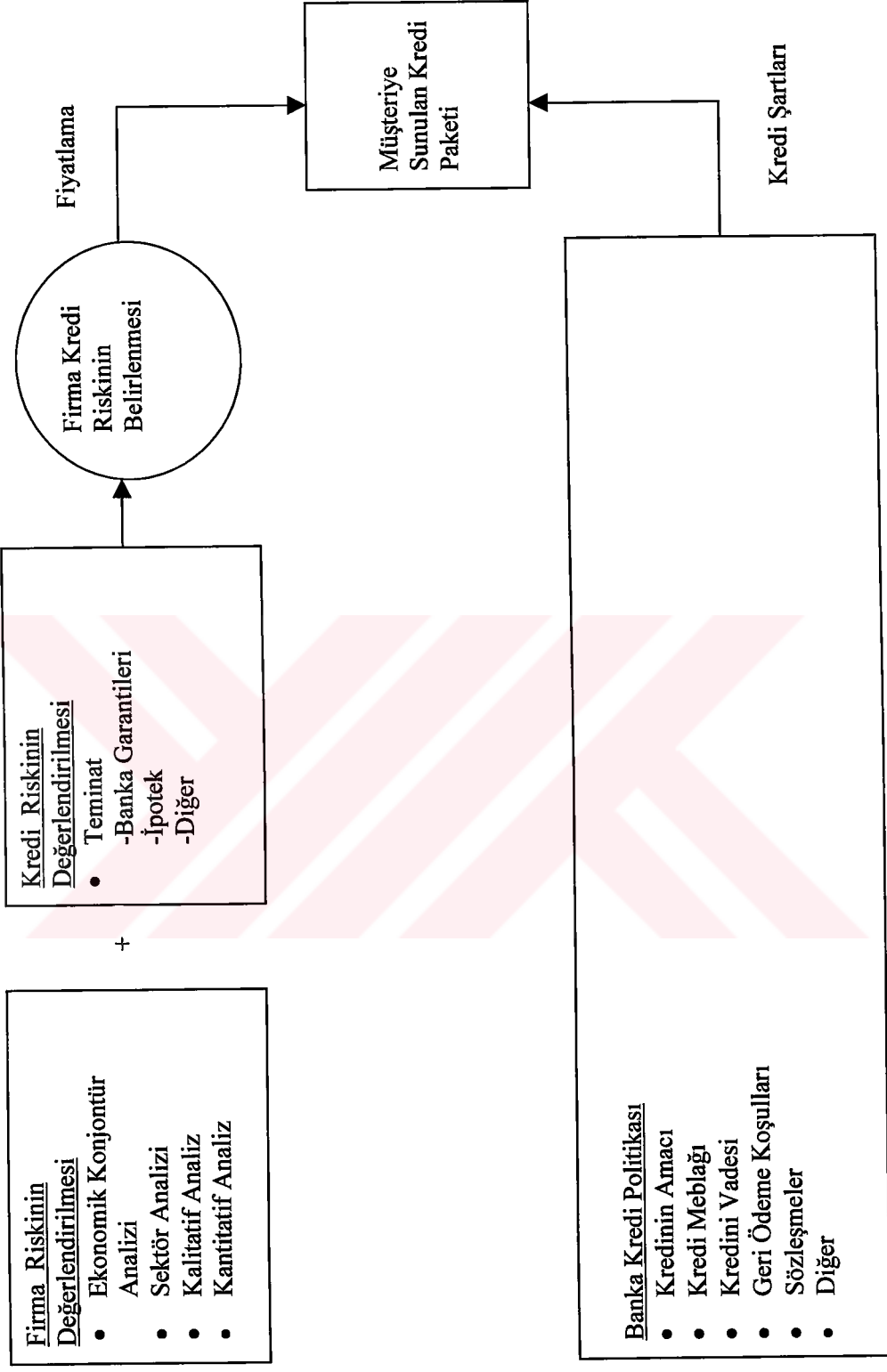
FİRMA KREDİ RİSKİ ANALİZİ

Bankanın, müşterileri ve müşterilerin faaliyet gösterdiği piyasalar hakkında kredi tahsisine rehber olabilecek bilgileri bir sistem dahilinde toplamasına ve değerlendirmesine “kredi riski analizi” denir.

Kredi talebinde bulunan firmaların hukuki, mali, ahlaki durumlarının, iş tecrübelerinin ve girişim yeteneklerinin, güvenilir kaynaklardan sağlanan bilgilerle tespit edilmesi gerekmektedir. Kredi talep eden firmanın sözleşme şartlarına uygun olarak krediyi geri ödeme kapasitesine ve arzusuna sahip olup olmadığı saptanarak kredi riskinin azaltılması mümkündür.

Elde edilen veriler ve bilgiler doğrultusunda kredi riski analiz edilerek, kredi talebi değerlendirilmektedir. Nihai karar olumlu ise firmaya kredi tahsis edilmekte, olumsuz ise, kredi talebi reddedilmektedir (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 Kredi Riski Değerlendirme Metodolojisi

5.1. MAKRO EKONOMİK ANALİZ

Ekonomik konjonktürdeki gelişmeler doğrudan yada dolaylı bir şekilde firma faaliyetlerine yansımaktadır. Nitekim; firmanın faaliyet gösterdiği sektörün faiz, kur ve enflasyon değişkenlerine olan duyarlılığı, firma faaliyetlerini de benzer şekilde yansımaktadır.

Firmaların gelirleri ve maliyetleri, konjonktürden etkilenme derecesine bağlı olarak dönemler itibariyle büyük dalgalanmalar gösterebilmektedir. Talebin gelir elastikiyetinin yüksek olduğu mal ve hizmetleri üreten sektörler ekonomik dalgalanmalardan daha yüksek derecede etkilenmektedir (Akgüç, 1991).

Ekonomik konjonktüre duyarlılığı yüksek sektörlerde faaliyet gösteren firmaların ürünlerine olan talep; ekonominin büyüme dönemlerinde artmakta, küçülme dönemlerinde azalmaktadır.

Faiz oranlarındaki değişme beklentileri, enflasyon beklentileri, kur riski, sermaye hareketleri, dış ticaretteki gelişmeler, hükümet politikaları, gümrük rejimleri, vergi mevzuatı, global ekonomideki gelişmeler vs. gibi faktörler firmaların faaliyetlerini önemli oranda etkilemektedir.

Makro ekonomik veriler; Merkez Bankası, Devlet İstatistik Enstitüsü, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Aracı Kurumlar, Bankalar, Ticaret ve Sanayi Odaları, Birlikler, Haber Ajansları, Üniversiteler, Araştırma Kurumları vs. gibi kurumlardan temin edilebilmektedir.

Dünya ekonomisindeki gelişmelerle ilgili bilgiler ise; Dünya Bankası (WB), Uluslararası Para Fonu (IMF), OECD, Derecelendirme Kuruluşları, Üniversiteler, Birlikler, Haber Ajansları, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Bankalar Birliği gibi kuruluşlardan sağlanabilmektedir.

5.2. SEKTÖR ANALİZİ

Firmanın rekabet gücünü tespit ederken faaliyet gösterdiği sektörün özellikleri hakkında detaylı bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Sektör analizi yapılırken; rekabet ve karlılık, ekonomik gelişmelere duyarlılık, talep yapısı, devlet teşvikleri,

fiyat elastikiyeti, teknolojik adaptasyon, ithalat ve ihracat olanakları ve sektörel beklentiler gibi kriterler dikkate alınmaktadır.

Firmanın başarısı, büyük ölçüde faaliyet gösterdiği pazara ve sektöre bağlı olduğundan, içinde bulunduğu sektörün çok iyi analiz edilmesi gerekmektedir (Seval, 1993). Sektördeki gelişmeler, firmanın sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi ve kredi riskinin tespit edilmesinde önemli rol oynamaktadır. Rekabet yoğun, kar marjı düşük, talep esnekliği yüksek, penetrasyon oranı ve ekonomik konjonktüre duyarlılığı yüksek olan sektörler riskli sektörler olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık; rekabet gücü ve kar marjı yüksek, istikrarlı, dış ticaret potansiyeli olan, penetrasyon oranı düşük, güvenli pazarlara sahip ve ekonomik konjonktürden daha az etkilenen sektörler düşük riskli sektörler olarak kabul edilmektedir.

Sektörler hakkında gerekli bilgiler; T.C. Merkez Bankası, Devlet İstatistik Enstitüsü, Dış Ticaret Müsteşarlığı, sanayi ve ticaret odaları, meslek odaları, dernekler, birlikler, araştırma kurumları, kalkınma yatırım bankaları ve diğer bankalardan temin edilebilmektedir.

5.3. KALİTATİF KREDİ ANALİZİ

Kredi riski analizinde; makro ekonomik gelişmeler ve sektörel beklentiler doğrultusunda, firmanın kalitatif ve kantitatif verileri analiz edilmektedir. Firmanın mevcut ve gelecekteki kredi değerliliği tayin edilerek, krediyi geri ödeme koşulları ve alınabilecek teminatlar belirlenmektedir.

Kalitatif değerlendirme ile firmanın moralitesi hakkında bilgi edilmektedir (Usta, 1997). Kalitatif analizin, banka yada kredi kurumu için yeni sayılabilecek firmaların kredi değerliliklerinin saptanmasındaki önemi büyüktür.

5.3.1. Kalitatif Kredi Analizi Verilerinin Temin Edildiği Kaynaklar

- Firma ziyareti ve karşılıklı görüşme,
- Firmanın kredi ilişkisi içinde olduğu diğer banka ve finans kurumları,
- Firma ile ticari ilişki içinde olan diğer firmalar ve rakipleri
- Firmanın faaliyet raporu,

- Üyesi olduğu meslek kuruluşları, odalar ve dernekler,
- Tapu sicil kayıtları, noterler, ticaret sicil kayıtları
- Vergi daireleri ve Sosyal Sigortalar Kurumu,
- Ticaret ve Sanayi Odaları, Sınai Kalkınma Bankası raporları.
- T.C. M.B. Risk Santralizasyonu Cetveli,
- Protestolu senet ve karşılıksız çek kayıtları.

Bütün bu kaynaklardan sağlanan bilgilerin tutarlı olması gerekmektedir. Temin edilen bilgilerin olumsuz ve tutarsız olması durumunda kredi talebi diğer analizlere gerek kalmadan reddedilebilmektedir.

Bilgi kaynaklarının güvenilir olması da önemlidir. Firmanın ticari ilişki içinde olduğu kredi kurumlarının, alacak ve borçlarını riske atmamak için yanıltıcı bilgi verebilecekleri gözönünde bulundurulmalıdır.

T.C. Merkez Bankası Karşılıksız Çek ve Protesto Bültenleri'nden firma ve ortakları ile ilgili edilen bilgiler bankalar için büyük önem taşımaktadır. Karşılıksız çek ve protestolu senetleri olduğu tespit edilen firmaların, borç ödeme gücü ve borç ödeme arzusundan şüphe duyulmaktadır.

Tablo 5.1. Kalitatif Kredi Analizi Verileri

Firma ve ortaklarının moralitesi	-Protesto ve çek yasağı -Piyasa itibarı -Finansal kuruluşlarla ilişkiler -Ticari faaliyet süresi -Ortakların sosyal yaşam ve alışkanlıkları
Ortaklık yapısı	-Ortakların iş ve sektör deneyimleri -Firma ve ortakların mal varlıkları -Ortaklık yapısının sürekliliği ve firmaya etkisi -Ortakların yaş ve sağlık durumu
Yönetim yapısı	-Yöneticilerin moralitesi -Yöneticilerin iş ve sektör deneyimleri -Organizasyon yapısı ve kurumsallaşma
İşyeri ve tesisin konumu ve mülkiyeti	-İşyeri ve tesisin coğrafi konumu -İşyeri ve tesisin mülkiyeti
Finansal Kuruluşlarla ilişkiler	-Çalışılan bankalar ve finansal kuruluşlar -Bankalar ve finansal kuruluşlarla çalışma koşulları
Üretim faaliyetleri	-Kapasite kullanım oranı -Üretim teknolojisi -Entegrasyon -İstihdam
Mal alım şartları	-Mal alım şartları -İthalat
Mal satım şartları	-Mal satım şartları -İhracat -Pazarlama ve dağıtım imkanları -Stok kalitesi

5.3.2. Firma Ziyareti ve Karşılıklı Görüşme

Firmadan alınan belgeler ve diğer kaynaklardan toplanan bilgiler değerlendirildikten sonra, mevcut bilgilerin kontrolü, eksiklerin tamamlanması ve firmanın daha yakından tanınması için ziyaret edilmesi, depo ve tesislerinin incelenmesi gerekmektedir.

Ziyaret sırasında; yetkililerle görüşülerek, muhasebe uygulamalarının sağlıklı olup olmadığı, mali verilerin gerçeği yansıtır yansıtmadığı, firmanın durumunun olduğundan daha iyi gösterilmeye çalışılıp çalışılmadığını saptanmaya çalışılmaktadır. Firma ziyareti sırasında aşağıdaki bilgiler temin edilmektedir:

- Firmanın geçmişi, ortak ve yöneticileri ile ilgili bilgiler,
- Firma faaliyetleri ile ilgili bilgiler (imalat, nakliye, inşaat ve taahhüt sektörlerindeki firmalardan, sektörün özeliğine göre ek bilgiler alınmaktadır),
- Firmanın yurtiçi ve yurtdışı mal alışlarıyla ilgili bilgiler,
- Firmanın yurtiçi ve yurtdışı mal satışlarıyla ilgili bilgiler,
- Firmanın diğer bankalarla olan ilişkileriyle ilgili bilgiler,
- Firmanın çıkardığı tahvil ve finansman bonolarıyla ilgili bilgiler,
- Firmanın yatırımları ve projeleri ve hedefleri ile ilgili bilgiler,
- Firmanın talep ettiği kredilere ilişkin bilgiler,
- Firmaya ait gayrimenkuller, iştirakleri ve bağlı olduğu grup ile ilgili bilgiler,

5.4. KANTİTATİF KREDİ ANALİZİ

Kantitatif kredi analizi; firmanın yapısını yansıtacak finansal tablolar ve kredi bilgilerinin analizidir. Firmanın belirli faaliyet dönemleri ile ilgili hazırlanmış bilanço, gelir tablosu, nakit akım tabloları, çeşitli analiz teknikleri kullanılarak değerlendirilmektedir. Ayrıca üretim, satış; varsa ihracat, ithalat ve kredi kullanım rakamları incelenerek firmanın mali yapısı hakkında bilgi edinilmektedir. Firmanın mali yapısı; geri ödeme gücünü göstereceğinden, bankanın açısından büyük önem taşımaktadır.

Kalitatif verilerle firmanın borç ödeme isteğine kanaat getirildikten sonra bu isteği, faaliyetleriyle fon yaratarak yerine getirip getiremeyeceği tespit edilmeye çalışılmaktadır.

Firmaların finansal tabloları bankalar ve kredi kurumları için en yararlı ve nesnel bilgi kaynağını oluşturmaktadır. Finansal tablolar, düzenlendikleri tarih itibarıyla;

işletmelerin varlıklarını, borçlarını, faaliyetlerini, fon yaratma ve borç ödeme yeteneğini gösteren tablolardır. Sözkonusu tablolar belli ilkeler doğrultusunda hazırlanmaktadır (EK C).

Finansal tablolar;

--Firma içindeki ve firma dışındaki farklı çıkar gruplarını bilgilendirme ve karar almalarında yardımcı olmaktadır.

--Firmanın varlıkları, kaynakları, borçları, sermaye yapısı ve zaman içinde meydana gelen değişiklerle ortaya çıkabilecek sonuçlar hakkında bilgi vermektedir.

Finansal analizde genel olarak kullanılan tabloları (EK D):

1. Bilanço,
2. Gelir tablosu,
3. Kar dağıtım tabloları (yedek akçeler tablosu, otofinansman tablosu),
4. Satılan malın maliyeti tablosu,
5. Özsermaye değişim tablosu,
6. Net işletme sermayesi değişim tablosu,
7. Nakit akım tablosu,
8. Fon akım tablosu,
9. Proforma finansal tablolar, şeklinde sıralamak mümkündür.

Pratikte mali analiz için, işletmenin son üç faaliyet dönemi (yıl) için hazırlanan finansal tablolar kullanılmaktadır. Devam eden krediler için her yıl sonunda ve gerektiğinde ara dönemler itibariyle (üç, altı, dokuz aylık) geçici tablolar da istenebilmektedir.

Bilanço analizi, kredi talebinde bulunan firmanın mali bünyesinin, borçlanma oranının, likiditesinin, varlıklarını etkin kullanıp kullanmadığının ve karlılığının değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Bilanço verileri firmanın finansman yapısı, likiditesi, alış-satış yöntemleri hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca borçlarını ödemedeki titizliğini ve yönetimdeki başarısını ölçmeye yardımcı olmaktadır.

Gelir tablosu analizi; hesap dönemi içinde firmanın satışları, satılan malın maliyeti, faaliyet ve finansman giderleri hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca gelirlerinin esas faaliyetlerinden mi, karlılığının maliyetlerinin düşük olmasından mı kaynaklandığını göstermektedir.

Fon akım tablosu ise; belirli bir dönemde fon kaynaklarını ve kullanımlarını göstermektedir. Böylece kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı tespit edilmektedir.

Öz sermaye değişim tablosu, nakit ve sermaye bütçeleri ile proforma finansal tablolar kredi analizinde kullanılan diğer tablolardır.

5.4.1. Kantitatif Kredi Analizi Verilerinin Temin Edildiği Kaynaklar

- Bilanço, gelir tablosu, fon akım tablosu, proforma finansal tablolar, özsermaye değişim tablosu, net işletme sermayesi değişim tablosu, kar dağıtım tablosu, nakit akım tablosu, satılan malın maliyeti tablosu gibi finansal tablolar,
- Faaliyet ve diğer yönetim raporları,
- Sektörel tablolar,
- İthalat, ihracat, üretim, satış miktar ve tutarları ile ilgili tablolar,
- Yatırım teşvik belgeleri,
- Resmi makamlara verilen hesap özetleri, bağımsız denetçi raporları

Kısaca finansal analiz; firmanın finansal tablolarının analizi yanında firma faaliyetleri ile ilgili diğer verilerin (ihracat, ithalat, üretim vs.), firmanın faaliyet gösterdiği sektör ve ülke ekonomisindeki gelişmelerle birlikte değerlendirilmesidir.

Tablo 5.2. Kantitatif Kredi Analizi Verileri

Likidite Oranları	-Cari oran -Likidite oranı -Net işletme sermayesi
Finansal Yapı Oranları	-Toplam Borçlar/özsermaye, -Kısa Vadeli Borçlar/Pasif Toplamı, -Kısa vadeli Banka Borçları/Toplam Borçlar -Duran Varlıklar/Özsermaye -Kısa Vadeli Borçlar/Net Satışlar
Faaliyet Oranları	-Alacak Tahsil Süresi -Stok Tutma Süresi -Borç ödeme Süresi -Maddi Duran Varlık Devir Hızı
Karlılık Oranları	-Brüt Satış Karı/Net Satışlar -Faaliyet Karı/net Satışlar -Net kar/Net Satışlar -Net Kar/ Öz Kaynaklar -Net kar/Aktif Toplamı
Diğer Rasyolar	-Aktif Büyüklükteki Değişme -Net Satışlardaki Değişme -Dönen Değerler/Aktif Toplamı -Stoklar/Dönen Varlıklar
T.C.M.B Risk Santralizastonu Gelişimi	-Toplam Nakit Risk/Toplam Nakit Limit -Toplam Risk/Toplam Limit -Toplam Nakit Risk Değişim Oranı -Toplam Risk Değişim Oranı

5.5. FİNANSAL ANALİZ

Finansal analiz, bir işletmenin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve mali yönden gelişmesinin yeterli olup olmadığını saptamak ve o işletme ile ilgili geleceğe yönelik tahminlerde bulunabilmek amacıyla, finansal tablolarda yer alan kalemler arasında ilişkiler kurulması, eğilimlerin saptanması ve elde edilen sonuçların diğer işletmelerin benzer sonuçları ile karşılaştırılmasıdır (Done, 1999).

Finansal analiz; çeşitli tahlil yöntemleri kullanılarak ulaşılan sonuçlarının yorumlanması ve değerlendirilmesidir. Kurumun çalışma, gelişme, karlılık ve borç ödeme potansiyelinin saptanması, sorun varsa ortaya çıkarılması ve giderilmesi gibi konulara açıklık getirmektedir (Durmuş ve Arat, 1994).

Diğer bir tanıma göre ise finansal analiz; bir işletmenin borç ödeme gücünü, bu gücün sürekli olup olmadığını, işletme gelirlerinin geçmişte gösterdiği eğilimi, kredileri ödeyecek gerekli fonları yaratıp yaratamayacağını saptamak üzere finansal tabloların incelenmesiyle yapılan bir çalışmadır.

5.5.1. Finansal Analizin Amaçları

Finansal analiz genel olarak amaçları;

- Firmanın faaliyetlerindeki etkinlik ve başarı derecesini ölçmek,
- Firmanın gelişme seyrini saptamak,
- Firmanın kendi iş kolundaki yerini ve durumunu saptamak,
- Mali yükümlülüklerini karşılama derecesini ölçmek,
- Geleceğe ilişkin planlar yapmak,
- Kredi isteyen bir kurumun, kredi isteğini değerlendirmektir.

Finansal tablolar, kredi analizi yapılacak firma hakkında önemli bilgi kaynaklarıdır. Finansal tabloların analizi ve yorumlanması, sağlıklı kredi analizi yapabilmenin ön koşuludur. Finansal analizin amacı yapan tarafın beklentilerine bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Tablo 5.3. Finansal Analizin Analizi Yapan Açısından Amacı

Analizi Yapan	Analizin Amacı
Borç veren (Banka)	-Kredinin güvenli geri dönüşü
Yatırımcı (Hissedar)	-Yatırımın verimi -Hisse başına karın ölçülmesi
Yönetim	-Faaliyetlerin verimliliği -Sağlıklı büyüme -Karlılık oranı -İç kontrol
Devlet	-Vergi kontrolü -Ekonomik verimlilik

5.5.2. Finansal Analizin Türleri

Finansal analiz; analizi yapan kişi, kapsam ve amaç bakımından çeşitli sınıflara ayrılmaktadır. Finansal analiz türleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 5.4. Finansal Analizin Türleri

Analiz Yapan Kişi Bakımından	Kapsam Bakımından	Amaç Bakımından
-İşletme içi analiz -İşletme dışı analiz	-Statik analiz -Dinamik analiz	-Yönetim analizi - Kredi analizi -Yatırım analizi

5.5.2.1. Analizi Yapan Kişi Bakımından Finansal Analiz

a. İç Analiz

İşletmede çalışan kişiler tarafından yapılmaktadır. Amacı işletme yönetiminin gereksinimlerini karşılamaktır.

b. Dış Analiz

İşletme dışından kişilerce yapılmaktadır. Kredi veren kurumlar, işletmenin kredi değerliliğini ölçmek amacıyla kendi tahlilcilerine o işletmemenin finansal analizini yaptırarak kredi kararı vermektedir.

5.5.2.2. Kapsam Bakımından Finansal Analiz

a. Statik Analiz

Tek döneme ait ve belirli bir tarihte düzenlenmiş finansal tablolar üzerinde yapılan tahlil çalışmalarına statik (duraksal) analiz denilmektedir (Gönenli, 1967). Bu analiz “dikey analiz” olarak da tanımlanmaktadır.

Statik analiz, oran, yüzdeler ve diğer analitik tekniklerle yapılmaktadır. Bu tür analizde işletmenin toplam aktifleri, dönen varlıkları, yabancı kaynakları ve özkaynaklarının yapısı hakkında yüzdeler halinde bilgiler edinildiği gibi; net satış hasılatına göre gelir tablosunda yer alan kalemlerin büyüklükleri ve durumları da saptanmaktadır.

Statik analizle hesaplanan oranlar; işletmenin cari dönemdeki likidite, karlılık, verimlilik ve mali yapısı hakkında bilgi vermektedir. Böylece işletmenin kısa vadeli borçlarını karşılama gücü, sahip olduğu varlıkları kullanmadaki etkinliği, kaynak yapısı, borçlanma düzeyi, karlılığı, hisse başına kazancı ve dağıttığı kar payı hesaplanmaktadır.

b. Dinamik Analiz

Birbirini izleyen dönemlere ait finansal tablolar üzerinde yapılan tahlil çalışmalarıdır. Dinamik analiz, her döneme ait tabloların bağımsız olarak tahlil edilmesi ve sonuçların diğer dönemlere ait sonuçlarla karşılaştırılması yada finansal tablolarda yer alan verilerin birbirini izleyen dönemler itibariyle gelişiminin izlenmesi şeklinde yapılabilmektedir. Dinamik analize yatay analiz de denilmektedir. Statik analizden elde edilen sonuçlar, dinamik analizle yeniden yorumlanmaktadır.

Statik analiz ve dinamik analiz, modern anlamda finansal analizin temelini oluşturan analizlerdir. Bu analizleri birbirlerinin yerine kullanma olanağı yoktur. Sağlıklı bir analiz yapılabilmesi için her iki analizin birbirlerini tamamlayacak şekilde ele alınması gerekmektedir (Akıncı ve Erdoğan, 1995).

5.5.2.3. Amaç Bakımından Finansal Analiz

a. Yönetim Analizi

Yönetim çalışmalarında etkinliği artırmak ve alınacak kararlara dayanak teşkil etmek için yapılan bir analizdir. Analizin amacı, işletme faaliyetlerinin başarı derecesini ölçmek, hedeflere ulaşp ulaşmadığını belirlemek, olumsuz sonuçların nedenlerini araştırmak, geleceğe ilişkin kararlar almak, üretim politikaları geliştirmek, sağlıklı kararlar alarak karlılığı ve verimliliği yükseltmek şeklinde sıralanmaktadır. Yönetim analizinde hem statik hem de dinamik analizden yararlanılmaktadır. Bilanço ve gelir tablolarının incelenerek yorumlanmaktadır. Ancak, işletmenin başarılı ve sağlam bir finansman politikasına sahip olabilmesi için finansal tabloların yönetim tarafından bütünüyle anlaşılması gerekmektedir. Bu konuda ise en önemli rol finansal yöneticiye düşmektedir.

b. Kredi Analizi

Bir firmaya kredi sağlayan finansman kurumları ile, firma ile ticari ilişki içinde olan özellikle kredili mal satan diğer kurumların, alacaklı oldukları firmanın finansman durumunu özellikle borç ödeme gücünü tespit etmek amacıyla yapılmaktadır.

Bankalar ve kredi kurumları için temel amaç, firmaya tahsis edilen kredinin güvenli olarak geri dönüşünü sağlamaktır. Kredili mal satan işletmelerin amacı da, alacaklı olmaları işletmelerin borç ödeme gücünü tespit etmektir. Bu nedenle firmanın;

- Tabloların düzenlendiği tarihte firmanın borç ödeme gücünün ölçülmesi,
- Borç ödeme gücünün gelecekte devam etme olasılığının saptanması,
- Dönemler itibariyle mali yapısındaki gelişimin tespit edilmesi,
- Finansal politikalarının değerlendirilmesi,
- Potansiyel büyüme ve gelişme olanaklarının saptanması,
- Geliştirilmesi yada düzeltilmesi gereken zayıf noktalarının belirlenmesi,
- İhtiyacı olan finansal kaynakların saptanması,
- Firmanın kaynakların ne kadar etkin ve verimli kullanıldığının tespit edilmesi,
- Firmanın olumsuz gelişmelerden nasıl etkileneceği konusunda bilgi edinilmesi gerekmektedir.

c. Yatırım Analizi

Yatırım analizi, bir işletmenin mevcut ve potansiyel hissedarları ile, işletmeye uzun vadeli kaynak sağlayan, bireyler ve kurumlarca yapılmaktadır.

Analizin temel amacı, işletmenin gelecek dönemlerdeki kazanma gücünü saptamaktır. Mevcut ve potansiyel hissedarlar; işletmenin sürekliliği, yatırım güvencesi, karlılık, dağıtılacak temettü miktarı, hisse senetlerinin değer artışı ve bunların izlediği eğilimlerle ilgilenmektedir. Analiz sonucuna göre yatırımcılar, işletmeye ait hisse senedi ve tahvilleri tutma, satma ve yenilerini satınalma kararı vermektedir (Akgüç, 1991). Kısaca, modern işletme yönetiminde, finansal analiz çalışması önemli bir yer tutmaktadır.

5.5.3. Finansal Analizi Etkileyen Faktörler

Finansal tablolar analizini sürekli olarak etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Analiz çalışmalarının yapılması sırasında yada sonuçların değerlendirildiği aşamada bu faktörler dikkate alınmadığı takdirde, sağlıklı ve başarılı sonuçlar elde etmek mümkün değildir. Söz konusu faktörler aşağıda özetlenmiştir.

Tablo 5.5. Finansal Tablolar Analizini Etkileyen Faktörler

Ekonomik Faktörler	-Ekonomik konjonktürdeki değişimler -paranın satın alma gücünde meydana gelen değişimler
İşletmenin özelliği ile ilgili faktörler	-İşletmenin teknik yapısı -İşkolundaki değişimler ve iş kolunun özellikleri
İşletme yönetimi ile ilgili faktörler	
Muhasebe uygulamaları ile ilgili faktörler	
Analiste ilişkin faktörler	
Karşılaştırma birimine ilişkin faktörler	-İşkolu standartlar yada ortalamalarla karşılaştırma -Aynı iş kolundaki başka işletme sonuçlarıyla karşılaştırma -Planlanan sonuçlarla karşılaştırma -Geçmiş dönem sonuçlarıyla karşılaştırma
İşletme içi ve işletme dışı bilgi faktörleri	

5.6. FİNANSAL TABLOLARIN ANALİZE HAZIRLANMASI

Finansal tablolar; kredi talebinde bulunan firmalar hakkındaki en önemli bilgi kaynağını teşkil etmektedir. Bu nedenle finansal tablolar analizi, kredi kararlarının alınmasında bankalar açısından büyük önem taşımaktadır. Bankaların amacı; firmanın borç ödeme gücünü ve gelecek dönemlerde talep ettiği krediyi geri ödeyebilecek ölçüde kaynak yaratıp yaratamayacağını tespit etmektir.

Bankalara sunulan finansal tabloların doğru ve güvenilir olmaları çok önemlidir. Finansal tablolar sağlıklı bir şekilde hazırlanmadığında; en ileri analiz teknikleriyle bile, kredi isteklisinin mali durumu hakkında güvenilir sonuçlara ulaşılamayacaktır.

Finansal tablolar; bazen kasıtlı olarak doğru bir şekilde düzenlenmedikleri için, bazen de genel kabul görmüş muhasebe ilke ve yöntemlerine uygun şekilde hazırlanmadıkları için yanıltıcı olabilmektedir. Bu nedenle analizine geçilmeden önce, finansal tabloların analize hazır hale getirilmesi gerekmektedir. Bilanço kalemlerinde yapılan düzeltmeler aşağıdaki tablolarda detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 5.6. Aktifin Kasa, Banka, Tahviller Kalemlerinde Yapılan Düzeltme İşlemleri

Aktif kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Mali analiz tekniğine uygun biçimde düzenlenecek bilançonun aktifinde düzenlenecek bilançonun aktifinde hesaplar, likidite (paraya dönüşme hızı) sırasına göre dört bölümde toplanmaktadır. 1. Dönen değerler 2. Bağlı değerler 3. Duran Değerler 4. Zarar Aşağıda; bu ana bölüme ait hesaplarda dikkat etmesi gereken konular ve düzeltme işlemleri (aktarma-arındırma) işlemleri incelenmiştir. Bilanço düzenlemelerinde; a. Aktarma işlemi: Aktif yada pasifte yanlış kaleme gösterilen bir tutarın, bilanço eşitliği bozulmaksızın olması gereken kaleme aktarılmasıdır. b. Arındırma işlemi: Aktif ve pasifte eşit tutarların bilanço eşitliği bozulmaksızın karşılıklı olarak silinmesidir. Dönen Değerler Kasa-Banka Bu kalem, dönen değerlerin oransal olarak küçük bir bölümünü oluşturmakla birlikte, firmanın gelecekteki yükümlülüklerini karşılayabilmesi için yeterli düzeyde olması istenmektedir. Bir firmanın para mevcudunun yeterliliği konusunda, inceleme elemanları aşağıdaki şartları dikkate almalıdır: 1. Firmanın alış ve satış koşulları, 2. Firma nakit giriş ve çıkışları arasındaki zaman aralığı, 3. Alacak devir hızı (alacakların paraya çevrilme çabukluğu), 4. Stok devir hızı ve stok miktarı, 5. Firma ortaklarının talepte bulunabileceği sermaye taahhüdü, 6. Firmanın faaliyette bulunduğu sektördeki rekabet. Bilanço düzenlemesinde Kasa-Banka kaleminde yapılabilecek muhtemel düzeltmeler;	
Belli amaçlarla (gelecekte yapılması planlanan yatırımlar, borç ödemeleri için ayrılan paralar vs) kasa-banka kaleminde tutulan fonlar;	Bu fonlar, kasa-banka kaleminden çıkartılıp, bağlı değerlere aktarılmalıdır.
Kasa hesabında izlenen vadeli çekler;	Kasa hesabından çıkartılıp senetli alacaklar kalemine aktarılmalıdır.
Para mevcudu içinde bulunan yabancı paraların değerlendirildiği kur; TCMB kurundan büyükse fark;	Para mevcudundan arındırılmalıdır.
	Özsermayeden indirimler kalemini ile arındırılmalıdır.
Para mevcudu içinde bulunan yabancı paraların değerlendirildiği kur; TCMB kurundan küçük ise fark	Para mevcuduna ilave edilmelidir.
	Özsermaye artırımları kalemine ilave edilmelidir.
Kasada damga-posta pulu mevcutsa;	Kasa kaleminden çıkartılıp diğer alacaklara aktarılmalıdır.
Banka kaleminde görülen mevduatın bir kısmı, yıl sonunda aynı bankadaki kredi hesabından virman suretiyle sağlanmış ise;	Aktifte banka kaleminden arındırılmalıdır.
	Bloke değerler hesabından çıkartılıp bağlı değerlere aktarılmalıdır.
Tahviller Firmanın elindeki menkul değerlerin bu bölüme dahil edilebilmesi için anında paraya dönüşebilir nitelikte olması gerekmektedir. Tahviller kaleminde yapılabilecek düzeltme işlemleri	
Firmanın uzun vadeli amaçlarla almış olduğu hisse senetleri, tahviller kaleminde yer almış ise,	Hisse senetleri, dönen değerlerdeki tahviller kaleminden çıkartılıp, bağlı kıymetlerdeki İştirakler kalemine aktarılmalıdır.
Piyasada satış kabiliyeti olmayan hisse senetleri, tahviller kaleminde gösterilmiş ise,	Aktifte tahviller kaleminden arındırılmalıdır.
	Pasifte özsermayeden indirimler kalemi ile arındırılmalıdır.

Tablo 5.7. Aktifin Alacaklar Kaleminde Yapılan Düzeltme İşlemleri

Alacaklar Likiditesi yüksek alacaklar, işletmenin kısa vadeli borçlarının ödenmesinde önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Mali analiz açısından anlamlı olması için, alacaklar kaleminin aşağıda belirtilen alt hesaplarda izlenmesi yararlı olacaktır. 1.Senetli Alacaklar İşletmenin esas faaliyetini oluşturan mal ve hizmet satışından doğan ve vadesi bir yılı aşmayan alacak senetlerini içermektedir. Bu hesapta tahsildeki, teminattaki ve portföydeki senetli alacaklar yer almaktadır. Bu ayırım, banka kredileri ve karşılığında teminata verilen senetlerin büyüklüğünün tespitinde önemlidir. 2.Senetsiz Alacaklar Bilanço tarihi itibarıyla, firmanın esas faaliyetini oluşturan mal ve hizmet satışından doğan ve cari hesaplarda izlenen alacaklardır. 3.Ortaklardan Alacaklar Bu hesap, ortakların işletmeye olan borçlarını göstermektedir. Bu borç, ortakların kişisel ihtiyaçları için firmadan çektikleri paralar yada ortakların sermaye taahhüdü olabilmektedir. 4.Grup Kuruluşlarından Alacaklar Grup kuruluşlarından, finansman ihtiyacından yada ticari işlemlerden kaynaklanan alacakların toplandığı bu hesap, grubun konsolide mali yapısının yorumlanmasında önem kazanmaktadır. Konsolide bilançoda, grup kuruluşlarından alacak ve borçlar karşılıklı düşülerek grubun gerçek alacak ve borçları belirlenmektedir. 5.Diğer Alacaklar Firmanın mal ve hizmet satışlarıyla ilgili olmayan ve vadesi bir yılı aşmayan alacaklardır. Bunlar; a. İthalat teminatları, b. Personel avansları, c. Peşin ödenmiş giderlerin gelecek yıla ait olan kısmı, d. Çeşitli iş avansları, e. Sabit kıymet satışından doğan alacaklardır. Alacaklar Kaleminde Yapılabilecek Düzeltme İşlemleri;	
Alacaklar kaleminde vadesi bir yılı aşan alacaklar mevcut ise;	Alacaklar kaleminden çıkartılıp bağlı değerler içindeki diğer aktifler kalemine aktarılmalıdır.
Ortaklardan alacaklar devamlılık gösteriyorsa veya sermaye taahhüdü niteliğinde ise;	Alacaklardan arındırılmalıdır.
	Özsermayeden indirimler kalemi ile arındırılmalıdır.
Ortaklardan alacaklar hatır senedi (finansman bonusu) niteliğinde ise;	Aktifte alacaklardan arındırılmalıdır.
	Pasifte ilgili borç kaleminden arındırılmalıdır.
Alacaklar kalemindeki mal ve hizmet satışından kaynaklanmayan alacaklar (personel avansı, iş avansı vs.);	Vadeleri bir yılı aşkın değil ise diğer alacaklar kalemine aktarılmalıdır.
Alacaklar içinde finansman senedi (hatır bonusu) var ise;	Aktifte alacaklar kaleminden arındırılmalıdır.
	Pasifte ilgili borç kaleminden arındırılmalıdır.
Alacaklar içinde şüpheli alacaklar varsa ve pasifte karşılık ayrılmış ise;	Aktifte alacaklar kaleminden arındırılmalıdır.
	Pasifte şüpheli alacaklar karşılığı hesabından arındırılmalıdır.
Alacaklar içinde şüpheli alacaklar varsa ve pasifte karşılık ayrılmamışsa;	Aktifte alacaklar kaleminden arındırılmalıdır.
	Pasifte özsermayeden indirimler kaleminden arındırılmalıdır.
Aynı şahıs veya aynı firmaya borç ve alacak karşılıklı olarak düşülmemiş ise;	Aktif ve pasiften bu tutar karşılıklı düşülmelidir.
	Bakiye ilgili alacak veya borç kalemine eklenmelidir.

Tablo 5.8. Aktifin Stoklar ve Akreditifler Kaleminde Yapılan Düzeltme İşlemleri

Stoklar Bilanço da aktifin önemli bir bölümünü oluşturan ve gelir yaratan en önemli kalemlerden biri olan stokların incelenmesi ve değerlendirilmesi; dönem karının doğru hesaplanması ve firmanın mali durumunun tespiti açısından önem taşımaktadır. Stoklarla ilgili yapılabilecek muhtemel aktarma ve arındırma işlemleri;	
Mülkiyeti alıcıya intikal etmiş, faturası düzenlenmiş mallar sevk edilmedikleri için	Stoklar kaleminden çıkartılıp, alacaklara aktarılmalıdır.
Firmanın kabul şartına bağlı olarak, satıcılar tarafından gönderilen mallar stoklarda gösterilmiş ise;	Henüz satış sözleşmesi yapılmadığı için aktifte stoklardan arındırılmalıdır.
	Pasifte kısa vadeli borçlardan arındırılmalıdır.
Firmanın kabul şartına bağlı olarak gönderdiği malların bedeli, alacaklarda gösterilmiş ise;	Bu tutar değer alacaklardan düşürülerek stoklara aktarılmalıdır.
Konsinye mallar (üçüncü şahıslar adına satılacak mallar) stoklarda gösterilmiş ise	Aktifte stoklar kaleminden arındırılmalıdır.
	Pasifte ilgili borç kaleminden arındırılmalıdır.
Ayniyat mevcutları (kırtasiye, büro malzemeleri vs.) stoklar içinde gösterilmiş ise;	Stoklardan çıkartılıp, diğer alacaklar kalemine aktarılmalıdır.
Mal alımı için satıcılara verilen avanslar, stoklar içerisinde gösterilmiş ise,	Bu değer stoklardan düşürülüp, diğer alacaklara aktarılmalıdır.
Sürüm kabiliyetini tamamen yitirmiş mallar, stoklar içinde gösterilmiş ise;	Akrifte stoklar kaleminden arındırılmalıdır.
	Pasifte özsermayeden indirimler kalemi ile arındırılmalıdır.
Modası geçtiği için satılmasında sorun yaşanacak mallar, stoklarda gösterilmiş ise;	Stoklardan çıkartılıp, bağlı değerlerde diğer aktifler kalemine aktarılmalıdır.
Stoklarla İlgili Olarak Gözönünde Bulundurulması Gereken Diğer Unsurlar 1. Firmanın Kullandığı Stok Değerleme Yöntemi: Stok değerlemesi dönem karının hesaplanması açısından büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde stokların değerlendirilmesinde maliyet bedeli esas kabul edilmiştir. Maliyet bedelinin hesaplanmasında kullanılan yöntemlerden bazıları; a. Her malın kendi maliyet bedeli ile değerlendirilmesi, b. İlk giren ilk çıkar (FIFO), c. Son giren ilk çıkar (LIFO), d. Ağırlıklı ortalama maliyet. Firmanın stok değerleme yöntemi ve yıllar itibarıyla değişip değişmediği araştırılmalıdır. 2. Stok Kompozisyonu: Hammadde, yarımamul ve mamul maddelerin stoklar içindeki payı bilinmelidir. Buna göre; firmanın stokları geçmiş yıllardaki stok verileri ve sektördeki stok düzeyi ile karşılaştırılmalıdır. 3. Stoklara Dahil Kalemlerin Satış Fiyatlarının İstikrarlı Olup Olmadığı: 1. Stokların sigortalı olup olmadığı, 2. Stokların, firmanın yükümlülükleri için teminat olarak gösterilmiş olup olmadığı şeklinde sıralanabilir.	
Akreditifler Akreditiflerde yapılabilecek muhtemel aktarma ve arındırma işlemleri;	
Akreditif hesabında, sabit değerler ile ilgili akreditifler var ise;	Bu miktar sabit değerlere veya yapılmakta olan yatırımlar kalemine aktarılmalıdır.
Akreditif hesabında hammadde alımı ile ilgili akreditifler var ise;	Bu miktar diğer alacaklar kalemine aktarılmalıdır.
Akreditif hesabı, ithalat teminatlarını da içeriyor ise;	Bu miktar, diğer alacaklar kalemine aktarılmalıdır.

Tablo 5.9. Aktifin Bağlı ve Duran Değerler Kalemlerinde Yapılan Düzeltmeler

Bağlı Değerler a. İştirakler İşletmeler diğer şirketlerin hisse senetlerini aşağıdaki nedenlerle satın alabilirler; 1. Yönetimlerinde etkili olmak, 2. Gelirlerinden yararlanmak, 3. Hammadde temininde kolaylık sağlamak, 4. Pazarlamak, 5. Diğer nedenler. İştirakler hesabında yapılabilecek düzeltme işlemi;	
İştiraklerin ödenmemiş kısmı pasifte taahhüt olarak gösteriliyor ise;	Aktifte iştiraklerin ödenmemiş miktarı arındırılmalıdır. Pasifte taahhüt miktarı arındırılmalıdır.
İştirakler kaleminde dikkate alınması gereken diğer hususlar: 1. Hisse senetlerinin, kredi sağlamak için teminat olarak kullanılıp kullanılmadığı, 2. İştiraklerin likiditesi, 3. İştiraklerin değerlendirilme ölçüsü, 4. Hisse senetlerinin borsa rayıçlarının son yıllarda gösterdiği eğilim, 5. İştiraklerin yapılma amacı, 6. İştirakleri firmaya sağladığı gelir ve gelir sağlama potansiyeli	
b. Diğer aktifler Bu hesapta firmanın satışlarından veya diğer faaliyetlerinden doğan ve vadesi bir yılı aşan tüm alacaklar gösterilmektedir. Diğer Aktifler içerisinde; 1. Vadesi bir yılı aşan her türlü senetli ve senetsiz alacaklar, 2. Birden fazla hesap dönemi için peşin ödenmiş giderlerin(kira, sigorta vs) cari yılı aşan kısımları, 3. Modası geçmiş, sürümü ağır mallar, 4. Muhtelif depozitolar (elektrik,su vs) yer almaktadır. Diğer aktifler kaleminde yapılabilecek düzeltme işlemleri;	
Peşin ödenmiş giderlerin tamamı diğer aktifler içerisinde gösterilmiş ise;	Cari hesap dönemine ait olan kısmı aktifte bağlı değerlerden arındırılmalıdır. Pasifte özsermayeden indirimler kalemi ile arındırılmalıdır. Cari hesap dönemine ait olanlar, dönen değerlere aktarılmalıdır.
Tahsil kabiliyetini yitirdiği halde uzun dönemde geri döneceği tahmini ile bu bölümde gösterilmiş olan alacaklar;	Aktifte diğer aktiflerden arındırılmalıdır. Pasifte özsermayeden indirimler kalemi ile arındırılmalıdır.
Duran Değerler a. Maddi Duran Değerler Maddi duran değerler, bir kredinin teminatını teşkil ediyorsa, incelenmesi ve değerlendirilmesinin önemi artmaktadır. Maddi duran değerlerin incelenmesinde dikkate edilmesi gereken hususlar; 1. Maddi duran varlıklar arasında gösterilmemesi gereken değerlerin(mülkiyeti firmaya ait olmayan sabit değerler, firmanın faaliyetleri ile ilgili olmayan sabit değerler, kiralanmış maddi sabit değerler, özel maliyet bedelleri vs) bu bölüme dahil edilip edilmediği, 2. Maddi duran değerlerin değerlendirilme yöntemleri; vergi sistemimiz, sabit değerlerin maliyet bedelleri ile değerlendirileceğini esas almıştır. Ancak ülkemizdeki yüksek enflasyon nedeni ile sabit varlıkların bilanço değerleri, gerçek değerlerinin çok altında kalmaktadır. Bu nedenle, Vergi Usul Kanunu'nda yapılmış değişikliklerle sabit varlıklara yeniden değerlendirme imkanı getirilmiştir. 3. Maddi duran varlıkların satılabilirlik (sabit değerler, kredinin teminatını oluşturacaksa önem kazanır), 4. Maddi duran varlıkların durumu ve piyasadaki benzerlerine göre verimlilikleri, 5. Maddi duran varlıklar üzerindeki ipotek durumu, 6. Maddi duran varlıkların sigorta durumu, Maddi duran değerler hesabında yapılabilecek düzeltmeler;	
Duran değerler arasında işletmenin faaliyetlerinde kullanmadığı makina, teçhizat vs gibi değerler mevcut ise;	Bu değerler; duran değerlerden çıkartılıp, bağlı değerlere aktarılmalıdır.

Tablo 5.10. Aktifin Amortismanlar ve Zarar Kalemlerinde Yapılan Düzeltmeler

b. Amortismanlar Amortisman ayrılması maddi duran değerlerin maliyetlerinin, bu duran değerlerin ekonomik ömrüne bağlanmasıdır. Aşınmaya ve değer düşüşüne karşı, gayrimenkuller ve benzeri kıymetlerin (demirbaş vs) iktisadi değerlerinin, ekonomik ömürleri süresince yok edilmesi, amortismanın konusunu oluşturmaktadır. Ülkemizde iki amortisman yöntemi uygulanmaktadır: 1. Normal amortisman metodunda; ekonomik ömrü bilinen sabit değere maliyet bedeli üzerinden her yıl eşit oranda amortisman uygulanmaktadır. 2. Azalan bakiyeli amortisman metodunda ise; duran değerlerin ekonomik bedellerinin önemli bir bölümü, ilk yıllarda amorti edilmekte ve son yıllarda makinaların demode olmasının doğabilecek risk azalmaktadır. Bunun yanında; ilk yıllarda ayrılan amortismanların yüksek olması, dönem sonunda daha az vergi ödenmesine imkan tanımaktadır. İşletmeler normal veya azalan bakiyeli amortisman metodlarından sadece birini uygulayabilmektedir. Normal amortisman uygulayan işletmeler bu metodu değiştirememektedir. Ancak azalan bakiyeli amortisman metodundan, normal amortisman metoduna geçilebilmektedir. Amortisman karşılığı ile ilgili düzenleme işlemleri;	
Amortisman karşılığı pasifte yer alıyorsa;	Amortisman karşılığı pasiften düşülmelidir. Aktifte, duran değerlerden düşürülüp, duran değerler netleştirilmelidir.
c. Maddi Olmayan Duran Değerler Maddi olmayan duran değerler(telif hakkı, kuruluş giderleri, patent, lisans, marka, özel maliyetler vs), fiziki varlıkları olmayan fakat sahiplerine haklar ve avantajlar sağlayan değerlerdir. Maddi olmayan duran varlıklar da amortisman tabi tutularak, net değerleri üzerinden aktifleştirilmelidir.	
d. Zarar Bilançodacari yıl zararı ve geçmiş yıllardan devredilmiş zararlar, genellikle aktif toplamı içinde gösterilmektedir. Ancak, düzeltilmiş bilançoda zarar bir varlık gibi aktifte gösterilmemelidir. Bu amaçla yapılabilecek düzeltme;	
Cari yıl zararı veya geçmiş yıl zararları aktifte yer alıyorsa;	Zarar aktiften arındırılmalıdır. Pasifte özsermayeden indirimler kalemi ile arındırılmalıdır.

Tablo 5.11. Pasifin Borçlar Kalemlerinde Yapılan Düzeltme İşlemleri

Pasif Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Bilançonun pasifinde yer alan hesaplar, dört ana bölümde toplanmaktadır. 1. Kısa vadeli borçlar, 2. Orta ve uzun vadeli borçlar, 3. Özsermaye, 4. Kar. Bu bölüme ait hesaplarda dikkat edilmesi gereken konular ve muhtemel düzeltme işlemleri aşağıdaki gibidir: 1. Kısa Vadeli Borçlar a. Banka Borçları Firmanın banka kredileri hacmindeki değişim, kullanılan kredi çeşitleri ve kredi kullanımının hangi amaca yönelik olduğu büyük önem taşımaktadır. Banka borçları ile ilgili yapılabilecek düzeltme;	
İthalatla ilgili nakit dışı krediler (kabul kredileri, akreditif kredileri vs.) bu bölümde gösterilmiş ise;	Bu krediler yurtdışı borçlar kalemine aktarılmalıdır.
b. Senetli Borçlar Firmanın borç senetleri yıllar itibariyle artış gösteriyorsa nedeni irdelenmelidir. Ağırlıklı cari hesap şeklinde çalışan bir firmanın borç senetlerinin yüksek değerlere ulaşması; 1. Firmanın ticari borçlarını zamanında ödeyemediğinin, 2. Borçların vadesinin uzatıldığına, 3. Satıcının firmaya karşı güveninin zayıflamış olduğunun, bir göstergesi olabilir. Ayrıca, kabul kredili ithalat yapan firmalarda poliçe bedellerinin bu hesapta gösterilmesi nedeniyle borç senetleri büyük tutarlara ulaşabilmektedir. Senetli borçlarla ilgili yapılabilecek düzeltme;	
Farklı firmalardan senetli borç ve alacaklar karşılıklı mahsup edilmiş ise;	Mahsup edilen tutar, ilgili aktif ve pasif kalemlerine ilave edilmelidir.
Senetli borçlar içerisinde, firmanın esas faaliyetlerinden kaynaklanmayan borçlar var ise;	Kısa vadeli borçlar içerisindeki, diğer borçlar kalemine aktarılmalıdır.
c. Senetsiz Borçlar Senetsiz borçlarla ilgili yapılabilecek düzeltme işlemleri:	
Farklı firmalara ait cari hesap bakiyeleri, bilançoya mahsup edilerek dahil edildiyse;	Mahsup edilen tutar, ilgili aktif ve pasif kalemlerine ilave edilmelidir.
Senetsiz borçlar içerisinde, firmanın esas faaliyetlerinden kaynaklanmayan borçlar var ise;	Kısa vadeli borçlar içerisindeki, diğer borçlar kalemine aktarılmalıdır.
Vadesi bir yıldan uzun satıcı kredileri, bu bölümde yer alıyorsa;	Orta ve uzun vadeli borçlar kalemine aktarılmalıdır.
d. Grup Kuruluşlarına Borçlar Finansman yada ticari işlemlerden kaynaklanan borçların toplandığı bu hesap, grubun konsolide mali yapısı ile ilgili yorum yaparken önem kazanmaktadır. Konsolide bilançoda, grup kuruluşlarından alacak ve borçlar karşılıklı düşülerek grubun gerçek alacak ve borçlarının büyüklüğü tespit edilmektedir. e. Ortaklara Borçlar Ortakların belli bir süre sonra geri almak üzere işletmeye verdikleri borçlar ve alacakları kar payları bu bölümde gösterilmektedir. Sermaye şirketlerine olan ve ödenmesi gereken taahhütler de bu hesapta izlenmektedir. Ortaklara borçlarla ilgili yapılabilecek düzeltme;	
Adi ortaklıklarda ve şahıs şirketlerinde , ortaklara borçlar devamlılık gösteriyorsa;	Ortaklara borçlar kaleminden çıkartılıp, firmanın özsermayesine aktarılmalıdır.

Tablo 5.12. Diğer Borçlar, Tahviller ve Kar Kalemlerinde Yapılan Düzeltme İşlemleri

f. Diğer Borçlar:

Firmanın esas faaliyeti ile ilgili mal ve hizmet alımlarından kaynaklanmayan borçlar bu hesapta izlenmektedir. Bir yıldan kısa vadeli olan bu borçlara örnek olarak;

1. Esas faaliyetle ilgili olmayan ve gelecek yıla ait hasılat,
2. Bir yıldan kısa vadeli depozito ve teminatlar,
3. Ödenecek vergiler,
4. Çalışanların ücret, sigorta primi ve gelir vergisi stopajları,
5. Sabit kıymet alımından doğan borçlar,
6. Dönem karına ait vergi,
7. Katma Değer Vergisi borcu,
8. Orta ve uzun vadeli borçların gelecek hesap döneminde ödenecek taksitleri,

2. Orta ve Uzun Vadeli Banka Borçları:

Firmanın orta ve uzun vadeli banka kredi kullanımı mevcut ise;

1. Bu kredinin hangi amaçla alındığı,
2. İtfâ(geri ödeme) planı,
3. Kredi ile ilgili verilen güvenceler,
4. Kredi sözleşmesinde yer alan hükümler, üzerinde durulmalıdır.

Orta ve uzun vadeli krediler ile ilgili yapılabilecek düzeltmeler;

b. Tahviller

Firmanın kaynak sağlamak amacıyla ihraç ettiği tahviller, bu bölümde yer almaktadır. Tahvillerin;

1. Faiz oranı,
2. Vadeleri,
3. Teminatlı olup olmadıkları,
4. İtfâ(geri ödeme) planları araştırılmalıdır.

Tahvillerle ilgili yapılabilecek düzeltme;

c. Diğer Borçlar

İşletmenin esas faaliyetlerinden kaynaklanmayan ve vadeleri bir yılı aşan borçlarının tamamı bu bölümde yer almaktadır. Diğer borçlar içerisinde düşünülebilecek bazı değerler;

1. Taksitle bağlanmış gümrük borçları,
2. Peşin tahsil edilen gelecek yıllara ait gelirler,
3. Uzun vadeli depozitolar vs.'dir.

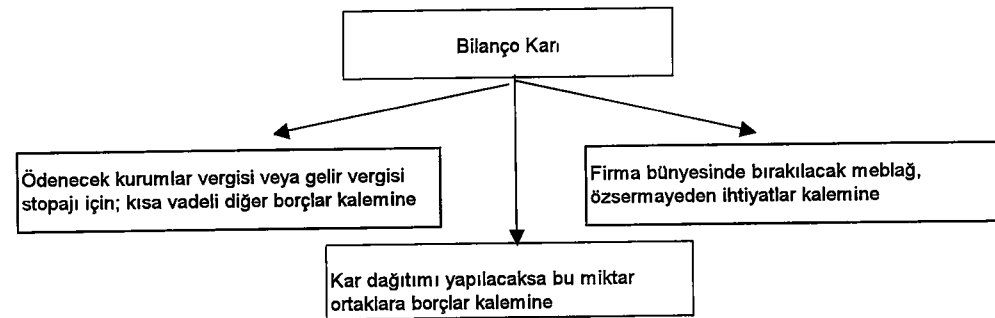
3. Özsermaye

Öz sermaye kavramı içinde,

1. Firmanın kuruluşunda veya daha sonraki ortakları tarafından konan sermaye,
2. Firmanın sağlamış olduğu karlardan dağıtılmayarak ihtiyatlar (yedek akçe) kalemi ile bünyede bırakılan fonlar,
3. Yeniden değerlendirme fonu ve diğer karşılıklar, yer almaktadır.

4-Kar

Düzeltilmiş bilançoda kar,ayrı bir hesap olarak gösterilmeyip ilgili kalemlere dağıtılır.

5.7. FİNANSAL ANALİZ YÖNTEMLERİ

5.7.1. Oran Analizi

Oran analizi yönteminde hesap grupları arasında matematiksel ilişkiler kurularak, işletmenin mali yapısı, karlılık düzeyi ve faaliyetlerinin etkinliği değerlendirilmektedir.

Finansal tablolarda yer alan veriler arasındaki ilişkilerin incelenmesi; firmanın likidite durumunu, mali gücünü, karlılığını ve faaliyetlerindeki performansı daha iyi bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sözkonusu oranların, işletmenin amaçları ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Hesaplanan oranların iyi yorumlanması ve nedenlerinin araştırılması analizin amacına ulaşmasında yardımcı olmaktadır.

Hesaplanan finansal oranlar yorumlanırken işletmenin geçmiş dönemlere ve faaliyet gösterdiği sektöre ait oranlardan da yararlanılmaktadır. Sektör rasyoları, T.C. Merkez Bankası'nın yayınladığı sektör bilançolaradan temin edilebilmektedir.

Finansal oranları, kullanılma amacına göre dört grupta toplamak mümkündür (Done, 1999).

- a. Likidite oranları: Likidite durumunun analizinde kullanılmaktadır.
- b. Mali Yapı Oranları: İşletmenin mali yapısının analizinde kullanılmaktadır.
- c. Faaliyet Oranları: İşletme faaliyetlerinin analizinde kullanılmaktadır.
- d. Karlılık oranlar: İşletmenin karlılık durumunun analizinde kullanılmaktadır.

a. Likidite Oranları

İşletmenin kısa süreli borçlarını ödeme gücünü ölçmek ve işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını saptamak amacıyla kullanılmaktadır.

İşletmenin kısa süreli yükümlülüklerini yerine getirmek için kullandığı değerler, dönen değerleridir. Dolayısıyla likidite oranları, firmanın kısa süreli yükümlülüklerini karşılama kapasitesini göstermektedir.

1. Cari Oran

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar(KVB)}} \quad (5.1.)$$

Bu oranın birin üstünde olması olumlu karşılanmaktadır. Bir firmanın likiditesinin yüksek olması, kısa vadeli borçlarını ödeme kapasitesinin yüksek olduğunu ifade ettiğinden, firmanın kredibilitesi artmaktadır. Ancak dönen varlıkların stoklar, indirilecek KDV gibi az likit değerlerden oluşabileceği dikkate alındığında, bu oranın “Stok Devir Hızı” ve “Alacak Tahsil Süresi” ile birlikte değerlendirilmelidir.

Dönemler itibariyle cari orandaki değişimin nedeni araştırılmalı ve firmayı etkileyen olumlu ve olumsuz gelişmeler tespit edilmelidir.

Tablo 5.13 Cari Oranı Artıran ve Azaltan Nedenler

Cari Oranı Artıran Nedenler	Cari Oranı Azaltan Nedenler
1. Firmanın normal faaliyetleri sonucunda yarattığı kaynaklar,	1. Firmanın zarar etmesi,
2. Bağlı ve sabit değerlerin artması,	2. Kar dağıtımına gitmesi,
3. Uzun vadeli borçlanma,	3. Uzun vadeli borçların ödenmesi,
4. Sermaye artırımı,	4. Duran varlık satın alınması,
5. Kısa vadeli borçların ödenmesi.	5. Sermaye iştirakinde bulunulması,
	6. Kısa vadeli borçlarla stoklara yatırım yapılması.

2. Likidite oranı (Asit Test Oranı)

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{Likit Değerler}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar(KVB)}} \quad (5.2.)$$

$$\text{Likit Değerler} = \text{Dönen Varlıklar} - (\text{Stoklar} + \text{Verilen Avanslar} + \text{Peşin Ödenmiş Giderler} + \text{Diğer Dönen Varlıklar}) \quad (5.4)$$

Likidite oranı, para mevcudu ve süratle paraya çevrilebilen değerleri, kısa vadeli borçları karşılama oranıdır. Bu oranında da kabul kriteri birdir.

3. Net İşletme Sermayesi(NİS)

Oransal bir ifade olmamakla birlikte analizde büyük önem taşımaktadır.

$$\text{Net İşletme Sermayesi} = \text{Dönen Varlıklar} - \text{Kısa Vadeli borçlar} \quad (5.5)$$

NİS, dönen varlıkların kısa vadeli borçlarla finanse edilmeyen kısmıdır. NİS'in eksi bir değer olması, kısa vadeli borçların, dönen değerlerden daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Bu durumda, firmanın likidite problemi olduğu sonucuna varılmaktadır.

b. Mali Yapı Oranları

Mali yapı rasyoları; firma varlıklarının nasıl finanse edildiğini ve firmanın özkaynakları ile yabancı kaynakları arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

Bir banka için kredi kullandıracağı firmanın özkaynakları çok büyük önem arz etmektedir. Özkaynaklar; firma ortaklarının kendi firmalarına olan güvenini ortaya koyduğundan, bir moralite ölçüsü olarak kabul edilmektedir. Özkaynaklar, aynı zamanda banka için teminat niteliği taşımaktadır.

$$1. \quad \frac{\text{Toplam Borçlar}}{\text{Özsermaye}} \quad (5.6)$$

Özsermayenin toplam borçları karşılama oranını ifade etmektedir. Bankalarca bu oranın %50'nin altında olması tercih edilmektedir. Yüksek olması, özkaynakların yetersiz olduğunu ve firma riskinin artabileceğini olabileceğini ifade etmektedir.

$$2. \quad \frac{\text{Toplam Borçlar}}{\text{Pasif Toplamı}} \quad (5.7)$$

Kaldıraç oranı olarak da ifade edilmektedir. Firma faaliyetlerinin hangi oranda yabancı kaynaklarla finanse edildiğini göstermektedir. Bu oranın artması firmanın üstlendiği riskleri artıracığı için, düşük olması tercih edilmektedir.

$$3. \quad \frac{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}{\text{Pasif Toplamı}} \quad (5.8)$$

Firmanın kaynaklarının ne kadarını kısa vadeli borçlarla finanse ettiğini göstermektedir. Yüksek olması, yeni kredi tahsisi için riskli olabileceğinden düşük olması istenmektedir.

4. **Kısa Vadeli Banka Borçları** (5.9.)
Pasif Toplamı

Banka borçlarının firmanın toplam kaynakları içindeki payını göstermektedir. Bu rasyonun artması; firmanın banka borçlarının yükseldiğini anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, firmanın riskinin artmasına ve artan finansman yükü sonucunda karlılığının düşmesine neden olmaktadır.

5. **Maddi Duran Varlıklar** (5.10.)
Özsermaye+Uzun Vadeli Borçlar

Firmanın sabit sermaye olarak adlandırılan duran varlıklarını, özsermaye ve uzun vadeli borçlar ile finanse edip etmediğini göstermektedir. Rasyonun 1'den düşük olması kabul kriteridir. Bu rasyonun birden büyük olması, net işletme sermayesinin negatif olduğunu ve firmanın likidite problemi içinde olduğunu ifade etmektedir.

c. Faaliyet Oranları

Faaliyet oranları, firmanın performansını ve faaliyetlerinden kaynaklanan finansal riskleri analiz etmek amacıyla kullanılan rasyolardır. İşletmenin varlıklarını etkin bir biçimde kullanılıp kullanılmadığını test etmektedir.

$$1. \text{ Alacak Tahsil Süresi(ATS)} = \frac{360}{\text{Alacak Devir Hızı}} \quad (5.11.)$$

Firmanın ticari alacaklarını kaç günde tahsil edebildiğini göstermektedir. ATS'nin düşük olması firmanın alacaklarını kısa sürede tahsil edebildiğini göstermektedir. ATS'nin uzun olması firmanın mali durumundan yada piyasada yer edinme kaygısından kaynaklanabilmektedir. Sözkonusu rasyo borç ödeme süresi ile değerlendirildiğinde daha anlamlı olacaktır.

Alacak Devir Hızı, ticari alacaklarını kaç defa nakde çevirdiğini göstermektedir. Ayrıca, firmanın ticari alacakların kalitesi ve likiditesi hakkında bilgi vermektedir.

$$\text{Alacak Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Ticari Alacaklar}} \quad (5.12.)$$

Alacak devir hızının artması işletmenin alacaklarını hızlı bir şekilde nakde çevirdiğini ve daha az işletme sermayesine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Mevsimsel etkiler ile enflasyonun etkisinin değerlendirilebilmesi için, dönembaşı ve dönemsonu değerlerin ortalamasının dikkate alınması gerekmektedir.

$$2. \text{ Stok Tutma Süresi(STS)} = \frac{360}{\text{Stok Devir Hızı}} \quad (5.13.)$$

İşletmenin stoklarını ne kadar sürede erittiğini gösteren rasyodur. İşletmenin stok tutmak için kullandığı sermayeyi etkilediğinden SDS'nin kısa olması tercih edilmektedir. SDS'nin uzun olması firmanın satışı zor bir mal ürettiğini yada pazar payının düşük olduğunu göstermektedir. SDS ve ATS'nin uzun olması durumunda, firmanın nakit sıkıntısı çekmesi ve NİS açığı vermesi mümkün olabilmektedir. Bu da firmanın kredi değerliliğini düşürmektedir.

Stok devir hızı ise; stok kalemlerinin ne kadar süre içinde üretim faaliyetlerinde kullanıldığını diğer bir ifade ile, stokların bir dönemde kaç defa yenilendiğini göstermektedir.

$$\text{Stok Devir Hızı} = \frac{\text{Satılan Malın Maliyeti}}{\text{Ortalama Stok}} \quad (5.14.)$$

Ortalama stok ise, dönembaşı ile dönemsonu stokların ortalamasını ifade etmektedir.

Tablo 5.14 Stok Devir Hızının Düşük Yada Yüksek Olmasının Nedenleri

Stok Devir Hızının Düşük Olmasının Nedenleri	Stok Devir Hızının Yüksek Olmasının Nedenleri
1 Mal alışları ve üretiminin, satış olanaklarına göre iyi bir şekilde ayarlanmaması,	1. Firmanın iyi bir stok kontrol politikasının olması,
2 Stoklara aşırı yatırım yapılması,	2. Stok kalitesinin yüksek olması,
3 Yüksek miktarda emniyet stoku ile çalışılması gereği,	3. Yıl sonu stokunun düşük bedelle değerlendirilmesi,
4 Satılan malların stoklara içinde gösterilmesi,	4. Stokların yenilenmemesi,
5 Yıl sonu stok değerini yüksek gösterme isteği,	5. Stokların yetersiz olması,
6 Çeşitli stoklar arasında dengenin sağlanamaması.	6. Firmanın sipariş üzerine satış yapması,
	7. Stokların diğer aktif kalemleri arasında değerlendirilmesi.

$$3. \text{ Borç Ödeme Süresi(BÖS)} = \frac{360}{\text{Borç Devir Hızı}} \quad (5.15.)$$

Kredi analizinde BÖS'ün artmasının yada azalmasının nedenleri araştırılmalıdır. Bu sürenin uzaması firmanın ticari itibarının artması gibi olumlu bir gelişmeye dayanabileceği gibi, firmanın finansman sıkıntısı nedeniyle borçlarını ödeyemediği şeklinde bir gelişmeyi de ortaya koyabilmektedir. Bu rasyonun diğer rasyolarla birlikte değerlendirilmesi durumunda gerçek neden tespit edilmesi mümkündür.

Borç devir hızı ise, firmanın incelenen dönemde ticari borçlarını kaç kere çevirebildiğini göstermektedir. Rasyonun hesaplanmasında hem kısa, hem de uzun vadeli ticari borçlar dikkate alınmaktadır.

$$\text{Borç Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Ticari Borçlar}} \quad (5.16.)$$

Firmanın ticari borçlarını ortalama hangi vadede kapatabildiğini göstermektedir. Bu sürenin uzaması, işletme sermayesi ihtiyacının önemli bölümünün ticari borçlarla finanse edildiğini anlamına geldiğinden işletmenin lehine kabul edilmektedir.

$$4. \text{ Aktif Devir Süresi(ADS)} = \frac{360}{\text{Aktif Devir Hızı}} \quad (5.17.)$$

İşletmenin sahip olduğu tüm varlıkların verimliliğinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Aktiflerin hangi ölçüde üretime dönüştüğünü ifade etmektedir.

ADS'si yüksek olan firmaların finansman ihtiyaçlarının yüksek olduğunu, atıl kapasite ile çalıştığını ve iş hacminin yetersiz olduğunu söylemek mümkündür.

$$\text{Aktif Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Aktif Toplamı}} \quad (5.18.)$$

1. Nakit Döngüsü

Alacak Tahsil Süresi, Stok Tutma Süresi ve Borç Ödeme Süresi firmanın işletme sermayesi ihtiyacının tespit edilmesinde belirleyici olmaktadır.

İşletme sermayesi ihtiyacının artmasının nedenleri;

1. Alacakların ortalama tahsil süresinin artması,

2. Stok tutma süresinin uzaması,
3. Ticari borç ödeme süresinin uzaması şeklinde yorumlanabilmektedir.

Nakit Döngüsü=Alacak Tahsil Süresi+Stok Tutma Süresi-Borç Ödeme Süresi (5.19)

Nakit Döngüsü, işletmenin faaliyetlerinden ne kadar sürede nakit yaratabildiğini göstermektedir. Nakit döngüsünün uzaması, nakit yaratma süresinin uzaması ve gerekli işletme sermayesi ihtiyacının artması anlamına gelmektedir. Nakit döngüsünün düşmesi ise, işletme sermayesinin ticari borçlar ile finanse edildiğini göstermektedir. Dolayısıyla, firmanın ticari itibarının artması ve iyi bir finansal yönetime sahip olması şeklinde yorumlanabilmektedir.

d. Karlılık Oranları

İşletme faaliyetlerinin karlılığının ve veriminin hesaplanmasında kullanılmaktadır.

$$1. \frac{\text{Brüt Satış Karı}}{\text{Net Satışlar}} \quad (5.20.)$$

Brüt satış karı, satışlar ile satılan malın maliyeti arasındaki farkı ifade etmektedir. Yüksek olması veya dönemler itibariyle artması açısından olması açısından olumlu karşılanmaktadır. Brüt satış karının düşmesinin nedenleri:

- Rekabet nedeniyle satış fiyatının düşmesi,
- Kar marjı düşük yeni ürünleri üretimine gidilmesi,
- Farklı pazarlara yönelme nedeniyle satış fiyatının düşmesi,
- Satış hacminin artırılması amacıyla fiyatların düşürülmesi,
- Teknolojinin eskimesi nedeniyle maliyetlerin artması,
- Alım politikasının değişmesi nedeniyle maliyetlerin artması,
- Finansman giderlerinin satılan malın maliyetinde gizlenmesi olabilmektedir.

$$2. \frac{\text{Faaliyet Karı}}{\text{Net Satışlar}} \quad (5.21.)$$

Firmanın net satışlarının hangi oranda faaliyet karına dönüşebildiğini göstermektedir. Brüt satış karlılığı ile faaliyet karlılığının tutarlı olması gerekir.

Brüt satış karlılığı yüksek iken, faaliyet karlılığının düşük olması;

--Genel giderlerin yüksek olması,

--Finansman giderlerinin yüksek olması,

--Diğer faaliyet giderlerinin yüksek olması gibi nedenlerden kaynaklanabilir.

$$3. \frac{\text{Net Kar}}{\text{Net Satışlar}} \quad (5.22.)$$

Kar marjı olarak da ifade edilen bu oran, firmanın satışlarını hangi oranda kara dönüştürebildiğini göstermektedir. Kar marjının yüksek olması firmanın kredi geri ödeme gücünü ve faaliyetlerini devam ettirebilme potansiyelini ortaya koymaktadır.

$$4. \frac{\text{Net Kar}}{\text{Özsermaye}} \quad (5.23.)$$

Artışının sadece ortakların kaynak aktarımından değil, aynı zamanda net kardan sağlanması firmanın kredi değerliliğini yükseltmektedir.

5. Faiz Karşılama Oranı(FKO)

$$\text{FKO} = \frac{\text{Bilanço Karı} + \text{Finansman Giderleri}}{\text{Finansman Giderleri}} \quad (5.24.)$$

Bilanço karı firmanın vergiden önceki karını ifade etmektedir. FKO rasyosu, firmanın bilanço karı ile finansman giderlerinin yüzde kaçını karşılayabileceğini göstermektedir. Bu oranın en az 1 olması istenmektedir. Bu oranın yıllar itibariyle düşmesi firmanın borçlanma düzeyinin arttığını göstermektedir.

5.7.2. Karşılaştırmalı Analiz (Yatay Analiz)

İşletmenin iki yada daha fazla dönemine ait finansal tablolarının, birbirini izleyen dönemler itibariyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesidir.

Bu analiz yöntemi ile işletmenin zaman içinde göstermiş olduğu gelişme düzeyi saptanabilmektedir. Finansal tabloların dönemler itibariyle karşılaştırılması, firmanın

bugünkü durumunun değerlendirilmesine ve gelecek dönemlere ilişkin öngörüler yapılmasına imkan vermektedir.

Karşılaştırmalı tablolar analizinde beklenen yararın sağlanabilmesi;

- Karşılaştırılan dönemlerin aynı uzunlukta olması,
- Tablo bilgilerinin aynı muhasebe kuram ve ilkelerine göre hazırlanması,
- Rakamların enflasyondan arındırılması ile mümkündür.

5.7.3. Yüzde Analizi (Dikey Analiz)

Yüzde analizinde; finansal tablolarda yer alan kalemler, aynı tabloda yer alan başka bir kaleme yada toplama oranlanmakta ve sonuçlar yüzde olarak ifade edilmektedir.

Bilançonun yüzde analizinde, aktif toplamı 100 kabul edilerek her kalemin aktif toplamına oranı bulunmaktadır. Gelir tablosunda ise, net satışlar 100 kabul edilerek diğer hesapların net satışlara oranı hesaplanmaktadır.

Dikey analiz işletme kaynaklarının dağılımını göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Bilançonun dikey analizi, kaynakların ne kadarının dönen varlıklarda, ne kadarının duran varlıklarda değerlendirildiğini göstermektedir. Dikey analiz, yıllar itibariyle işletme kaynaklarının hangi alanlarda kullanıldığını hakkında bilgi vermektedir.

5.7.4. Trend Analiz (Eğilim Yüzdeleri Analizi)

Trend analizi yönteminde, finansal tablolardaki bir yıl baz alınarak o yıla ait veriler 100 kabul edilmekte ve diğer yıllara ait veriler, baz alınan yıla oranlanarak yüzde değişimleri bulunmaktadır. Böylece, finansal tablolarda yer alan kalemlerin dönemler itibariyle göstermiş olduğu artış ve azalışlar tespit edilmektedir. Temel alınan yıla göre yüzde değişimler, işletmenin gelişme yönünün değerlendirilmesine imkan vermektedir.

Seçilen temel yılın, her yönden normal bir yıl olmasına dikkat edilmelidir. Trend analizi yapılarak hazırlanan finansal tablolarda, ilişkili kalemlerin göstermiş olduğu eğilimler değerlendirilmektedir.

BÖLÜM 6

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNÜN KREDİ RİSK ANALİZİ

Güntümüzde genel ekonomik konjonktürdeki hareketler, bankalar tarafından takip edilmesi gereken en önemli unsurlardan biri haline gelmiştir. Nitekim, dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler, bankacılık sektörünü doğrudan yada dolaylı olarak etkilemektedir.

Bankaların kredilendirme sürecinde; ekonomide yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmelerin sektörel etkilerini erken tespit ederek, firmalarla olan kredi ilişkilerinde bu yönde hareket etmesi ve gerekli önlemleri zamanında alınması gerekmektedir.

Bir firmanın faaliyetlerinin verimliliği ve etkinliği faaliyet gösterdiği sektörün özellikleri doğrultusunda değerlendirilmelidir. Kredi risk analizinde, firmanın mevcut durumu ve gelecek dönem beklentilerinin rasyonel bir şekilde değerlendirilmesi, faaliyet gösterdiği sektörün iyi bilinmesiyle mümkün olmaktadır.

Sektörün genel yapısı, firma kredi riskini doğrudan etkileyebilmektedir. Rekabet yoğun, kar marjı düşük, talep esnekliği yüksek, penetrasyon oranı yüksek ve ekonomik gelişmelere duyarlılığı yüksek olan sektörler riskli sektörler olarak kabul edilmektedir.

Kredi risk analizi uygulamasında; dünya ekonomisindeki gelişmeler ve beklentiler, OECD'nin "World Economic Outlook" raporunda yayınlanan veriler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Türkiye ekonomisi ile ilgili makro veriler değerlendirilirken 1998, 1999 ve 2000 yıllarına ait güncel veriler kullanılmıştır. GSMH, enflasyon oranları, konsolide bütçe, ödemeler dengesi gibi makro ekonomik göstergeler birlikte ele alınarak yorumlanmıştır.

Uygulamada; demir çelik sektörü ve bu sektörde faaliyet gösteren iki firma incelenmiştir. Demir-çelik sektörünün tercih edilmesinin nedeni; ülke ekonomisi ve sanayileşmede lokomotif sektör özelliğine sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Demir çelik sektörü; inşaat, otomotiv, demiryolu ve her türlü cihaz ve eşya üretimine girdi sağladığı için ülke ekonomisinde stratejik bir öneme sahiptir. Sektör ekonomideki gelişmelere duyarlı olup, olaylara çok hızlı bir şekilde tepki vermektedir. Sektördeki büyüme beklentileri, ekonomideki büyüme beklentilerine paralel olarak değişmektedir.

Kredi risk analizi uygulamasında demir-çelik sektörünün faaliyetleri; üretim, kapasite kullanım oranı, dış ticaret, dünya ticareti, faaliyet döngüsü, bankalarla ilişkiler, teşvikler, sorunlar ve beklentiler yönüyle değerlendirilmektedir. Firmanın kalitatif ve kantitatif kredi analizinde ise; kredi talebinde bulunan bir firmaya kredi tahsis edilmeden önce, yapılan kredi riski analizi ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır.

6.1. DÜNYA EKONOMİSİ

Tablo 6.1. OECD'nin Dünya Ekonomisi İle İlgili Tahminleri

	2000	2001	2002	2000-I	2000-II	2001-I	2001-II	2002-I	2002-II
Reel GSM	Bir Önceki Döneme Göre % Artış Oranı								
ABD	5,2	3,5	3,3	5,9	3,7	3,5	3,2	3,3	3,4
Japonya	1,9	2,3	2,0	4,5	1,5	3,3	1,3	2,2	2,3
Euro Alanı	3,5	3,1	2,8	3,7	3,3	3,0	3,0	2,8	2,7
AB	3,4	3,0	2,7	3,5	3,4	2,8	2,8	2,7	2,6
OECD	4,3	3,3	3,1	5,0	3,5	3,3	2,9	3,1	3,1
Enflasyon	Yüzde								
ABD	2,1	2,2	2,3	2,6	2,1	2,3	2,2	2,3	2,3
Japonya	-1,5	-0,4	-0,2	-1,8	-0,8	-0,2	-0,4	-0,1	-0,1
Euro Alanı	1,2	1,9	2,0	1,1	1,8	2,0	2,0	2,1	2,1
AB	1,4	2,0	2,2	1,2	1,8	2,1	2,1	2,2	2,2
OECD	2,6	2,4	2,3	2,6	2,6	2,5	2,3	2,4	2,3
	Kısa Vadeli Faiz Oranları%								
ABD	6,5	7,0	7,0	6,3	6,7	6,9	7,1	7,1	6,9
Japonya	0,2	0,6	0,9	0,1	0,3	0,5	0,8	0,9	0,9
Euro Alanı	4,4	5,4	5,5	3,9	4,9	5,3	5,5	5,5	5,5
	Bir Önceki Döneme Göre % Artış Oranı								
Dünya Ticareti	13,3	9,7	8,0	14,3	12,6	9,0	8,2	8,0	7,7

Kaynak: OECD

OECD' "World Economic Outlook" raporunda; OECD ülkelerinin 2001 yılında %3,3 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

OECD tahminlerine göre, ABD ekonomisi 2000’de %5,2 ve 2001 yılında %3,5 oranında büyüyecektir. OECD bu tahminleri yaparken, hâlen %6,5 olan ABD’deki faiz oranlarının 2001 yılı sonuna kadar %7,0’e yükseltileceğini varsaymaktadır.

Dünya GSYİH’sı içindeki payı %7 olan Japon ekonomisinin iyileşme göstermesi talep artırıcı politikalarla sağlandığından dolayı, hâlâ bir yapısal reforma ihtiyaç duyulmaktadır. OECD’ye göre, daha önce uygulanan ve yeni açıklanan ilave kamu harcama programları neticesinde Japonya 2000 yılında %1,9 oranında büyüyecektir. Ancak 2001 yılında büyümesi %2,3 olarak gerçekleşecektir.

Talep artırıcı ve deflasyondan kurtulmaya yönelik politika uygulayan ülkelerden biri de Çin’dir. Dünya Ticaret Örgütü’ne üyelik yönünde ABD ile Çin arasındaki görüşmelerin olumlu sonuçlanması ve global olarak elektronik ürünlere karşı yaşanan talep patlaması Güneydoğu Asya ülkelerinin ve dünya ekonomisinin büyümesine katkıda bulunacaktır.

Euro bölgesi ekonomisinin %50’sini oluşturan Almanya ve İtalya’daki ekonomik durgunluğa rağmen, OECD bu bölgenin büyüme oranını, 2000 yılında %3.5, 2001 yılında ise %3.1 olarak tahmin etmektedir. Diğer taraftan AB Komisyonu, 2000 ve 2001 yılları için %3’lük büyüme hızı ve %2’nin altında bir enflasyon oranı hedeflemektedir.

6.2. TÜRKİYE EKONOMİSİ

6.2.1. Genel Değerlendirme

--2000 yılından itibaren uygulanmaya başlanan istikrar programı ile birlikte faiz ve enflasyon oranları düştüğü, ekonomik aktivitelerin hızlandığı görülmektedir. 2000 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre GSYİH ve GSMH beklentilerin üzerinde artış göstererek, sırasıyla %5.7 ve %4.3 olmuştur. Yılın ilk yarısında yaşanan bu ekonomik gelişme ticaret ve ithalat eksenli olmuştur.

--Talep açısından, ikinci çeyrekte kamunun tüketim ve yatırım harcamalarındaki artış dikkat çekicidir. Kamu tüketim harcamaları %6.9 , özel sektör harcamaları ise %5.8

oranında artmıştır. Yatırım harcamalarında ise kamu ve özel sektör yatırımları sırasıyla %17.8 ve %15.3 oranında artmıştır.

--Makro ekonomik uyum programının enflasyonu düşürme performansı, yıl sonu hedefleri aşılsa da belirginleşmiştir.

--Kamu kesiminde azalan verimliliğe karşın özel sektörde verimlilik artmıştır. Özel sektör ilk altı ayda üretimini %8.8, verimliliğini ise %12.5 oranında artırmıştır. Özel sektörde reel ücretler ise %4.5 oranında düşmüştür.

--Cari işlemler açığı yıl sonu hedefini Temmuz itibarıyla aşmıştır. Enflasyondaki düşüş, ücretlerde reel artışa, faiz oranlarındaki düşüş ise gelir artışına sebep olurken; oluşan refah etkisi ve maliyeti düşen malların görece ucuzlaması sonucu oluşan ikame etkisi, tüketim patlaması ve ödemeler dengesi sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Diğer yandan; petrol fiyatları başta olmak üzere kamunun fiyat artışlarını kontrol altında tutma sürecinde yaşanan dışsal şoklar, iç pazara hammadde ve ara mamul sunan KİT'lerin üretimlerini kısımlarına neden olmuştur. Avantajlı hale gelen ithalata yönelen talep, dış denge üzerindeki baskıyı artırmıştır. Turizm gelirleri cari açığı büyütmeyi kısmen engellese de yılsonu hedeflerinin aşılması beklenmektedir.

--Hükümet 2001 yılında bütçe açığının GSMH'nın %3.4'üne düşmesini, faiz dışı fazlanın da %7.5'e yükselmesini hedeflemektedir. 2001 yılı bütçe hedefi olan 48.4 katrilyon TL, 2000 yılı hedefi olan 46.9 katrilyon ve GSMH deflatorünün %18 olarak planlandığı dikkate alındığında iddialı bulunmaktadır. Gelirler 2000 hedefine göre %32'lik artışla 43.1 katrilyon TL olarak öngörülmüştür. Bu artışın kaynağının belirgin olmaması, ek vergilerin devam etmesi ihtimalini gündeme getirmektedir.

--Programın uygulamasında ağırlık enflasyonla mücadeleye verilirken, yapısal reformlarda arzulanan mesafe kaydedilememiştir. Bu nedenle; kamu bankalarının özelleştirilmesi başta olmak üzere yapısal mali reformlara işlerlik kazandırılması, sosyal güvenlik sisteminin modernizasyonu, özel emekliliğe dair düzenlemeler, tarım destekleme politikaları reformu, enerji ve telekomünikasyon sektöründe deregülasyon ve etkin özelleştirmenin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Tablo 6.2. Türkiye'nin Makro Ekonomik Göstergeleri

(Milyar TL)	1998	1999	2000*
GSMH (Cari Fyt.) (Alıcı Fyt.) (Q1+Q2)	53.012.781	78.242.496	48.870.185
GSMH (Milyon \$)	206.279	185.136	
Reel GSMH Büyüme Hızı (%) (Ocak-Haziran)	3,9	-6,4	4,3
GSMH Sekt. Büy. Hızı (Q2)			
Tarım	9,3	-5,2	1,9
Sanayi	2,1	-5,5	5,5
Hizmetler	2,8	-4,8	4,8
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	3.255	2.878	
İşsizlik Oranı (Q2)	6,7	7,4	6,2
TEFE (%) (12 Aylık; Eylül 2000)	54,3	62,9	43,9
TÜFE (%) (12 Aylık; Eylül 2000)	69,7	68,8	49,0

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)

6.2.2. Üretim ve Enflasyon

--Yılın ilk yarısında; ticaret ve ithalattaki canlanmaya dayalı bir büyüme yaşanmıştır.

--Ticaret sektöründe %10.4, ulaştırma sektöründe ise %4.5'lik büyüme gerçekleşmiştir. Ancak inşaat sektörü ise, önceki yılın aynı dönemine göre %0.4 oranında küçülmüştür. Bu küçülmede, yılbaşından itibaren depreme ilişkin düzenlemeler nedeniyle inşaat ruhsatı verilmemesi ve mevcutların dondurulması etkili olmuştur. Uygulanan dezenflasyon programı çerçevesinde kurların nominal çıpa olarak kullanılması yılın ilk yarısında ithalatın önemli oranda artmasına neden olmuştur. İthalat vergileri de artan ithalata paralel olarak %29.2 oranında artmıştır.

--Özel tüketim harcamalarındaki en yüksek artış, dayanıklı tüketim mallarında gerçekleşmiştir. Gayrisafi sabit sermaye oluşumu, makine-teçhizat yatırımları nedeniyle, mal ve hizmet ithalatı %15.8 ve %19 oranlarında artmıştır.

--Dış alem net faktör gelirlerindeki düşüş devam etmektedir. Yılın ilk yarısında önceki yılın aynı dönemine göre reel olarak %70 oranında azalmıştır. Gelirlerdeki azalmasında, %5.3 oranında azalan işçi gelirleri ve artan yurtdışı yatırımları etkili olmuştur.

--Sanayi üretiminde sektörler itibariyle gerçekleşen artış, istenen seviyede değildir. İlk sekiz aylık dönemde toplam ve imalat sanayi üretimindeki artışlar, sırasıyla %5 ve %4.7 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sanayinde büyümeye katkıda bulunan

sektörlerin başında; taşıt araçları, ana metal sanayi, makine-teçhizat, tekstil ürünleri ve konfeksiyon sektörleri gelmektedir.

--Eylül ayı itibariyle yıllık bazda TEFE ve TÜFE oranlarındaki artışlar sırasıyla %43.9 ve 49 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6.3. Konsolide Bütçe

(Milyar TL)	1998	1999	2000*
Konsolide Bütçe Gelirleri (Ağustos)	11.887.552	18.973.291	22.154.684
Vergi Gelirleri	9.232.930	14.807.267	17.517.484
Kon. Büt. Giderleri (Ağustos)	15.585.376	28.017.791	32.471.373
Kon. Büt. Dengesi (Ağustos)	-3.697.824	-9.044.500	-10.316.689
İç Borç Stoku (Ağustos)	11.612.885	22.920.145	31.392.986
Devlet Tahvili	5.771.980	19.683.392	29.134.573
Hazine Bonosu	5.840.906	3.236.753	2.258.414
KKBG	4.860.654	11.847.875	
Milyon USD			
Dış Borç Stoku (Q2)	96.973	102.110	106.029
Orta ve Uzun Vadeli	75.756	78.638	81.125
Kısa Vadeli	21.217	23.472	24.904

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

6.2.3. Bütçe ve Para Politikaları

--Yapısal önlemler; beklenmeyen dışsal faktörlerin yol açtığı ek yüklerin telafisi açısından büyük önem taşımaktadır.

--Bütçe açığı 10.3 katrilyon TL ile beklenenin biraz üzerinde gerçekleşmiştir. Faiz dışı fazla ise, aynı dönemde 7 katrilyon TL'ye yükselerek yıl sonu hedefine ulaşmıştır.

--T.C.M.B. politikaları performans kriterleri ile uyum içindedir. Net iç varlıklar yılın ilk dokuz aylık döneminde istenen aralıklarda gerçekleşmiştir.

--Döviz Tevdiat Hesapları M2Y içindeki ağırlığını korumaktadır. Ağustos 2000 tarihi itibariyle M2Y içindeki, vadeli mevduat ve DTH'ların payları sırasıyla %38 ve %49'dur.

Tablo 6.4. Ödemeler Dengesi

(Milyon USD)	1998	1999	2000*
İhracat FOB	31.220	29.326	17.861
Bavul Ticareti	3.689	2.255	1.544
İthalat FOB	-45.440	-39.773	-29.657
Dış Ticaret Dengesi	-14.220	-10.447	-11.796
İşçi Gelirleri	5.397	4.576	2.659
Turizm Gelirleri	7.177	5.203	3.622
Cari İşlemler Dengesi	1.984	-1.364	-5.912
* Ocak-Temmuz			

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı

6.2.4. Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

--Dış konjonktürün getirdiği yükler, ödemeler dengesi üzerinde baskı yaratmaktadır. Yılın ilk yarısında petrol fiyatlarında görülen artış ve Türkiye'nin dış ticaretinin önemli bölümünün AB ülkelerine yapması dolayısıyla etkili olan Euro/USD paritesinde görülen düşüş sözkonusu baskıyı artırmıştır.

--Döviz sepetinin değer kazancı, ekonomik stabilizasyon programıyla birlikte ilan edilen hedefler doğrultusunda tutulurken, Euro/USD paritesindeki oynamadan dolayı, ilk 9 ayda TL USD karşısında 51.9, Euro karşısında ise %13.8 değer kazanmıştır. Bu nedenle, tüketim malları ithalatı ilk yedi ayda %45.5 oranında artmıştır. Toplam ihracat ve ithalatımızdaki artış ise, sırasıyla %5 ve %35.3 olarak gerçekleşmiştir.

--Cari işlemler açığında kötüleşme, turizm gelirlerinin etkisiyle biraz yavaşlamıştır. İlk yedi ayda dış ticaret açığı 11.8 milyar USD'ye, cari işlemler açığı 5.9 milyar USD'ye yükselmiştir. Net turizm gelirleri ise, 2.4 milyar USD'ye yükselmiştir.

--Uygulanan makro ekonomik stabilizasyon programına uluslararası piyasalarda duyulan güven, sermaye hareketlerine yansımıştır. Yılın ilk yedi ayında hariç toplam sermaye girişi, 8.6 milyar USD olarak gerçekleşmiştir.

6.3. DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜ

Demir-çelik sektörü; ülke ekonomisindeki lokomotif sektörlerden biridir. Sanayileşmede önemli rolü olan demir çelik sektörü; inşaat, otomotiv, demiryolu ve her türlü cihaz ve eşya üretimine girdi sağlamaktadır.

6.3.1. Türkiye’de Üretim

Tablo 6.5. Türkiye’nin Ham Çelik Üretimi

(Bin Ton)	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Uzun Ürün	9.393	9.840	10.328	10.560	11.164	11.226	11.455
Yassı Ürün	1.656	1.879	2.042	2.458	2.711	2.545	2.611
Vasıflı Çelik	365	355	375	344	400	377	243
TOPLAM	11.414	12.074	12.745	13.362	14.275	14.148	14.309

Kaynak: Demir-Çelik Üreticileri Derneği

Gelişmiş ülkelerde demir-çelik sanayinin nispi öneminin azaldığı, buna karşılık gelişmekte olan ülkelerde özellikle yüksek vasıflı demir-çelik tüketiminin hızla arttığı görülmektedir.

1999 yılında Türkiye’nin toplam ham çelik üretiminin yaklaşık %62’si ark ocaklı tesisler, %38’i ise entegre tesisler tarafından gerçekleştirilmiştir. Kamu kuruluşları olan Ereğli, İskenderun ve özel sektöre ait Karabük entegre tesislere sahip demir-çelik fabrikalarıdır.

Günümüzde demir-çelik sektöründe üretim, yüksek fırına dayalı üretim yapan bir tanesi özel sektöre ait 3 adet entegre tesis ve 15 tanesi özel sektöre ait 17 elektrik ark ocaklı tesis olmak üzere toplam 20 tesis tarafından gerçekleştirilmektedir. Demir-çelik sektöründe yabancı sermayeli 12 firma mevcut olup, toplam yabancı sermaye içinde sektörün payı %1’dir.

Ürün bazında kapasitelere bakıldığında, toplam kapasitenin %83’ü uzun ürünler, %15’i yassı ürünler, %2’si vasıflı çelik ürünlerinden oluşmaktadır. 1980 sonrasında, uzun ürünleri girdi olarak kullanan inşaat sektörüne yönelik teşviklerin yarattığı beklenti ile uzun ürünlerde iç tüketimin çok üstünde bir kapasite oluşmuş, yassı ürünlerde dünya ölçeklerinin gerisinde kalınmıştır. Sektörde uzun ürün üretiminde yaklaşık 5,5 milyon tonluk ihracı zorunlu iç talep fazlası varken, yassı mamullerde 3

milyon ton arz açığı bulunmaktadır. Gelişmiş demir çelik üreticisi ülkelerde yassı ürün oranı %60, uzun ürün oranı %40 civarındadır.

Tablo 6.6. Demir Çelik Üretim İndeksindeki Değişim

İktisadi Faaliyet Kolları	2000/9 Aylık Ortalama (%)	2000 3.Dönem (%)	2000 2.Dönem (%)	2000 1.Dönem (%)
İmalat Sanayi	5,8	10,8	3,9	2,8
Ana Metal Sanayi	6,4	4,8	1,7	13,9
Kamu	14,1	7,7	3,3	35,8
Özel	1,9	3,0	0,8	1,1

Kaynak: DİE

1999 yılının ilk 9 ayında % 4,3 oranında küçülmüş olan ana metal sanayi üretimi, 2000 yılının aynı döneminde % 6,4 oranında artmıştır.

6.3.1.1. Demir-Çelik Eşya

Demir çelik sektöründeki olumlu gelişmeler, demir çelik eşya ve malzeme sektörünün de gelişmesine etkili olmuştur. Demir çelik eşya sektöründe döküm ürünleri önemli bir yer tutmaktadır.

Türk döküm ürünleri sektöründe, özel sektöre ait 89 büyük sanayi kuruluşu, 235 adet KOBİ boyutunda işletme, 1.369 adet küçük dökümhane işletmesi faaliyet göstermektedir. Ayrıca 20 adet kamuya ait döküm fabrikası bulunmaktadır. Üretim yöntemlerine göre; 1614 adet tesiste pik ve sfero döküm, 97 tesiste çelik döküm ve 2 tesiste ise temper döküm üretimi yapılmaktadır.

Döküm mamullerinin yanında Türkiye, inşaat sektöründe kullanılan her türlü demir çelik metal malzemeyi üretmekte ve ihraç etmektedir. Türkiye'nin 1998 yılı toplam döküm üretim kapasitesi 1.152.000 ton/ yıldır.

Türkiye'nin dikişli ve dikişsiz olmak üzere 1998 yılı toplam demir-çelik boru üretimi 1.671.000 tondur. Demir-çelik boru üretimin %99,7'si dikişli borulardan oluşmaktadır.

Türk döküm sanayi; %1.5'lik payı ile dünya üretiminde 14., %5.4'lük payı ile Avrupa üretiminde 5. sırada yer almaktadır.

6.3.1.2. Kapasite Kullanım Oranları

Son 5 yıllık dönemde, Türkiye'nin üretim kapasitesinde ciddi bir gelişme olmadığı halde, entegre tesislerde kapasite kullanım oranlarının (KKO) %70'den 87'ye, EAO'lu tesislerde ise %60'dan %65'e çıkması ile üretimde yaklaşık 1.5 milyon tonluk artış sağlanmıştır.

Tablo 6.7. Kapasite Kullanım Oranları

Kapasite Kullanım Oranları			
	1999	2000	Değ. (%)
1. çeyrek	69,2	76,4	10,40
2. çeyrek	80,1	80,5	0,50
3. çeyrek	78,5	81,9	4,33
Ortalama	75,9	79,6	4,87

Tablo 6.8. Tam Kapasite İle Çalışamama Nedenleri

Tam Kapasite İle Çalışamama Nedenleri	2000/3. Dönem	1999 3. Dönem
Hammadde Yetersizliği	6,8	5,9
Mali İmkansızlıklar	12,6	7,1
İç Talep Yetersizliği	33,8	39,8
Dış Talep Yetersizliği	24,6	23,9
Diğer	18,4	18,1

Kaynak: DİE

Sektörün kapasite kullanım oranı, % 4,87 oranında artarak % 79,6 seviyesine yükselmiştir. Kapasite kullanım oranı 1. ve 3. çeyrekte artış kaydetmiş, 2. çeyrekte ise 1999 yılı seviyesini korumuştur. 2000 yılında sektörün tam kapasite ile çalışamamasındaki temel faktörlerin başında iç talep yetersizliği, dış talep yetersizliği ve mali imkansızlıklar gelmektedir.

6.3.1.3. Devlet Teşvikleri

Hazine Müsteşarlığı tarafından teşvik kapsamına alınan projelerin toplam yatırım tutarları, son iki yılda reel olarak azalmıştır. 2000 yılının ilk aylarında ise tersine bir gelişme yaşanmış ve sektörün toplam teşviklerden aldığı pay reel olarak artmıştır. Hazine verilerine göre, cari fiyatlarla 1997'de 109 trilyon TL'lik 51, 1998'de 55 trilyon TL'lik 55, 1999'da 65 trilyon TL'lik 39 proje teşvik kapsamına alınmıştır.

Sektörün; 1997 yılında %3.1 olan toplam teşvikler içerisindeki payı, 1998 ve 1999 yıllarında %1.4'e gerilemiştir.

Yılın ilk 9 ayında sektöre, 2,5 trilyon tutarında sabit sermaye yatırımı için 1,8 trilyon TL teşvik kredisi verilmiştir. Sektörde sabit sermaye yatırımının toplam yatırımlar içindeki payı % 6,2, verilen krediler toplamı içindeki payı ise % 5,7 olmuştur.

6.3.1.4. Sektörde Fiyat Artışları ve Üretim Maliyetleri

Tablo 6.9. Demir Çelik Sektörünün TEFE Artış Oranları

(Ocak-Eylül)	2000(%)	1999(%)
Genel İmalat Sanayi	22,9	48,5
Ana Metal Sanayi	34,3	50,1
Hampetrol ve Doğal Gaz	50,8	208,8
Elektrik ve Gaz Üretimi	24,0	54,8
Ulaşım Hizmetleri	31,3	31,3
Ana Metal Sektöründe İşçilik Maliyetleri	1,6	9,7

Kaynak: DİE

Demir çelik sektöründe faktör maliyetleri için en yüksek payı, hammadde, enerji, taşıma ve işçilik maliyetleri almaktadır. Diğer metal ana sanayinde ise, en önemli faktör maliyetleri hammadde ve enerji giderleridir.

Ana metal sanayinde TEFE artış oranı % 34,3 ile, % 22,9 oranında artan genel imalat sanayi TEFE oranının oldukça üzerindedir. Otomotiv ve beyaz eşya üreten sektörlerde 2000 yılında yaşanan canlılık ve girdi maliyetlerini oluşturan petrol, doğalgaz ve metal cevheri fiyat artışlarının yüksek olması, fiyat artışlarındaki temel etkenler olarak ön plana çıkmaktadır.

6.3.2. Talep Yapısı

a. Yurt İçi Talepteki Gelişmeler

2000 yılı çeyreği itibariyle, genel imalat sanayinin, GSMH oluşumundan aldığı pay % 20,85 olup, bu oran ana metal sanayi için % 1,86'dır. Söz konusu oranlar 2000 yılı ikinci çeyreği için, genel imalat sanayinde % 26,30, ana metal sanayinde ise % 2,34'dür.

Bu dönem içinde reel faizlerdeki gerileme, sektörün girdi verdiği otomotiv ve beyaz eşya sektörlerini olumlu etkilemiştir. Sektörün girdi verdiği diğer bir önemli sektör olan inşaat sektörü ise olumlu bir performans sergileyememiştir. 1999 yılında yaşanan depremde sonra Hükümetin yapı kontrol tebliği çıkararak, 27 vilayette yapılan tüm inşaatları durdurmuştur.

b. Yurt Dışı Talepteki Gelişmeler

Tablo 6.10. Dünya Demir Çelik Tüketimi

	Dünya Çelik Tüketimi (Bin Ton)			Değişim Oranı (%)	
	2001	2000	1999	2000/1999	2001/2000
AB Ülkeleri	144,8	144,2	138,0	4,5	0,4
Diğer Avrupa	35,4	33,7	31,8	6,0	5,0
CIS	32,8	32,4	31,3	3,5	1,2
NAFTA	143,7	144,2	137,8	4,6	- 0,3
Asya Ülkeleri	345,5	332,2	310,6	7,0	4,0
Dünya Toplam*	769,2	752,0	710,9	5,8	2,3

Kaynak:İGEME

2000 yılının ilk 11 aylık döneminde dünya çelik tüketimi % 5,8, dünya çelik üretimi ise % 8 oranında artmıştır. Dünya çelik tüketiminin % 80'e yakın bölümü Asya, AB ve NAFTA ülkelerinde gerçekleşmektedir. 2000 yılı gerçekleşme tahminlerine göre, Türkiye'nin demir çelik ihracat pazarında ağırlıklı paya sahip AB ülkelerinde % 4,5, NAFTA ülkelerinde % 4,6, Orta doğu ülkelerinde % 7,3 oranında tüketim artışı beklenmektedir.

6.3.3. Türkiye'nin Dış Ticareti

6.11. Demir-Çelik Sektörü İhracat ve İthalatının Karşılaştırılması

İHRACAT (1000 USD)	1999 Ocak-Eylül	2000 Ocak-Eylül	Değişim (%)
Demir ve çelik	1.139.198	1.259.080	10,5
Demir ve çelikten eşya	445.495	498.218	11,8
Toplam	1.936.409	2.167.500	11,93
İTHALAT (1000 USD)	1999 Ocak-Eylül	2000 Ocak-Eylül	Değişim (%)
Demir ve çelik	1.469.386	2.095.575	42,6
Demir ve çelikten eşya	358.105	546.838	52,7
Toplam	2.580.058	3.621.681	40,4

Kaynak: DİE

Demir çelik ürünleri toplam bazda, 1999'un aynı dönemine göre % 7,2 artarken, bu ürün grubunda en fazla payı alan çubuk ihracatı % 20 azalmıştır. Sektörün toplam ihracatını artıran unsurlar ise kütük, boru ve yassı soğuk mamul ihracatının sırasıyla % 103,7, % 25,9 ve % % 76 artmış olmasıdır.

Yurt içi piyasalarda otomotiv ve dayanıklı tüketim malları sektörlerinde yaşanan canlılığın yassı mamul talebini artırması, diğer yandan TL'nin reel olarak değerlendirilmesi ithalatta yüksek oranda artışa sebep olmuştur.

Ana metal sanayinin ihracat fiyat ve miktar indeksleri 1999 yılının aynı dönemine göre sırasıyla % 6,7 ve % 25,2 oranında artmıştır. Aynı dönemde ithalat fiyat ve miktar indeksleri ise % 8,6 ve % 55,6 oranında artış kaydetmiştir.

USD'nin Euro karşısında değer kazanması, dezenflasyon programı nedeniyle uygulanan düşük kur politikası, önemli ihraç pazarlarımız olan AB ülkeleri, ABD ve İsrail'de artan anti damping-kota uygulamaları, serbest ticaret anlaşması imzalanan ülkelerde ithalat gümrük vergilerinin sıfırlanması ve fiyatları dampingli kalitesiz demir çelik ürünlerinin ithalinde yeterli denetimin yapılmaması sektörün dış ticaretinde dengesizliğe yol açan temel etkenler olmuştur.

a. İhracat

Demir-çelik sektörümüz, 1997 yılı ortalarında Güneydoğu Asya ülkelerinde başlayan, 1998 yılında Rusya'ya ve diğer ülkelere yayılan ekonomik krizden en çok etkilenen sektörlerin başında gelmektedir.

1999 yılı demir çelik ihracatı içinde değer olarak en büyük pay %53 ile uzun ürünlere ait olup bunu sırasıyla %8,9 payla yassı ürünler ve %8,6 payla borular takip etmektedir.

Demir çelik ürünlerimiz 1999 yılında toplam 149 ülkeye ihraç edilmiştir. İhracatımızdaki başlıca ülkeler, İtalya, İsrail, İngiltere, ABD, BAE ve Yunanistan'dır. Fransa, Belçika, Kanada ve Rusya Federasyonu gibi demir çelik ithalatları sürekli artan ülkelerdeki pazar payımızın daha da artırılması mümkündür.

Özellikle ABD, Kanada, Singapur ve Endonezya'nın kendi çelik üreticilerini korumak amacıyla anti-damping yoluyla ihracatçılarımıza telafi edici vergi uygulamaktadırlar.

Tablo 6.12. Türkiye'nin Demir-Çelik İhracatı

(Bin Ton-Milyon USD)	1997		1998		1999	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Kütük	1.321	305	764	152	632	103
Yassı Ürün	847	308	598	223	688	191
Uzun Ürün	4.546	1.228	4.596	1.103	5.622	1.133
Boru	506	238	500	223	527	185
Diğerleri	662	608	500	548	598	535
TOPLAM	7.882	2.687	6.958	2.249	8.067	2.147

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)

b. İthalat

Ülkemizin demir çelik ithalatı 1999 yılında bir önceki yıla göre %25,9 oranında azalarak 2,5 milyar USD olmuştur. Ark ocaklı fırınlarda hammadde olarak kullanılan demir çelik hurda ithalatımızın değeri ise 660 milyon USD olup toplam demir çelik ithalatımızın %26'sını oluşturmaktadır. Daha önce belirtildiği gibi demir çelik ithalatımızın diğer önemli kalemleri yassı ürünler ve kütüktür.

Tablo 6.13. Türkiye'nin Demir Çelik İthalatı

	1997		1998		1999	
(Bin Ton-Milyon USD)	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Hurda	7.747	988	6.550	809	7.878	660
Kütük	1.386	315	1.481	324	1.606	246
Yassı Ürün	2.854	998	3.081	1.010	2.454	663
Uzun Ürün	379	143	346	147	283	106
Boru	192	265	125	165	117	105
Diğerleri	922	1.037	901	976	770	762
TOPLAM	13.480	3.746	12.484	3.431	13.108	2.542

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)

6.3.4. Dünya Ticareti

Dünya demir-çelik üretiminin tamamına yakın kısmını gerçekleştiren 63 ülke içerisinde Çin Halk Cumhuriyeti 1999 yılında, demir-çelik üretiminde %16'lık pay ile birinci sırada yer alırken, ABD %12,5 ile ikinci sırada bulunmaktadır. Japonya ise %12,2'lik pay ile üçüncü sıradadır.

Dünya hamçelik üretimi 1999'da 770 milyon tonu bulmuştur. Türkiye, 1999 yılındaki 14,3 milyon ton üretimi ile dünya demir-çelik üretimi içinde %1,9 pay alarak 17. ülke olmuştur. Bu ülke gruplarında ortalama olarak toplam üretiminin %65'ini yassı ürün, %35'ni ise uzun ürünler oluşturmaktadır.

Son yıllarda AB ülkeleri, Kuzey Amerika ve Güney Kore'nin dünya demir-çelik ithalatındaki payları artış gösterirken, Çin'in ithalatı büyük oranda düşmektedir.

6.3.5. Sektörün Faaliyet Döngüsü

Sektörde faaliyet gösteren entegre tesisler, ham demir cevheri ihtiyaçlarını yurtiçinden karşılamaktadır. Demir cevheri temini ülkemizdeki maden ocaklarından kısmen avans karşılığı temin edilmektedir.

EAO tesisler ise hurda ihtiyaçlarının %80'lik kısmını, dahilde işleme belgesi kapsamında yurtdışından karşılamaktadır. İthalatlar; **at sight**, 2-6 ay vadeli akreditifli ödeme ile yapılmaktadır. Hurda alımları, genellikle Eylül-Aralık döneminde yapılmakta ve akreditif açılış tarihinden itibaren ortalama 30-45 gün içinde teslim alınmaktadır. Üretimin sürekliliği için, ortalama 3 aylık stok bulundurulmaktadır.

Yurtiçi piyasadan ise hurda, ortalama 1 ay vadeli açık hesap şeklinde temin edilmektedir. Hurdanın işlenmesi ortalama 2 ay sürmekte, satışlar yurtiçine ortalama 1-2 ay vadeli, yurtdışına ise at sight ve 2-4 ay vadeli akreditifli olarak yapılmaktadır.

Haddehaneler ise, hammaddeyi (kütük demir) entegre tesislerden veya EAO tesislerden peşin yada teminat mektubu karşılığında vadeli olarak temin etmektedir.

Bir haddehanenin sürekli üretim yapabilmesi için en az 30 günlük stok bulundurması gerekmektedir. Haddehanelerin satışları yurtiçine peşin, yurtdışına at sight akreditif veya vesaik mukabili (1 ay vadeli) ödeme ile yapılmaktadır. Üretimde kullanılan fuel-oil ortalama 1 ay vadeli olarak, entegre tesislerde kullanılan kok kömürü ise 2-4 ay vadeli akreditifli olarak getirilmektedir.

6.3.6. Sektörün Finansman İhtiyaçları ve Bankalarla İlişkiler

--Vadeli ithalatlarda banklardan satıcıya yönelik, ithalat bedeli garantisi,

--Dahilde İşleme Belgesi kapsamında yapılan ithalatlarla, KDV teminatına ve gümrük muafiyetine yönelik olarak teminat mektubu,

--İhracatlarının finansmanı ve işletme sermayesi açığının giderilmesi amacıyla nakit TL, YP kredi ile Eximbank kredisi talep edilmektedir.

Firmalar kullandıkları kredilerin teminatına; gayrimenkul ipoteki, ticari ilişkilerinden sağladıkları gerçek müşteri çek-senetleri ve ortakların kefaletlerini vermektedirler.

Büyük firmalar, maliyet avantajı nedeniyle, ilişki içinde oldukları küçük firmalar içinde hurda demir ve kok kömürü ithal etmektedir. Bu tür ithalatlar nedeniyle açılan akreditiflerin teminatına adına mal getirilen firmaların avans çekleri verilmektedir.

6.3.6.1. Eximbank Kredileri

Eximbank; 1999 yılında demir çelik sektörüne, toplam kredilerin %6'sına karşılık gelen, 197.858 bin USD tutarında ihracat kredisi kullandırmıştır. 2000 yılının ilk 3 ayında sektöre kullandırılan kredi miktarı ise; 72.250 bin USD'dir.

Sektör Eximbank kredilerinden, 1995, 1996 ve 1997'de %9 oranında pay alırken, bu oran 1998'de %7, 1999'da ise %6'ya düşmüştür.

6.3.7. Demir Çelik Sektörünün Sorunları

--Yassı ürünlere olan yüksek talebe karşılık; sektör üretiminin %80'i uzun, %20'si yassı ürünlerden oluşmaktadır.

--Sektördeki teşvik ve korumalara uluslararası standartlar getirilmelidir.

--Uzun ürünlerdeki üretim fazlalığına rağmen, eski Doğu Bloku ülkeleri ve BDT'den gelen dumpingli ve kalitesi düşük ürünler iç piyasada haksız rekabet yaratmaktadır.

--Başta AB ve Orta Doğu ülkeleri olmak üzere, demir çelik sektörünün yeni pazar arayışları tarife dışı engeller ve anti dumping soruşturmaları ile sınırlandırılmaktadır.

--Katma değeri yüksek ürünler(mikro alaşımlı çelik ve profil vs.) üretilmelidir.

--Dahilde İşleme Rejimi çerçevesinde, ihraç edilmek üzere ithal edilen hammaddeler için KDV ertelemesinden demir çelik sektörü yararlanamamaktadır.

--Finansman, enerji maliyetleri ve girdi maliyetleri oldukça yüksektir.

--Gerekli özelleştirmeler henüz yapılamamıştır.

6.3.8. Genel Değerlendirme ve 2001 Yılı Beklentileri

2000 yılının ilk dokuz ayında ana metal sanayinde, genel imalat sanayinin ve GSMH'nın üzerinde bir üretim artışı yaşanmıştır. Üretim artışı, iç ve dış talepteki canlanmadan kaynaklanmıştır. İç talepteki canlanmada, özellikle ekonomideki otomotiv ve beyaz eşya sektörleri ön plana çıkarken, inşaat sektörü iyi bir performans gösterememiştir. Dış talepteki canlanmada ise; Türkiye'nin ihraç pazarlarında çelik tüketiminde görülen yüksek artışlar, ihracatın artmasına imkan vermiştir.

Yurt içi piyasalardaki hareketlilik, özellikle yassı mamuller talebini artırarak sektörün ithalatını da önemli oranda artırmıştır. Girdi maliyetleri artışlar, artan talebin de etkisiyle fiyatların yükselmesine neden olmuştur.

Hükümet; ödemeler bilançosunda yüksek cari açığı sınırlamak için, ekonominin büyümesinde lokomotif sektörlerden olan otomotiv ve inşaat gibi sektörlerdeki büyümeyi baskı altına tutmaya çalışmaktadır. Bu amaçla, 2001 yılı bütçesiyle, taşıt araçlarına getirilecek yüksek oranlı vergiler, sektördeki talebi ve ithalatı sınırlandıracaktır. Ancak, inşaat sektöründe 2000 yılı Ağustos ayından itibaren başlayan canlılığın 2001 yılında devam etmesi beklenmektedir. Ayrıca enerji yatırımlarının ve özellikle doğalgaz boru hattı yatırımlarının 2001 yılında devam edecek olması sektörün canlanmasına katkıda bulunacaktır.

Yurt dışında ise; ihracat pazarlarındaki büyüme beklentileri, USD / Euro paritesinde Euro lehine beklenen olumlu gelişme sektör faaliyetlerine olumlu yönde yansıtacaktır.

2001 yılı demir çelik tüketiminde; Türkiye'nin demir çelik ürünleri ihraç pazarında ağırlıklı paya sahip Avrupa Birliği bölgesinde % 0,4 artış, ABD'de % 0,1 gerileme beklenmektedir. Asya ve Güney Amerika ülkelerinde ise, yüksek oranlı büyümenin devam edeceği öngörülmektedir.

Ancak 2001 yılında parasal program hedeflerinden devam edeceği anlaşılan düşük kur politikası nedeniyle TL'nin reel olarak değerlendirilmesi, ihraç pazarlarındaki rekabet gücümüzü sınırlandıracaktır.

6.4. KALİTATİF VE KANTİTATİF FİRMA KREDİ RİSKİ ANALİZİ

Uygulama; kredi riski analizinin, kredi kararlarının alınmasındaki önemini ortaya koymak açısından yararlı olacaktır. Firma kredi risk analizinde kullanılan yöntemler ve izlenen aşamalar aşağıda detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Kredi analizi uygulamasında; demir-çelik sanayinde faaliyet gösteren iki firmaya ait veriler ekonomik konjonktürdeki ve demir çelik sektöründe yaşanan gelişmeler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Firmanın kredi başvurusu üzerine firma ziyaret

edilip, gerekli bilgiler ve belgeler temin edildikten sonra firma analizi gerçekleştirilmiştir.

İlk aşamada yapılan piyasa araştırması sonucu; banka içi ve banka dışı kaynaklardan sağlanan verilerle, firmanın moralitesi hakkında bilgi edinilmiştir. Daha sonra, firma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ziyaret sırasında piyasa araştırması sonucunda elde edilen bilgilerin bir kısmı teyit edilmiş, eksik bilgiler tamamlanmış ve üretim faaliyetlerinin yürütüldüğü tesisler görülmüştür. Bu aşamada; gerek piyasa araştırması, gerekse firmadan sağlanan verilerle kalitatif kriterler değerlendirilmiştir.

İkinci aşamada; firmanın son üç yıla ait, dipnotları ve açıklamalarıyla birlikte temin edilmiş finansal tabloları, mizan dökümleri ve banka kredi verileri kantitatif kriterler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Finansal tablolar değerlendirilmeden önce; bilanço kalemlerinde gerekli düzeltme işlemleri yapılarak analize hazır hale getirilmiştir.

Firmadan temin edilen banka kredi dökümleri, T.C. Merkez Bankası'nın risk santralizasyon cetvelindeki verilerle karşılaştırılmıştır. Ayrıca firmanın kredi ilişkisi içinde olduğu diğer bankalardan da kredi bilgileri temin edilmeye çalışılmıştır.

Üçüncü aşamada; firmanın finansal yapısı, likidite, mali bünye ve karlılık yönünden değerlendirilerek yorumlanmıştır. Firmanın finansal tabloları ve kredi bilgileri; oran analizi, yatay-dikey analiz ve trend analizi gibi yöntemler kullanılarak incelenmiştir.

Dördüncü aşamada ise firma faaliyetleri; dünya ekonomisindeki ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler ve sektörel beklentiler, ışığında değerlendirilmiştir. Genel ekonomik konjonktürdeki ve firmanın faaliyet gösterdiği sektördeki gelişmeler firma faaliyetlerini doğrudan etkileyeceğinden firmanın kalitatif ve kantitatif verileri bu bilgiler doğrultusunda analiz edilmiştir.

Tablo 6.14 ABC A.Ş. Kredi Değerlendirme Raporu Kapak Sayfası

KREDİ DEĞERLENDİRME RAPORU

FİRMA ÜNVANI

ABC BORU PROFİL SAN. A.Ş.

UGRAŞI KONUSU

Boru ve profil imalatı, ticareti ve ihracatı

KURULUŞ TARİHİ

01.01.1980

YÖNETİM MRK. ADRESİ-MÜLKİYETİ

İstanbul-Kendi Mülkü

ÜRETİM MRK. ADRESİ-MÜLKİYETİ

ÜRETİM MRK. ADRESİ-MÜLKİYETİ

TELEFON

FAX

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ

Finans Müdürü

BANKAYLA ÇALIŞMA TARİHİ

GÖRÜŞME TARİHİ

20.10.2000

İÇİNDEKİLER

- 1- DEĞERLENDİRME VE SONUÇ
- 2- FİNANSAL ANALİZ YORUMU
- 3- KALİTATİF ANALİZ
- 4- KANTİTATİF ANALİZ
- 5- DÜZELTİLMİŞ BİLANÇO VE GELİR TABLOSU

EKLER

- 1- GENEL FİRMA BİLGİLERİ
- 2- KREDİ VE MEMZUÇ BİLGİLERİ
- 3- BİLANÇO VE GELİR TABLOSU
- 4- MİZAN

TARİH : 20.10.2000
HAZIRLAYAN : PERVIN TALANTIMUR

Tablo 6.15 ABC A.Ş.'nin Kredi Riskinin Değerlendirmesi ve Sonuç

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yapılan incelemede; dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler, sektörel beklentiler ve firmanın genel durumu ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

OECD ülkelerinin, 2000 yılında reel olarak 4.3, 2001 yılında ise %3,3 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Önemli ihrac pazarlarımızdan Euro Bölgesi'nde 2000 yılında 3.5, 2001 yılında ise 3.1; ABD'de 2000 yılında 5.2, 2001 yılında ise %3,5, oranında büyüme beklenmektedir.

Türkiye ekonomisinin, 2000 yılında; ekonominin reel olarak %6.3 oranında büyümesi ve bütçe açığının GSMH'nın %10.9'una çekilmesi beklenmektedir. Ayrıca döviz sepetindeki artışın %19.9 ile ilan edilen hedefler içinde kalacağı, TEFE artışının ise %32 ile hükümet hedefinin üstünde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

USD karşısında hızla değer kaybeden Euro'nun güçleneceği ve bu durumun ihracatımızı olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

2001 yılında ise, makroekonomik stabilizasyon programı uygulanmasına devam edileceği öngörülmektedir. Buna göre; reel ekonomideki büyümenin azalarak devam etmesi ve sağlanacak mali disiplinle bütçe açığının küçülmesi beklenmektedir. Dış dengede ise, reel faizlerin pozitif geçmesi, Euro'nun güçlenmesi ve ithalatın yavaşlaması sonucu bir iyileşme olacağı tahmin edilmektedir.

Hükümet 2001 yılında; yüksek cari açığı sınırlamak için getirdiği yüksek oranlı vergilerle, büyümedeki lokomotif sektörlerden otomotiv ve inşaat gibi sektörlerdeki büyümeyi baskı altına tutmayı hedeflemektedir. 2001 yılı bütçesiyle, taşıt araçlarına getirilen yüksek oranlı vergiler, talebi ve ithalat artışını dizginleyecektir. Ancak 2001 yılında, inşaat sektöründe bir miktar canlanma beklenmektedir. Enerji yatırımlarına ve özellikle doğalgaz boru hattı yatırımlarına 2001 yılında devam edilecek olması sektör faaliyetlerine olumlu yönde yansımaktadır.

Demir elik sektörünün genel durumu ve gelişmelerden nasıl etkileneceği incelendiğinde aşağıdaki sonuçlarla karşılaşılmaktadır.

2000 yılında USD'nin Euro karşısında değer kazanması, dezenflasyon programı nedeniyle uygulanan düşük kur politikası, önemli ihraç pazarlarımız olan AB lkeleri, ABD ve İsrail'de artan anti damping-kota uygulamaları, serbest ticaret anlaşması imzalanın ülkelerde ithalat gümrük vergilerinin sıfırlanması ve fiyatları dampingli kalitesiz demir elik ürünlerinin ithalinde yeterli denetim olmamsı, sektörün dış ticaretindeki dengesizliğin temel nedenlerini oluşturmaktadır.

2001 yılında ihracat pazarlarındaki büyüme beklentileri, USD/Euro paritesinde Euro lehine beklenen olumlu gelişme sektör faaliyetlerine olumlu yönde yansıyacaktır.

Firmanın bilanço ve gelir tablosu verileri incelendiğinde ise; firma ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

1999 yılında firmanın aktif büyüklüğü, bir önceki döneme göre reel olarak %6, net satışlarının ise %20 oranında büyümüştür. Firmanın kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösteren likidite oranları kabul edilebilir seviyelerin altına gerilemiştir.

1999 yılında firma aktiflerinin %76'sı kısa vadeli, %9'u uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edilmiş ve yabancı kaynak kullanımı yıllar itibariyle artmıştır. Ancak son 3 yılda banka borçlarının, toplam borçlar içindeki payının %89'dan, %35'e gerilemesi olumlu bulunmuştur. Ayrıca, stok tutma süresi + alacak tahsil süresinin 178 gün, borç ödeme süresinin ise 255 gün olması firma lehine bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Satışlarının reel olarak %20 oranında artmasına rağmen firmanın faaliyet karı, finansman giderleri ve kur farkı giderlerinin yüksek olması nedeniyle oldukça düşük kalmıştır. Kur farkı giderleri, Euro'nun USD karşısında değer kaybetmesinden kaynaklanmıştır.

Firma ile kredi ilişkilerinin, yukarıdaki bilgiler ışığında değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Tablo 6.16 ABC A.Ş.'nin Mali Analizi

MALİ ANALİZ

Likidite: Firmanın kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösteren cari ve likidite oranları son üç yıl içinde sürekli gerileyerek kabul edilebilir seviyelerin altına inmiştir. Cari oran %77, likidite oranı ise yüksek stoklar nedeniyle %32 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde alacak tahsil süresinde ciddi bir değişme olmamakla birlikte, stok devir hızı 5.5'ten 2.9'a gerilemiştir.

Firmanın nakit döngüsüne bakıldığında; stok tutma süresi + alacak tahsil süresinin 178 gün, borç ödeme süresinin ise 255 gün olduğu görülmektedir. Bu durum firma lehine bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Son üç yıldan buyana faaliyetlerini yetersiz ve reel olarak küçülen özkaynaklarla sürdüren firmanın net işletme sermayesi de negatife geçmiştir.

Mali Bünye: 1999 yılında reel olarak %6 oranında büyüyen aktifin %76'sı kısa vadeli, %9'u uzun vadeli borçlar, kalan %15'i ise özkaynaklarla finanse edilmiştir.

Aktif yapının %59'u dönen değerlerden, %41'i ise duran değerlerden oluşmaktadır. Kısa vadeli yabancı kaynakların, aktifin finansmanındaki payı yıllar itibariyle artarken, özkaynakların payı aynı oranda azalmaktadır.

Kısa vadeli yabancı kaynakların %38'i banka borçları, %58'i piyasa borçları ve %6'sı diğer borçlardan oluşmaktadır. Kısa vadeli borçlar önceki yıla göre, reel olarak %6 oranında artmıştır. Ancak son 3 yılda banka borçlarının, toplam borçlar içindeki payının %89'dan, %35'e gerilemesi olumlu bulunmuştur. Toplam borçlar %10 oranında artarak 2.8 milyon USD'ye, toplam alacaklar ise %31 oranında artarak 2 milyon USD'ye yükselmiştir.

Karlılık: Net satışlar önceki yıla göre reel bazda %20 oranında artmıştır. Ancak satışların reel olarak artmasına rağmen faaliyet karının çok düşük seviyelerde gerçekleştiği görülmektedir. Karlılığı olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörlerin finansman ve kur farkı giderleri olduğu tespit edilmiştir. Kur farkı giderleri, Euro'nun USD karşısında değer kaybetmesinden kaynaklanmıştır.

Tablo 6.17 ABC A.Ş.'nin Kantitatif Kredi Analizi

BÜYÜME ORANLARI				
	NOMİNAL BÜYÜME		REEL BÜYÜME	
	99 - 98	98 - 97	99 - 98	98 - 97
Aktif Büyüklüğü	0,82	1,43	0,06	0,59
Net Satışlar	0,92	0,45	0,20	-0,15
Vergi/Temettü Öncesi Kar	0,99	-0,60	0,25	-0,76
Finansman Giderleri	1,20	0,44	0,39	-0,15
Senetli/Senetsiz Alacaklar	1,26	0,08	0,31	-0,29
Stoklar	0,57	1,94	-0,09	0,93
Kısa Vadeli Banka Borçları	0,82	0,07	0,06	-0,30
Kısa Vadeli Toplam Borçlar	0,88	1,53	0,09	0,66
Senetli/Senetsiz Borçlar	0,85	21,68	0,07	13,89
Net İşletme Sermayesi	-1,48	-3,56	-0,44	-2,68
Özkaynak Artışı	0,53	1,17	-0,11	0,42
Döner varlık Artışı	0,76	0,78	0,02	1,17

KANTİTATİF VERİLER		Mali Rasyolar		
		1999	1998	1997
1- LİKİDİTE				
Cari Oran		0,77	0,83	1,17
Likidite Oranı		0,32	0,29	0,71
Net İşletme Sermayesi		-0,5	-0,55	0,29
2.FİNANSAL YAPI ORANLARI				
Toplam Borçlar / Özkaynaklar		5,65	4,57	3,98
Kısa Vadeli Borçlar / Pasif Toplamı		0,76	0,74	0,71
Toplam Banka Borçları / Toplam Borçlar		0,35	0,44	0,90
Kısa Vadeli Borçlar / Net Satışlar		0,55	0,60	0,31
Duran Varlıklar / Özkaynaklar		0,47	0,68	0,82
2.FAALİYET ORANLARI				
Alacak Tahsil Süresi		54	68	68
Stok Tutma Süresi		125	110	64
Borç Ödeme sürei		255	217	70
Maddi Duran varlık Devir Hızı		19,8	10,0	13,9
4- KARLILIK ORANLARI				
Faaliyet Karı / Net Satışlar		0,10	0,01	0,01
Net Kar / Net Satışlar		0,00	0,00	0,01
Net Kar / Öz Kaynaklar		0,00	0,01	0,09
Net Kar / Aktif Toplamı		0,00	0,00	0,02
Finansman Gideri / Net Kar + Fin. Gideri		1,00	0,98	0,93
6- T.C.M.B RİSK SANTRALİZASYONU				
		09/200	08/200	07/200
Nakit Risk / Nakit Limit		0,64	0,69	0,77
Gayrinakit Risk / Gayrinakit Limit		0,00	0,00	0,00
Nakit Risk Aylık Değişim Oranı		-0,03	-0,03	0,02
Gayrinakit Risk Aylık Değişim Oranı		0,00	0,00	0,00
Toplam Limit Değişim Oranı*		0,27	0,24	0,20
Toplam Risk Aylık Değişim Oranı*		0,70	0,73	0,79
*12/1999'a göre değişim				

Tablo 6.18 ABC A.Ş.'nin Kalitatif Kredi Analizi

KALİTATİF VERİLER	
1) FİRMA VE ORTAKLARININ MORALİTESİ	
a. Protesto ve Çek Yasağı	Firma ve ortaklar adına protesto yada çek yasağı kayıtlarına rastlanmamıştır.
b. Piyasa İtibarı	Firma hakkında ticari faaliyetlerini etkileyecek olumsuz bir bilgiye rastlanmamıştır.
c. Finansal Kuruluşlarla İlişkiler	Firma Emlakbankası'ndan kullandığı döviz kredilerinin geri ödemekte sorunlar yaşamıştır. ancak 10.650 milyon USD olan sözkonusu borç için 10/2000 tarihinden başlamak üzere 3 yıl vadeli bir protokol imzalanmıştır.
d. Ticari Faaliyet Süresi	1980 yılında kurulan firma, bu tarihten itibaren faaliyetlerini aralıksız olarak sürdürmektedir.
Firma ve ortakların geçmişi hakkındaki bilgiler Tablo 6. 22'de mevcuttur.	
2) ORTAKLIK YAPISI	
a. Ortakların İş ve Sektör Deneyimi	Firma ortakları, 1980 yılından beri sektörde faaliyet göstermektedir.
b. Firma ve Ortaklarının Mal Varlıkları	Ortaklar, Gayrimenkul yönünden varlıklı kişilerdir.
c. Ortak Yapısının Sürekliliği	Kuruluşundan beri aynı ortaklar tarafından idare edilmektedir. Ortaklar aile bireyleridir.
Firma ve ortakları gayrimenkul ve iştirakler yönünden varlıklıdır. Ancak, iştirakler ve gayrimenkuller hakkındaki detay bilgiler raporda kullanılmamıştır.	
3) YÖNETİM YAPISI	
a. Yöneticilerin Moralitesi	Firma ortakları tarafından yönetildiğinden, ortaklar hakkında yukarıda verilen bilgiler burada da geçerlidir.
b. Yöneticilerin İş / Sektör Deneyimi	
c. Organizasyon Yapısı	Firmanın organizasyon yapısı yeterlidir. Firma ISO-9002 kalite belgesine sahiptir.
d. Yönetimin Sürekliliği	Firma kuruluşundan beri aynı ortaklar tarafından yönetilmektedir.
3) A35İŞYERİ VE TESİS	
a. Tesisin Mülkiyeti	Bütün tesislerin mülkiyeti firma ve ortaklarına aittir.
b. Tesisin Coğrafi Konumu	Firmanın işyeri tesisleri hammadde temini, üretim ve pazarlama açısından uygun bir coğrafik konuma sahiptir.
a. Çalışılan Bankalar ve Finansal Kuruluşlar	Firmanın 22 civarında banka ile kredili çalışması bulunmaktadır.
b. Bankalarla Çalışma Koşulları	Bankalara teminat olarak ipotek, gerçek müşteri çek-senetleri ve ortak kefaleti verilmektedir.
Kredi bilgileri ve T.C.M.B limit-risk bilgileri Tablo 6. 21'de mevcuttur.	
5) ÜRETİM FAALİYETLERİ	
a. Kapasite kullanımı	Firma, son üç yılda toplam üretim kapasitesinin ortalama %77'sini kullanmıştır.
b. Üretim Teknolojisi	Üretim teknolojisi yenilenmiş olup, kapasite olarak firma faaliyetlerinin sürdürülmesi açısından yeterli düzeydedir.
c. Entegrasyon	Üretimde entegrasyon sağlanmış olup, nihai üreticiye kadar tüm üretim faaliyetleri firma bünyesinde gerçekleştirilmektedir.
d. Stok Kalitesi	Firma stokları satış kalitesi yüksek ürünlerden oluşmaktadır.
e. İstihdam	Firma bünyesinde yaklaşık 415 personel istihdam edilmekte ve iki vardiya halinde üretim faaliyetleri sürdürülmektedir.
Üretim faaliyetleri ile ilgili genel bilgiler Tablo 6.22'te mevcuttur.	

6) MAL ALIM ŞARTLARI		
a. Mal Alım Koşulları		
<u>Cinsi</u>	<u>Kimden</u>	<u>Şartları</u>
Rulo sac	Yurtiçi (%45) Erdemir (%95) Yurtdışı (%55)	45-60 Açık Hesap (Teminat Mektubu karşılığı) 6-8 ay vadeli akreditif karşılığı
Çinko	Yurtiçi (%100) Muhtelif firmalar	1-2 ay vadeli döviz çeki karşılığı
b. Hammadde Temin İmkanları		
Firma hammadde temininde sorun yaşamamaktadır. Ancak kur riski mevcuttur.		
7) MAL SATIM ŞARTLARI		
a. Satış Koşulları		
Firma satışlarının %55'i ihracat, kalan %50'si ise yurtiçine yöneliktir.		
<u>Cinsi</u>	<u>Kime</u>	<u>Şartları</u>
Boru profil	Yurtdışı (%48) Yurtiçi (%52)	2 ay vadli akreditif karşılığı 1-2 ay vadeli çek karşılığı
Sac	Yurtdışı (%60) Yurtiçi (%40)	2 ay vadli akreditif karşılığı 1-1.5 ay vadeli çek karşılığı
b. Alacak Kalitesi		
Firmanın yurtdışı satışlarının ABD ve AB ülkelerine yönelik olması firma faaliyetleri açısından olumlu bulunmuştur.		
8) DIŞ TİCARET BİLGİLERİ (Bin USD)		
a. İthalat Miktarı		
	<u>Tarih</u>	<u>Toplam (Bin USD)</u>
	31.12.1998	42.317
	31.12.1999	25.000
	30.09.2000	18.850
b. İthalat Şartları		
	<u>İhracat Sekli</u>	<u>Pay(%)</u>
	Akreditifli	100
c. İthalat Yapılan Ülkeler ve payları		
	<u>Ülke</u>	<u>Pay (%)</u>
	Rusya	75
	Ukrayna	25
d. İhracat Miktarı		
	<u>Tarih</u>	<u>Toplam(Bin USD)</u>
	31.12.1998	24.800
	31.12.1999	24.000
	30.09.2000	23.134
e. İhracat Şartları		
	<u>İhracat Sekli</u>	<u>Pay (%)</u>
	Akreditifli	100
f. İhracat Yapılan Ülkeler ve payları		
	<u>Ülke</u>	<u>Pay (%)</u>
	İngiltere	80
	ABD	20

Tablo 6.19. ABC A.Ş.'nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tabloları

ABC A.Ş.	Düzeltilmiş Bilanço - K/Z (Milyon TL)			Dikey Analiz (%)		
	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997
Döner Varlıklar Toplamı	11.752.918	6.686.618	3.756.561	58,8	61,0	83,2
Hazır Değerler	72.654	243.039	172.067	0,4	2,2	3,8
Menkul Değerler	11.738	0	97.629	0,1	0,0	2,2
Senetli Alacaklar	1.902.513	245.378	599.574	9,5	2,2	13,3
Senetsiz Alacaklar	2.814.957	1.844.227	1.339.743	14,1	16,8	29,7
Stoklar	6.801.412	4.334.242	1.472.358	34,0	39,6	32,6
Ham madde	2.313.529	2.131.591	623.225	11,6	19,5	13,8
Yarı Mamul ve Mamul	4.487.883	2.202.651	849.133	22,5	20,1	18,8
Diğer Dönen Değerler	149.644	19.732	75.190	0,7	0,2	1,7
Duran Varlıklar Toplamı	8.229.067	4.266.302	757.768	41,2	39,0	16,8
Uzun Vadeli Alacaklar	6.820.196	2.914.488	0	34,1	26,6	0,0
Mali Duran Varlıklar	0	1.925	1.925	0,0	0,0	0,0
Maddi Duran Varlıklar	1.403.970	1.337.474	742.425	7,0	12,2	16,4
Arazi, Arsa, Bina	800.927	361.113	201.822	4,0	3,3	4,5
Tesis, Makina	2.073.319	1.320.417	700.968	10,4	12,1	15,5
(-) Birikmiş Amortismanlar	-1.525.955	-779.967	-340.853	-7,6	-7,1	-7,6
Yapılmakta Olan Yatırımlar	55.679	435.911	180.488	0,3	4,0	4,0
Diğer Duran Varlıklar	4.901	12.415	13.418	0,0	0,1	0,3
AKTİF TOPLAMI	19.981.985	10.952.920	4.514.329	100,0	100,0	100,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	15.252.092	8.097.866	3.204.633	76,3	73,9	71,0
Mali Borçlar	5.511.182	3.028.885	2.834.482	27,6	27,7	62,8
Senetli Borçlar	526.169	3.808.372	28.202	2,6	34,8	0,6
Senetsiz Borçlar	8.402.009	1.026.221	184.993	42,0	9,4	4,1
Diğer Borçlar	812.732	234.388	156.956	4,1	2,1	3,5
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.725.194	889.921	402.334	8,6	8,1	8,9
Mali Borçlar	347.938	889.914	402.334	1,7	8,1	8,9
Diğer Borçlar	1.377.256	7	0	6,9	0,0	0,0
Öz Kaynaklar	3.004.699	1.965.133	907.362	15,0	17,9	20,1
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	900.000	300.000	7,5	8,2	6,6
Kar Yedekleri	305.580	299.132	234.104	1,5	2,7	5,2
Geçmiş Yıl Karları	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Net Kar / Net Zarar	0	20.149	62.497	0,0	0,2	1,4
Yeniden Değerleme Fonu	1.199.119	745.852	310.761	6,0	6,8	6,9
PASİF TOPLAMI	19.981.985	10.952.920	4.514.329	100,0	100,0	100,0
AYRINTILI GELİR TABLOSU	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997			
Brüt Satışlar	21.692.533	11.302.527	7.839.413			
Yurtiçi Satışlar	11.744.545	4.223.326	2.980.420			
Yurtdışı Satışlar	9.947.988	7.079.201	4.858.993			
Diğer Gelirler	0	0	0			
Satışlardan İndirimler	55.149	3.086	39.618			
Net Satışlar	21.637.384	11.299.441	7.799.795			
Satışların Maliyeti	16.046.050	9.073.419	6.229.523			
Brüt Kar	5.591.334	2.226.022	1.570.272			
Faaliyet Giderleri	804.609	943.418	690.801			
Finansman Giderleri	2.636.455	1.196.149	828.530			
Faaliyet Geliri	2.150.270	86.455	50.941			
Diğer Gelirler	144.426	367.629	293.844			
Diğer Giderler	2.192.308	402.652	216.718			
Vergi, Temettü Öncesi Kar	102.388	51.432	128.067			

ABC A.Ş. 0	Düzeltilmiş Bilanço - K/Z (USD)			Dikey Analiz (%)		
	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997
Döner Varlıklar Toplamı	21.760.714	21.314.851	18.240.160	58,8	61,0	83,2
Hazır Değerler	134.520	774.732	835.479	0,4	2,2	3,8
Menkul Değerler	21.733	0	474.042	0,1	0,0	2,2
Senetli Alacaklar	3.522.533	782.188	2.911.260	9,5	2,2	13,3
Senetsiz Alacaklar	5.211.937	5.878.820	6.505.186	14,1	16,8	29,7
Stoklar	12.592.922	13.816.211	7.149.104	34,0	39,6	32,6
Hammadde	4.283.536	6.794.847	3.026.099	11,6	19,5	13,8
Yarı Mamul ve Mamul	8.309.386	7.021.364	4.123.006	22,5	20,1	18,8
Diğer Dönen Değerler	277.068	62.899	365.089	0,7	0,2	1,7
Duran Varlıklar Toplamı	15.236.248	13.599.639	3.679.378	41,2	39,0	16,8
Uzun Vadeli Alacaklar	12.627.701	9.290.478	0	34,1	26,6	0,0
Mali Duran Varlıklar	0	6.136	9.347	0,0	0,0	0,0
Maddi Duran Varlıklar	2.599.473	4.263.450	3.604.880	7,0	12,2	16,4
Arazi, Arsa, Bina	1.482.929	1.151.116	979.956	4,0	3,3	4,5
Tesis, Makina	3.838.783	4.209.077	3.403.583	10,4	12,1	15,5
(-) Birikmiş Amortismanlar	-2.825.330	-2.486.291	-1.655.028	-7,6	-7,1	-7,6
Yapılmakta Olan Yatırımlar	103.091	1.389.548	876.368			
Diğer Duran Varlıklar	9.074	39.575	65.152	0,0	0,1	0,3
AKTİF TOPLAMI	36.996.962	34.914.490	21.919.539	100,0	100,0	100,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	28.239.490	25.813.469	15.560.248	76,3	73,9	71,0
Mali Borçlar	10.204.041	9.655.140	13.762.962	27,6	27,7	62,8
Senetli Borçlar	974.210	12.139.901	136.936	2,6	34,8	0,6
Senetsiz Borçlar	15.556.453	3.271.272	898.242	42,0	9,4	4,1
Diğer Borçlar	1.504.786	747.156	762.107	4,1	2,1	3,5
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.194.224	2.836.790	1.953.552	8,6	8,1	8,9
Mali Borçlar	644.213	2.836.768	1.953.552	1,7	8,1	8,9
Diğer Borçlar	2.550.011	22	0	6,9	0,0	0,0
Öz Kaynaklar	5.563.248	6.264.231	4.405.739	15,0	17,9	20,1
Ödenmiş Sermaye	2.777.274	2.868.919	1.456.664	7,5	8,2	6,6
Kar Yedekleri	565.786	953.539	1.136.703	1,5	2,7	5,2
Geçmiş Yıl Karları	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Net Kar / Net Zarar	0	64.229	303.457	0,0	0,2	1,4
Yeniden Değerleme Fonu	2.220.188	2.377.543	1.508.915	6,0	6,8	6,9
PASİF TOPLAMI	36.996.962	34.914.490	21.919.539	100,0	100,0	100,0
AYRINTILI GELİR TABLOSU	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997			
Brüt Satışlar	51.615.092	42.782.946	50.329.109			
Yurtiçi Satışlar	27.944.905	15.986.366	19.134.326			
Yurtdışı Satışlar	23.670.187	26.796.580	31.194.783			
Satışlardan İndirimler	131.221	11.681	254.348			
Net Satışlar	51.483.871	42.771.265	50.074.761			
Satışların Maliyeti	38.179.882	34.345.204	39.993.599			
Brüt Kar	13.303.989	8.426.061	10.081.162			
Faaliyet Giderleri	1.914.482	3.571.078	4.434.949			
Finansman Giderleri	6.273.166	4.527.729	5.319.171			
Faaliyet Geliri	5.116.340	327.254	327.042			
Diğer Gelirler	343.646	1.391.569	1.886.481			
Diğer Giderler	5.216.365	1.524.140	1.391.332			
Vergi, Temettü Öncesi Kar	243.621	194.683	822.191			

Tablo 6.20. ABC A.Ş.'nin 09/2000 Tarihli Mizanı

AKTİF		PASİF	
Döner Varlıklar Toplamı	16.630.901	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	15.542.850
Hazır Değerler	192.008	Mali Borçlar	5.581.755
Menkul Değerler	37.000	Senetli Borçlar	977.598
Senetli Alacaklar	1.330.685	Senetsiz Borçlar	7.455.709
Senetsiz Alacaklar	7.616.547	Diğer Borçlar	1.527.788
Stoklar	7.454.479		
Hammadde	3.131.995	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	4.305.495
Yarı Mamul ve Mamul	4.322.484	Mali Borçlar	4.305.488
Diğer Dönen Değerler	182	Diğer Borçlar	7
Duran Varlıklar Toplamı	7.908.947		
Uzun Vadeli Alacaklar	6.444.130	Öz Kaynaklar	4.691.503
Mali Duran Varlıklar		Ödenmiş Sermaye	3.651.757
Maddi Duran Varlıklar	1.463.763	Kar Yedekleri	197.610
Arazi, Arsa, Bina	871.747	Geçmiş Yıl Karları	
Tesis, Makina	2.731.796	Net Kar / Net Zarar	452.700
(-) Birikmiş Amortismanlar	-2.139.780	Yeniden Değerleme Fonu	389.436
Diğer Duran Varlıklar	1.054		
AKTİF TOPLAMI	24.539.848	PASİF TOPLAMI	24.539.848

GELİR TABLOSU	
Brüt Satışlar	26.911.978
Satışlardan İndirimler	7.841
Net Satışlar	26.904.137
Satışların Maliyeti	22.776.877
Brüt Kar	4.127.260
Faaliyet Giderleri	1.178.461
Finansman Giderleri	1.465.022
Faaliyet Geliri	1.483.777
Diğer Gelirler	1.396.455
Diğer Giderler	2.234.522
Vergi, Temettü Öncesi Kar	645.710

Tablo 6.21. ABC A.Ş.'nin Güncel Kredi Bilgileri

KREDİ BİLGİLERİ (Milyon TL - Bin USD)								
BANKA KREDİLERİ			05.09.2000 Tarihi itibariyle			Kur 656.000		
BANKA ADI	R İ S K						TOPLAM	TOPLAM
	NAKİT			G.NAKİT			RİSK	RİSK
	TL	YP	TOPLAM TL	TL	YP	TOPLAM TL	TL	USD
EMLAK BANKASI		13.071	9.035.982				9.035.982	5.927.604
OSMANLI BANKASI		1.422	983.029		724	500.501	1.483.530	973.196
İŞ BANKASI		1.880	12.999.644		1.214	839.238	2.138.882	1.403.107
ŞEKERBANK		1.132	782.552	2.000	1.458	1.009.915	1.792.467	1.175.858
TEKSTİLBANK		519	358.785				358.785	235.363
KENTBANK		700	483.910	8.611	5	12.068	495.978	325.362
VAKIFBANK		1.530	1.057.689				1.057.689	693.844
DENİZBANK				58.223	474	385.899	385.899	253.150
BANK EKSPRES				54.009	208	197.799	197.799	129.756
ALBARAKA	592.004	276	782.803				782.803	513.519
BAYINDIRBANK	111.336		111.336	321.185	1.200	1.150.745	1.262.081	827.925
DEMİRBANK				907		907	907	595
FINANSBANK				68.337	100	137.467	137.467	90.178
BANKKAPİTAL				33.769		33.769	33.769	22.152
TOPRAKBANK				5.433		5.433	5.433	3.564
TOPLAM	703.340	\$ 20.530	26.595.730	552.474	\$ 5.383	4.273.741	19.169.471	12.575.173
USD TOPLAM	1.072	20.530	21.602		5.383		21.602	
09/2000 tarihli kredi bilgilerinde görülen firma kredi riski 10/2000 tarihli T.C.M.B Risk Santrallasyonunda görülen riskten yüksek olması, firmanın yeni kredi kullandığını göstermektedir.								
T.C.M.B RISK SANTRALİZASYONU BİLGİLERİ (Milyar TL)								
Tarih	Nakit Krediler		Gayrinakit Krediler		Toplam Limit	Toplam Risk	Banka Sayısı	
	Nakit Limit	Nakit Risk	Gayrinakit Limit	Gayrinakit Risk				
Ekim-1999								
Kasım-1999								
Ocak-2000								
Şubat-2000								
Mart-2000								
Nisan-2000								
Mayıs-2000								
Haziran-2000	10.611.103	7.695.589	18.981.717		29.592.820	7.719.212	22	
Temmuz-2000	10.273.717	7.865.195	18.614.633		288.350	7.885.947	21	
Ağustos-2000	10.928.214	7.643.213	18.782.351	-	159.441	7.673.669	22	
Eylül-2000	11.582.711	7.421.230	18.950.068		30.532	7.461.391	23	
Ekim-2000	11.563.936	7.921.119	18.950.068		30.252.420	7.962.408		
Yıl Sonu								
31.12.1999	6.081.365	4.358.722	17.236.189		24.037.554	4.394.585	23	
31.12.1998								

Tablo 6.22. ABC A.Ş.'nin Ortakları ve Üretim Faaliyetleri İle İlgili Açıklamalar

FİRMA ORTAKLARI HAKKINDA BİLGİ					
Adı Soyadı-Ünvanı	Payı (%)	İşi veya Görevi			
Ahmet Türk	27	Yönetim Kurulu Bşk.			
Hasan Türk	27	Y .K. Bşk. Yrd.			
Kadir Elmas	27	Üye			
Pınar Türk	5				
Doğa Elmas	5				
Y Holding A.Ş.	9				
Toplam	100				
Ahmet Türk					
1954 Kayseri doğumlu olan ilgili, lise mezunudur. 1980 yılında konumuz firmayı tesis eden şahıs, daha sonra gruba ait birçok firmasında kurucu ortak olarak yer almıştır. Konumuz firma yanında gruba ait birçok firmanın yönetim kurulunda bulunan ilgili grubun en etkin kişisidir. Evli iki çocuk babasıdır.					
Kadir Elmas					
1944 Sivas doğumlu olan şahıs, lise mezunudur. İlgili konumuz firmanın kurucu ortaklarından olup, yönetim kurulunda görev yapmaktadır. Gruba ait firmaların yönetim kurulunda da görev yapan şahıs evli ve iki çocuk babasıdır.					
Hasan Türk					
1958 Kayseri doğumlu olan ilgili lise mezunudur. Konumuz firmanın kurucu ortaklarından olan şahıs gruba ait birçok firmada yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır. Diğer ortaklardan, Doğa Elmas, Kadir Elmas'ın; Pınar Türk ise Ahmet Türk'ün eşi olup, her ikisi de ev hanımıdır. Firmada aktif olarak görev yapmamaktadırlar.					
TİCARET SİCİL GAZETELERİ					
No	Tarih	Sayı/Sayfa	Açıklama		
1	X/1977	—	Kuruluş		
2	X/1993	—	Genel Kurul		
3	X/1994	—	Sermaye artırım (1.500 milyar TL)		
4	X/1999	—	Sermaye artırım (5.000 milyar TL)		
Firma 1980 yılında mevcut ortaklar tarafında 30 milyon TL sermaye ile kurulmuştur. Muhtelif tarihlerde yapılan sermaye artırımları ile birlikte, son olarak 2000 yılında firma sermayesi 5 trilyon TL'ye yükseltilmiştir.					
ÜRETİM FAALİYETLERİ					
Firma siyah boru profil ve galvanizli boru imalatı konusunda faaliyet göstermektedir.					
İmal edilen boru-profiller; su-gaz boruları ve sanayi tipi boru-profiller olarak sınıflandırılmaktadır. Su ve gaz boruları standartlara uygun çelik bantlardan yüksek frekans kaynağı ile dikişli, hafif-orta-ağır serilerde üretilmektedir. Profiller ise, yüksek frekans kaynağı ile 0,80 mm-10.0 mm kalınlıklarında, üretilmektedir.					
Yüksek frekans kaynağı ile dikişli olarak üretilen sanayi boruları otomobil, mobilya ve inşaat sektöründe gövde olarak kullanılmaktadır.					
Ağırlıklı olarak; boruda 1.5-4 inç arası, profile ise 40x40 ve 100x100 aralığında üretim yapıldığı belirtilmektedir.					
Üretimde kullanılan ana hammadde rulo sac olup, galvaniz üretiminde çinko kullanılmaktadır.					
Üretim faaliyetleri firmanın X ve Y fabrikalarında gerçekleştirilmektedir.					
X Fabrikası: Firmanın ilk üretim tesisi olup, 38.000 m²'si kapalı olmak üzere, toplam 70.000 m² alana sahiptir. Firmanın kuruluşundan itibaren faaliyette olan tesiste; başlangıçta 1 inç'e kadar boru ve profil imal edilebilirken, yapılan yatırımlar sonucu yukarıda belirtilen ebatlarda üretim yapılabilecek kapasite ve teknolojiye ulaşılmıştır. İki vardiya halinde üretim yapılmaktadır.					
Y Fabrikası: X fabrikasının devamı niteliğinde olan tesis 2000 tarihinde faaliyete geçmiştir. 6.000 m² kapalı alana sahip olan tesiste iki vardiya halinde üretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.					
Geçerlilik süresi 11/01/2002 olan kapasite raporuna göre firmanın yıllık üretim kapasitesi ve fiili üretim rakamları aşağıdaki gibidir.					
Kapasite (Birim-Ton)		Üretim (Birim-Ton)			
-Profil ve sanayi borusu	98.930	08/2000	64.195		
-Su ve gaz borusu(siyah)	114.324	1999	84.175		
-Galvanizli su ve gaz borusu	14.831	1998	88.037		
-Sanayi bantı ve çemberi	64.329	1997	92.045		

Tablo 6.23. ABC A.Ş.'nin Son Üç Yıla Ait Bilançoları ve Yapılan Düzeltme İşlemleri

ABC A.Ş.	Bilanço Verileri			Düzeltmeler		
	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997			
I. Dönen Değerler	22.771.666	9.564.455	3.765.852	-11.018.748	-2.877.837	709
A. Hazır Değerler	72.654	239.326	306.286	0	3.713	-134.219
1 Kasa	26.397	191.874	151.984			
2 Alınan Çekler		22.454	134.928		-22.454	-134.928
3 Bankalar	46.257	51.165	20.083			
4		-26.167	-709		26.167	709
B. Menkul Değerler	11.738	0	97.629	0	0	0
3 Kamu Kesimi Tahvil/Bono	11.738		97.629			
C. Ticari Alacaklar	15.736.218	2.067.151	1.804.371	-11.018.748	22.454	134.928
1 Alıcılar	9.580.760	1.844.227	1.331.184			
2 Alacak Senetleri	1.902.513	222.924	464.646		22.454	134.928
4 Verilen Debito ve Teminatlar	4.252.945		8.541	-4.199.729		
D. Diğer Alacaklar	0	2.904.004	18	0	-2.904.004	0
2 İştiraklerden Alacaklar		2.904.004	18		-2.904.004	
E. Stoklar	6.801.412	4.334.242	1.472.365	0	0	0
1 İlk Madde ve Malzeme	2.313.529	2.131.591	623.225			
2 Yarı Mamuller - Üretim	795.600	362.712	187.583			
3 Mamuller	2.238.101	863.941	419.168			
4 Ticari Mallar	125.666	264.666	3.362			
5 Diğer Stoklar	14.507	46.092	70.984			
7 Verilen Sipariş Avansları	1.314.009	665.240	168.043			
H. Diğer Dönen Varlıklar	149.644	19.732	75.183	0	0	0
3 Diğer KDV	2.041		51.530			
4 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	147.603	19.732	23.653			
II. Duran Varlıklar	1.416.261	1.372.052	771.051	6.812.806	2.894.250	-13.283
A. Ticari Alacaklar	1.158	10.465	0	0	0	0
4 Verilen Debito ve Teminatlar	1.158	10.465				
B. Diğer Alacaklar	19	19	0	6.819.019	2.904.004	0
1 Ortaklardan Alacaklar				6.819.019		
2 İştiraklerden Alacaklar					2.904.004	
5 Diğer Çeşitli Alacaklar	19	19				
C. Mali Duran Varlıklar	0	1.925	1.925	0	0	0
3 İştirakler		1.925	1.925			
D. Maddi Duran Varlıklar	1.403.970	1.337.474	742.425	0	0	0
1 Arazi ve Arsalar	11.508	8.508	2.081			
3 Binalar	789.419	352.605	199.741			
4 Tesis, Makina ve Cihazlar	1.478.881	942.962	475.184			
5 Taşıtlar	212.669	158.494	104.040			
6 Demirbaşlar	381.769	218.961	121.744			
8	-1.525.955	-779.967	-340.853			
9 Yapılmakta Olan Yatırımlar	55.679	340.477	85.007			
# Verilen Avanslar		95.434	95.481			
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	6.213	9.754	13.283	-6.213	-9.754	-13.283
1 Haklar				-6.213	-9.754	-13.283
5 Özel Maliyetler	17.645	17.644	17.644			
7	-11.432	-7.890	-4.361			
G. Gel.Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakk.	1.576	2.787	1.199	0	0	0
1 Gelecek Yıllara ait Giderler	1.576	2.787	1.199			
H. Diğer Duran Varlıklar	3.325	9.628	12.219	0	0	0
1 Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	3.325	9.628	12.219			
AKTİF TOPLAMI	24.187.927	10.936.507	4.526.903	-4.205.942	16.413	-12.574

I. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	19.451.821	8.071.699	3.203.924	-4.199.729	26.167	709
A. Mali Borçlar	5.511.182	3.028.885	2.834.482	0	0	0
1 Banka Kredileri	5.511.182	3.028.885	2.834.482			
B. Ticari Borçlar	13.127.907	4.808.426	212.486	-4.199.729	26.167	709
1	4.329.992	1.026.221	174.696			
2 Borç Senetleri	0	58.716	27.493	526.169	3.749.656	709
5 Diğer Ticari Borçlar	8.797.915	3.723.489	10.297	-4.725.898	-3.723.489	
C. Diğer Borçlar	118.143	38.261	12.356	0	0	0
4 Personele Borçlar	118.143	38.261	12.356			
D. Alınan Avanslar	454.463	107.344	38.519	0	0	0
F. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülük.	225.429	54.934	20.050	0	0	0
1 Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.419	11.227	6.709			
2 Ödenecek Sos.Güvenlik Kesintileri	53.655	15.631	9.909			
3 Vad.Geçmiş/Ertelenmiş/Taksit. Vergi	21.240	444				
4 Ödenecek Diğer Yükümlülükler	149.115	27.632	3.432			
G. Borç ve Gider Karşılıkları	14.697	33.849	86.031	0	0	0
1 Dön.Kar vergi ve diğ.yasal yüküm.karş.	102.388	31.282	65.570			
2	-89.180		19.667			
4 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	1.489	2.567	794			
II. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.725.194	889.921	402.334	0	0	0
A. Mali Borçlar	347.945	889.921	402.334	0	0	0
1 Banka Kredileri	347.945	889.921	402.334			
B. Ticari Borçlar	1.377.249	0	0	0	0	0
1 Satıcılar	1.377.249					
III Öz Kaynaklar	3.010.912	1.974.887	920.645	-6.213	-9.754	-13.283
A. Ödenmiş Sermaye	1.500.000	900.000	300.000	0	0	0
1 Sermaye	1.500.000	1.500.000	1.500.000			
2		-600.000	-1.200.000			
B. Sermaye Yedekleri	1.199.119	745.882	310.761	0	0	0
3 Maddi Dur.Var.Yen.Değ.Artışları	1.199.119	745.882	310.761			
C. Kar Yedekleri	311.793	308.886	247.387	-6.213	-9.754	-13.283
1 Yasal Yedekler	25.264	22.693	13.011			
3 Olağanüstü Yedekler	185.065	166.489	114.672			
5 Özel Fonlar	101.464	119.704	119.704	-6.213	-9.754	-13.283
F. Dönem Net Karı (Zararı)		20.149	62.497			
PASİF TOPLAMI	24.187.927	10.936.507	4.526.903	-4.205.942	16.413	-12.574

Tablo 6.24. ABC A.Ş.'nin Son Üç Yıla Ait Gelir Tabloları

AYRINTILI GELİR TABLOSU						
A Brüt Satışlar	21.692.533	11.302.527	7.839.413			
1. Yurtiçi Satışlar	11.744.545	4.223.326	2.980.420			
2. Yurtdışı Satışlar	9.947.988	7.079.201	4.858.993			
B Satış İndirimleri	55.149	3.086	39.618			
2. Satış İskontoları	53.128	3.086	39.618			
3. Diğer İndirimler	2.021					
C Net Satışlar	21.637.384	11.299.441	7.799.795	0	0	0
D Satışların Maliyeti (-)	16.046.050	9.073.419	6.229.523			
1. Satılan Mamuller Maliyeti	9.806.477	7.877.327	5.052.234			
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti	6.239.361	1.196.092	1.177.289			
4. Diğer Satışların Maliyeti	212					
BRÜT SATIŞ KARI veya ZARARI	5.591.334	2.226.022	1.570.272	0	0	0
E Faaliyet Giderleri (-)	804.609	943.418	690.801			
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	598.557	697.524	565.007			
3. Genel Yönetim Giderleri	206.052	245.894	125.794			
FAALİYET KARI veya ZARARI	4.786.725	1.282.604	879.471	0	0	0
F. Diğer Faal. Olağan Gelir ve Karlar	129.709	328.429	239.021	0	0	0
3. Faiz Gelirleri	5.286	9.149	18.824			
7. Kambiyo Karı	84.697					
9. Faal.İlgili Olan Diğer Gelir ve Karlar	39.726	319.280	220.197			
G Diğer Faal. Olağan Gider ve Zararlar (-)	1.935.038	331.518	204.959	0	0	0
4. Kambiyo Zararı	1.629.666					
6. Diğer Olağan Gider ve Zararlar	305.372	331.518	204.959			
H Finansman Giderleri (-)	2.636.455	1.196.149	828.530			
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	2.636.455	1.196.149	828.530			
OLAĞAN KAR veya ZARAR	344.941	83.366	85.003	0	0	0
I. Olağandışı Gelir ve Karlar	14.717	39.200	54.823			
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	14.717	39.200	54.823			
J. Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	257.270	71.134	11.759			
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	257.270	71.134	11.759			
DÖNEM KARI veya ZARARI	102.388	51.432	128.067	0	0	0
K Dönem Karı Vergi ve Diğ.Yas.Yük.Kar.(-)	102.388	31.283	65.570	0	0	0
DÖNEM NET KARI veya ZARARI	0	20.149	62.497	0	0	0

Tablo 6.25. XYZ A.Ş. Kredi Değerlendirme Raporunun Kapak Sayfası

KREDİ DEĞERLENDİRME RAPORU

FİRMA ÜNVANI	XYZ Demir Çelik San A.Ş.
UGRAŞI KONUSU	Galvanizli sac, alüminyum levha ve folyo imalatı ve ticareti
KURULUŞ TARİHİ	01.01.1980
YÖNETİM MRK. ADRESİ-MÜLKİYETİ	Istanbul-Kendi Mülkü
ÜRETİM MRK. ADRESİ-MÜLKİYETİ	
ÜRETİM MRK. ADRESİ-MÜLKİYETİ	
TELEFON	
FAX	
GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	Finans Müdürü
BANKAYLA ÇALIŞMA TARİHİ	
GÖRÜŞME TARİHİ	10.10.2000
İÇİNDEKİLER	1-DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 2-FİNANSAL ANALİZ YORUMU 3-KALİTATİF ANALİZ 4-KANTİTATİF ANALİZ 5-DÜZELTİLMİŞ BİLANÇO VE GELİR TABLOSU
EKLER	1-GENEL FİRMA BİLGİLERİ 2- KREDİ VE MEMZUÇ BİLGİLERİ 3- BİLANÇO VE GELİR TABLOSU 4-MİZAN

TARİH : 20.10.2000
HAZIRLAYAN : PERVIN TALANTİMUR

Tablo 6.25 XYZ A.Ş.'nin Kredi Riskinin Değerlendirilmesi ve Sonuç

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yapılan incelemede; dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler, sektörel beklentiler ve firmanın genel durumu ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

OECD ülkelerinin, 2000 yılında reel olarak 4.3, 2001 yılında ise %3,3 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Önemli ihrac pazarlarımızdan Euro Bölgesi'nde 2000 yılında 3.5, 2001 yılında ise 3.1; ABD'de 2000 yılında 5.2, 2001 yılında ise %3,5, oranında büyüme beklenmektedir.

Türkiye ekonomisinin, 2000 yılında; ekonominin reel olarak %6.3 oranında büyümesi ve bütçe açığının GSMH'nın %10.9'una çekilmesi beklenmektedir. Ayrıca döviz sepetindeki artışın %19.9 ile ilan edilen hedefler içinde kalacağı, TEFİ artışının %32 ile hükümet hedefinin üstünde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

USD karşısında hızla değer kaybeden Euro'nun güçleneceği ve bu durumun ihracatımızı olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

2001 yılında ise, makroekonomik stabilizasyon programı uygulanmasına devam edileceği öngörülmektedir. Buna göre; reel ekonomideki büyümenin azalarak devam etmesi ve sağlanacak mali disiplinle bütçe açığının küçülmesi beklenmektedir. Dış dengede ise, reel faizlerin pozitive geçmesi, Euro'nun güçlenmesi ve ithalatın yavaşlaması sonucu bir iyileşme olacağı tahmin edilmektedir.

Hükümet 2001 yılında; yüksek cari açığı sınırlamak için getirdiği yüksek oranlı vergilerle, büyümedeki lokomotif sektörlerden otomotiv ve inşaat gibi sektörlerdeki büyümeyi baskı altına tutmayı hedeflemektedir. 2001 yılı bütçesiyle, taşıt araçlarına getirilen yüksek oranlı vergiler, talebi ve ithalat artışını dizginleyecektir. Ancak 2001 yılında, inşaat sektöründe bir miktar canlanma beklenmektedir. Enerji yatırımlarına ve özellikle doğalgaz boru hattı yatırımlarına 2001 yılında devam edilecek olması sektör faaliyetlerine olumlu yönde yansımaktır.

Demir çelik sektörünün genel durumu ve gelişmelerden nasıl etkileneceği incelendiğinde aşağıdaki sonuçlarla karşılaşılmaktadır.

2000 yılında USD'nin Euro karşısında değer kazanması, dezenflasyon programı nedeniyle uygulanan düşük kur politikası, önemli ihraç pazarlarımız olan AB ülkeleri, ABD ve İsrail'de artan anti damping-kota uygulamaları, serbest ticaret anlaşması imzalanan ülkelerde ithalat gümrük vergilerinin sıfırlanması ve fiyatları dampingli kalitesiz demir çelik ürünlerinin ithalinde yeterli denetim olmaması, sektörün dış ticaretindeki dengesizliğin temel nedenlerini oluşturmaktadır.

2001 yılında ihracat pazarlarındaki büyüme beklentileri, USD/Euro paritesinde Euro lehine beklenen olumlu gelişme sektör faaliyetlerine olumlu yönde yansıyacaktır.

Firmanın bilanço ve gelir tablosu verileri incelendiğinde ise; firma ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

Firmanın aktif büyüklüğü 1999 döneminde, bir önceki döneme göre reel olarak %7 oranında küçülmüş, net satışları ise %14 oranında büyümüştür. Firmanın stokları yüksek seviyelerde olup, likidite oranları ve net işletme sermayesi firma faaliyetlerinin etkin olarak yürütülmesi açısından yetersiz bulunmuştur. Aktiflerinin %80'inin yabancı kaynaklarla finanse edilmesi firmanın mali bünyesinin yüksek borç yükü altında olduğunu ve zayıfladığını göstermektedir.

Yatırımlar yabancı kaynaklarla finanse edilmiştir. Nitekim, duran varlıklarının, özsermayesinin 2.5 katı büyüklükte olması bunu kanıtlamaktadır. Yenileme ve kapasite artırma yatırımlarına yönelen firma, yatırımlarının büyük bölümünü tamamlamıştır. Firmanın tamamlanan yatırımlarla birlikte üretim kapasitesinin artmasının, gelecek dönemlerde faaliyetlerine ve satışlarına olumlu yönde yansımaları beklenmektedir. Yüksek finansman giderleri firmanın 1999 yılında zarar etmesine neden olmuştur. Firma diğer faaliyetlerinden sağladığı gelirler yardımıyla kara geçebilmiştir.

Eylül/2000 tarihi itibarıyla firmanın nakit risk doluluk oranı %37, gayrinakit risk doluluk oranı %48 olarak hesaplanmıştır. Aynı tarih itibarıyla nakit riskleri 12/1999 tarihine göre %15, gayrinakit riskleri ise %16 oranında artmıştır.

Firma ile olan kredili çalışmalarda yukarıdaki bilgilerin gözönünde bulundurulması, banka açısından yararlı olacaktır.

Tablo 6.26 XYZ A.Ş.'nin Mali Analizi

MALİ ANALİZ

Likidite: Firmanın kısa vadeli borçlarını ödeme kapasitesini gösteren likidite oranlarına bakıldığında; Cari oranın son üç yılda 1'in üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Cari oranın 1 seviyelerinde olması ülkemiz koşullarında yeterli kabul edilmektedir. Ancak, 0.5 olarak hesaplanan likidite oranı, yetersiz olarak değerlendirilmektedir. Paraya dönüşme hızı yüksek değerlerin büyüklüğünü gösteren likidite oranının düşük olması, firma stoklarının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Firmanın stokları 1999 sonu itibariyle 4.897 bin USD seviyesindedir. 1998 ve 1999 yıllarında stokların yüksek değerlere ulaşması, yaşanan global durgunluk nedeniyle ihracat olanaklarının ve yurtiçi talebin daralmasından kaynaklanmıştır.

Net işletme sermayesi ise, 271.064 USD olarak hesaplanmış olup, firmanın yetersiz işletme sermayesi nedeniyle, likidite sıkışıklığında zorlanması beklenmektedir.

Firmanın alacak tahsil süresi (ATS) 77 gün, Stok tutma süresi (SDS) 90 gün ve borç ödeme süresi (BÖS) 195 gün olarak hesaplanmıştır. Firmanın ATS ve STS süresinin BÖS'te kısa olması faaliyetlerine olumlu yansımaktadır. Dolayısıyla firma faaliyetlerinden kaynaklanan işletme sermaye ihtiyacı azalmaktadır.

Mali Bünye: Firmanın bilanço verileri incelendiğinde; Aktif büyüklüğünün 1999 döneminde, bir önceki döneme göre reel olarak %7 oranında küçüldüğü görülmektedir.

Firmanın toplam borçlarının özkaynaklarının dört katı düzeyinde olması mali bünyenin ciddi bir borç yükü altında olduğunu göstermektedir.

97.171 bin USD düzeyinde olan kısa vadeli borçlar, toplam pasiflerin %50'sine karşılık gelmektedir. Toplam borçların %32'si düzeyinde olan kısa vadeli borçlar 25.264 bin USD'dir. Bu da firmanın borçlarını uzun vadeye yaymaya çalıştığını göstermektedir. Toplam borçların sadece %19'unun uzun vadelidir. Firmanın uzun vadeli borçlarının 17.680 bin USD'sinin satıcılara yönelik olması, finansmandaki satıcı kredilerinin önemini ortaya koymaktadır.

Kapasite artırıcı yatırımlara yönelik firmanın duran varlıkları 93. 500 bin USD olup, özkaynaklarının 2.5 katı büyüklüktedir. Söz konusu durum firma yatırımlarının potansiyelini de ortaya koymaktadır.

Karlılık: Gelir tablosu incelendiğinde; firmanın faaliyetlerinden zarar ettiği ve diğer gelirlerinin yardımıyla kara geçebildiği görülmektedir. Firmanın net satışları 1999 yılında önceki yıla göre reel olarak %14 oranında büyümüş ve 258.151 bin USD seviyesine yükselmiştir. Firmanın net karı ise, net satışlarının %1,6'sı gibi oldukça düşük bir düzeyindedir.

Firmanın faaliyetlerinden zarar ettiği görülmektedir. Firmanın yatırımlar nedeniyle artan borçlanma oranı, finansman giderlerinin önemli oranda artmasına neden olmuştur. Firmanın finansman giderleri 35.177 bin USD olarak gerçekleşmiştir. Firma diğer gelirlerinin yardımıyla kara geçebilmiştir.

Firmanın 12.916 bin USD seviyesinde olan diğer gelirleri, faiz ve kambiyo karlarından sağlanmıştır.

%100 üzerinde olması tercih edilen faiz karşılama oranı firma için %92 olarak hesaplanmıştır.

Eylül/2000 tarihi itibarıyla firmanın nakit risk doluluk oranı %37, gayrinakit risk doluluk oranı %48 olarak hesaplanmıştır.

Eylül/2000 tarihi itibarıyla nakit riskleri 12/1999 tarihine göre %15, gayrinakit riskleri ise %16 oranında artmıştır.

Tablo 6.28. XYZ A.Ş.'nin Kantitatif Kredi Analizi

BÜYÜME ORANLARI				
	NOMİNAL BÜYÜME		REEL BÜYÜME	
	99 - 98	98 - 97	99 - 98	98 - 97
Aktif Büyüklüğü	0,60	0,97	-0,07	0,30
Net Satışlar	0,82	0,54	0,14	-0,09
Vergi/Temettü Öncesi Kar	0,70	2,07	0,07	0,81
Finansman Giderleri	0,82	0,17	0,14	-0,31
Senetli/Senetsiz Alacaklar	0,38	1,18	-0,20	0,43
Stoklar	0,30	2,63	-0,25	1,39
Kısa Vadeli Banka Borçları	0,45	0,25	-0,16	-0,18
Kısa Vadeli Toplam Borçlar	0,29	1,43	-0,25	0,60
Senetli/Senetsiz Borçlar	0,66	1,83	-0,03	0,86
Net İşletme Sermayesi	-0,35	-0,93	-0,62	-0,95
Özkaynak Artışı	0,86	0,77	0,08	0,16
Döner varlık Artışı	0,29	1,07	-0,25	0,36
KANTİTATİF VERİLER		Mali Rasyolar		
		1999	1998	1997
1- LİKİDİTE				
Cari Oran		1,00	1,01	1,19
Likidite Oranı		0,54	0,54	0,88
Net İşletme Sermayesi		271.064	713.092	15.009.347
2.FİNANSAL YAPI ORANLARI				
Toplam Borçlar / Özkaynaklar		4,10	4,92	4,32
Kısa Vadeli Borçlar / Pasif Toplamı		0,51	0,63	0,51
Toplam Banka Borçları / Toplam Borçlar		0,32	0,42	0,66
Kısa Vadeli Borçlar / Net Satışlar		0,38	0,58	0,33
Duran Varlıklar / Özkaynaklar		2,49	2,17	2,10
2.FAALİYET ORANLARI				
Alacak Tahsil Süresi		77	84	62
Stok Tutma Süresi		90	82	45
Borç Ödeme sürei		195	203	72
Maddi Duran varlık Devir Hızı		2,74	2,97	3,94
4- KARLILIK ORANLARI				
Faaliyet Karı / Net Satışlar		-0,018	-0,020	-0,028
Net Kar / Net Satışlar		0,016	0,017	0,008
Net Kar / Öz Kaynaklar		0,107	0,109	0,070
Net Kar / Aktif Toplamı		0,021	0,018	0,013
Finansman Gideri / Net Kar + Fin. Gideri		0,92	0,91	0,97
6- T.C.M.B RISK SANTRALİZASYONU				
		09/200	08/200	07/200
Nakit Risk / Nakit Limit		0,37	0,34	0,38
Gayrinakit Risk / Gayrinakit Limit		0,48	0,49	0,46
Nakit Risk Aylık Değişim Oranı		0,15	0,14	0,18
Gayrinakit Risk Aylık Değişim Oranı		0,16	0,23	0,17
Toplam Limit Değişim Oranı*		0,41	0,47	0,44
Toplam Risk Aylık Değişim Oranı*		0,16	0,20	0,17
*12/1999'a göre değişim				

Tablo 6.29. XYZ A.Ş.'nin Kalitatif Kredi Analizi

KALİTATİF VERİLER	
1) FİRMA VE ORTAKLARININ MORALİTESİ	
a. Protesto ve Çek Yasağı	Firma ve ortaklar adına protesto ve çek yasağı kayıtlarına rastlanmamıştır.
b. Piyasa İtibarı	Firma hakkında ticari faaliyetlerini etkileyecek olumsuz bir bilgiye rastlanmamıştır.
c. Finansal Kuruluşlarla İlişkiler	Firma finansal kuruluşlarla ilişkilerinde bugüne kadar sorun yaşamamıştır.
d. Ticari Faaliyet Süresi	1980 yılında kurulan firma, bu tarihten beri faaliyetlerini aralıksız sürdürmektedir. Firma ve ortakların geçmişi hakkındaki bilgiler Tablo 6.33'de mevcuttur.
2) ORTAKLIK YAPISI	
a. Ortakların İş ve Sektör Deneyimi	Firma ortakları 1975 yılından beri sektörde faaliyet göstermektedir.
b. Firma ve Ortaklarının Mal Varlıkları	Ortaklar gayrimenkul yönünden varlıklı kişilerdir.
c. Ortak Yapısının Sürekliliği	Kuruluşundan bu yana aynı ortaklar tarafından idare edilmektedir. Ortaklar aile bireyleridir. Firma ve ortakları gayrimenkul ve iştirakler yönünden varlıktır. Ancak, iştirakler ve gayrimenkuller hakkındaki detay bilgiler raporda kullanılmamıştır.
3) YÖNETİM YAPISI	
a. Yöneticilerin Moralitesi	Firma ortakları tarafından yönetildiğinden yukarıdaki bilgiler burada da geçerlidir.
b. Yöneticilerin İş / Sektör Deneyimi	
c. Organizasyon Yapısı	Firmanın organizasyon yapısı yeterlidir. Firma ISO-9002 kalite belgesine sahiptir.
d. Yönetimin Sürekliliği	
3) İŞYERİ VE TESİS	
a. Tesisin Mülkiyeti	Bütün tesislerin mülkiyeti firmaya aittir.
b. Tesisin Coğrafi Konumu	Firmanın merkezi ve diğer tesisleri, üretim ve pazarlama açısından uygundur.
4) FİNANSAL KURULUŞLARLA İLİŞKİLER	
a. Çalışılan Bankalar ve Finans Kuruluşlar	Firmanın çok sayıdaki büyük banka ile kredili çalışması bulunmaktadır.
b. Bankalarla Çalışma Koşulları	Firma, bankalara teminat olarak ipotek ve ortak kefaleti vermektedir. Kredi bilgileri ve T.C.M.B limit-risk bilgileri Tablo 6.32'de mevcuttur.
5) ÜRETİM FAALİYETLERİ	
a. Kapasite kullanımı	Firma, üretim kapasitesinin %75'ini kullanmaktadır.
b. Üretim Teknolojisi	Üretim teknolojisi yeterli düzeyde olup, sürekli yenilenmekte ve kapasite artırımına gidilmektedir.
c. Entegrasyon	Üretimde entegrasyon sağlanmış olup, nihai üreticiye kadar tüm üretim faaliyetleri firma bünyesinde gerçekleştirilmektedir.
d. Stok Kalitesi	Firma stoklarının satış kalitesi yüksek olup, bazı ürünlerde yüksek maliyetler nedeniyle sipariş üzerine üretim yapılmaktadır.
e. İstihdam	Firma bünyesinde yaklaşık 900 personel istihdam edilmektedir. Firmanın üretim faaliyetleri ile ilgili genel bilgiler Tablo 6.22'de mevcuttur.

6) MAL ALIM ŞARTLARI**a. Mal Alım Koşulları**

<u>Cinsi</u>	<u>Kimden</u>	<u>Şartları</u>
Soğuk sac T-İngot, külçe, slap alüminyum	Ereğli Demir Çelik A.Ş. %90'ını yurtdışından; Rusya, İtalya, Yugoslavya vb. Ülkelerden %10'u Seydişehir Alüminyum İşl. A.Ş.'nden	Peşin Mal, vesaik mukabili, kabul kredili ve akreditifli (vade 1 yıl) KDV peşin, mal bedeli 60-90 gün vadeli

**b. Hammadde Temin
İmkanları**

Firma, hammadde temininde sorun yaşamamaktadır. Ancak kur riski mevcuttur.

7) MAL SATIM ŞARTLARI**a. Satış Koşulları**

Firma satışlarının %26'sı ihracata, %74'ü ise yurtiçine yöneliktir.

<u>Cinsi</u>	<u>Kime</u>	<u>Şartları</u>
Alüminyum levha ve folyo	Yurtdışı Almanya, İtalya, Belçika, Romanya Hollanda, İngiltere vb. Ülkelere,	%60 faktoring %20 akreditifli %20 vesaik mukabili
	Yurtiçi Sipariş üzerine ve nihai kullanıcıya %10 avans alınarak yapılmaktadır.	Peşin (USD bazında) Max.45 gün vadeli. (USD vade farkı %1.25, TL vade farkı %4)
Galvanizli sac	Yurtdışı Yukarıdaki ülkelere aynı koşullarda yapılmaktadır.	
	Yurtiçi %70' i 110 adet bayi üzerinden %30 son kullanıcıya	Peşin (USD bazında) max.45 gün vadeli. (USD vade farkı %1.25, TL vade farkı %4)
b. Alacak Kalitesi	Yurtdışı firma satışlarının Avrupa ülkelerine yönelik olması, yurtiçi satışlarının ise bayileri kanalıyla çok sayıda müşteriye yada sipariş üzerine yapılması olumludur.	

8) DIŞ TİCARET BİLGİLERİ (BİN USD)

<u>a. İthalat Miktarı</u>	<u>Toplam(Bin USD)</u>
31.12.1997	152.026
31.12.1998	150.388
31.12.1999	140.938
30.06.2000	100.074

<u>b. İthalat Şartları</u>	<u>Pay (%)</u>
Mal mukabili	46
Vesaik mukabili	34
Peşin	9
Akreditifli	7
Kabul kredili	4

<u>c. İthalat Yapılan Ülkeler</u>	<u>Pay (%)</u>
Rusya	50
İtalya	12
Yugoslavya	10
İngiltere	4
Brezilya	4
Mısır	3
İspanya	3
Almanya	2
Ukrayna	2
Japonya	2
Diğer	8

d. İhracat Miktarı	Toplam(Bin USD)	
31.12.1997		38.099
31.12.1998		53.733
31.12.1999		62.503
30.06.2000		47.931
e. İhracat Şartları	Pay (%)	
Faktoring	60	
Akreditifli	20	
Vesaik Mukabili	20	
f. İhracat Yapılan Ülkeler	Pay (%)	
Almanya	8	
İtalya	20	
Hollanda	5	
İspanya	2	
Yunanistan	2	
Fransa	3	
Belçika	4	
İngiltere	4	
Romanya	5	
İsrail	7	
S.arabistan	6	
Lübnan	5	
Birleşik Arap Emirlikleri	3	
Ürdün	2	
Diğer ülkeler	24	
TOPLAM	100	

Tablo 6.30. XYZ A.Ş.'nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tabloları

	Düzeltilmiş Bilanço - K/Z (Milyon TL)			Dikey Analiz (%)		
	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997
Döner Varlıklar Toplamı	52.628.283	40.775.661	19.742.018	50,9	63,0	60,2
Hazır Değerler	990.391	2.143.149	5.357.951	1,0	3,3	16,3
Menkul Değerler	479.054	328.957	231.865	0,5	0,5	0,7
Senetli Alacaklar	14.111.695	10.212.377	2.936.546	13,7	15,8	9,0
Senetsiz Alacaklar	12.345.633	8.991.037	5.892.637	11,9	13,9	18,0
Stoklar	24.249.022	18.705.096	5.149.011	23,5	28,9	15,7
Hammadde	7.517.213	11.201.935	2.606.565	7,3	17,3	7,9
Yarı Mamul ve Mamul	16.731.809	7.503.161	2.542.446	16,2	11,6	7,8
Diğer Dönen Değerler	452.488	395.045	174.008	0,4	0,6	0,5
Duran Varlıklar Toplamı	50.737.870	23.929.234	13.053.231	49,1	37,0	39,8
Uzun Vadeli Alacaklar	2.233	12.393	1.018	0,0	0,0	0,0
Mali Duran Varlıklar	219.749	116.149	84.137	0,2	0,2	0,3
Maddi Duran Varlıklar	50.499.468	23.752.602	12.953.797	48,9	36,7	39,5
Arazi, Arsa, Bina	7.282.680	3.535.839	1.349.777	7,0	5,5	4,1
Tesis, Makina	45.395.507	21.110.214	9.519.688	43,9	32,6	29,0
(-) Birikmiş Amortismanlar	-19.628.487	-10.037.973	-5.576.812	-19,0	-15,5	-17,0
Yapılmakta Olan Yatırımlar	17.449.768	9.144.522	7.661.144	16,9	14,1	23,4
Diğer Duran Varlıklar	16.420	48.090	14.279	0,0	0,1	0,0
AKTİF TOPLAMI	103.366.153	64.704.895	32.795.249	100,0	100,0	100,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	52.481.882	40.551.959	16.650.843	50,8	62,7	50,8
Mali Borçlar	13.645.180	9.406.159	7.502.768	13,2	14,5	22,9
Senetli Borçlar	47.827	1.595	4.126	0,0	0,0	0,0
Senetsiz Borçlar	34.538.434	20.780.688	7.341.039	33,4	32,1	22,4
Diğer Borçlar	4.250.441	10.363.517	1.802.910	4,1	16,0	5,5
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	30.603.720	13.217.708	9.978.708	29,6	20,4	30,4
Mali Borçlar	12.807.617	13.087.277	9.978.708	12,4	20,2	30,4
Diğer Borçlar	17.796.103	130.431	0	17,2	0,2	0,0
Öz Kaynaklar	20.280.551	10.935.228	6.165.698	19,6	16,9	18,8
Ödenmiş Sermaye	9.350.000	3.100.000	3.100.000	9,0	4,8	9,5
Kar Yedekleri	2.471.570	729.059	323.297	2,4	1,1	1,0
Geçmiş Yıl Karları	-200.577	-44.441	-35.093	-0,2	-0,1	-0,1
Net Kar / Net Zarar	1.690.946	1.003.879	324.307	1,6	1,6	1,0
Yeniden Değerleme Fonu	6.968.612	6.146.731	2.453.187	6,7	9,5	7,5
PASİF TOPLAMI	103.366.153	64.704.895	32.795.249	100,0	100,0	100,0
AYRINTILI GELİR TABLOSU	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997			
Brüt Satışlar	108.494.332	59.755.668	38.946.785			
Yurtiçi Satışlar	72.650.774	42.028.240	30.928.625			
Yurtdışı Satışlar	28.240.028	15.026.427	6.262.088			
Diğer Gelirler	7.603.530	2.701.001	1.756.072			
Satışlardan İndirimler	755.457	413.752	313.043			
Net Satışlar	107.738.875	59.341.916	38.633.742			
Satışların Maliyeti	88.062.118	49.096.242	31.270.495			
Brüt Kar	19.676.757	10.245.674	7.363.247			
Faaliyet Giderleri	6.855.656	3.280.862	1.460.351			
Finansman Giderleri	14.783.910	8.128.089	6.973.617			
Faaliyet Geliri	-1.962.809	-1.163.277	-1.070.721			
Diğer Gelirler	5.428.354	3.813.253	1.808.244			
Diğer Giderler	1.368.703	1.417.996	335.632			
Vergi, Temettü Öncesi Kar	2.096.842	1.231.980	401.891			

	Düzeltilmiş Bilanço - K/Z (USD)			Dikey Analiz (%)		
	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997
Döner Varlıklar Toplamı	97.442.099	129.980.080	95.858.305	50,9	63,0	60,2
Hazır Değerler	1.833.725	6.831.690	26.015.785	1,0	3,3	16,3
Menkul Değerler	886.976	1.048.612	1.125.832	0,5	0,5	0,7
Senetli Alacaklar	26.128.027	32.553.870	14.258.538	13,7	15,8	9,0
Senetsiz Alacaklar	22.858.135	28.660.620	28.611.979	11,9	13,9	18,0
Stoklar	44.897.448	59.626.008	25.001.267	23,5	28,9	15,7
Hammadde	13.918.239	35.708.272	12.656.300	7,3	17,3	7,9
Yarı Mamul ve Mamul	30.979.209	23.917.735	12.344.967	16,2	11,6	7,8
Diğer Dönen Değerler	837.789	1.259.280	844.904	0,4	0,6	0,5
Duran Varlıklar Toplamı	93.941.970	76.278.929	63.380.583	49,1	37,0	39,8
Uzun Vadeli Alacaklar	4.134	39.505	4.943	0,0	0,0	0,0
Mali Duran Varlıklar	406.869	370.247	408.531	0,2	0,2	0,3
Maddi Duran Varlıklar	93.500.565	75.715.881	62.897.776	48,9	36,7	39,5
Arazi, Arsa, Bina	13.483.997	11.271.151	6.553.906	7,0	5,5	4,1
Tesis, Makina	84.050.500	67.292.773	46.223.297	43,9	32,6	29,0
(-) Birikmiş Amortismanlar	-36.342.455	-31.997.925	-27.078.475	-19,0	-15,5	-17,0
Yapılmakta Olan Yatırımlar	32.308.522	29.149.882	37.199.048			
Diğer Duran Varlıklar	30.402	153.296	69.332	0,0	0,1	0,0
AKTİF TOPLAMI	191.384.069	206.259.009	159.238.888	100,0	100,0	100,0
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	97.171.036	129.266.988	80.848.958	50,8	62,7	50,8
Mali Borçlar	25.264.267	29.983.899	36.430.046	13,2	14,5	22,9
Senetli Borçlar	88.552	5.084	20.034	0,0	0,0	0,0
Senetsiz Borçlar	63.948.458	66.242.347	35.644.763	33,4	32,1	22,4
Diğer Borçlar	7.869.759	33.035.657	8.754.115	4,1	16,0	5,5
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	56.663.272	42.133.928	48.452.090	29,6	20,4	30,4
Mali Borçlar	23.713.506	41.718.154	48.452.090	12,4	20,2	30,4
Diğer Borçlar	32.949.767	415.773	0	17,2	0,2	0,0
Öz Kaynaklar	37.549.761	34.858.094	29.937.839	19,6	16,9	18,8
Odenmiş Sermaye	17.311.673	9.881.832	15.052.197	9,0	4,8	9,5
Kar Yedekleri	4.576.151	2.324.013	1.569.784	2,4	1,1	1,0
Geçmiş Yıl Karları	-371.371	-141.664	-170.396	-0,2	-0,1	-0,1
Net Kar / Net Zarar	3.130.813	3.200.053	1.574.688	1,6	1,6	1,0
Yeniden Değerleme Fonu	12.902.495	19.593.860	11.911.566	6,7	9,5	7,5
PASİF TOPLAMI	191.384.069	206.259.009	159.238.888	100,0	100,0	100,0
AYRINTILI GELİR TABLOSU	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997			
Brüt Satışlar	258.150.811	226.190.436	250.038.745			
Yurtiçi Satışlar	172.864.848	159.087.602	198.562.078			
Yurtdışı Satışlar	67.194.166	56.878.857	40.202.667			
Diğer Gelirler	18.091.797	10.223.977	11.274.000			
Satışlardan İndirimler	1.797.530	1.566.157	2.009.739			
Net Satışlar	256.353.281	224.624.279	248.029.006			
Satışların Maliyeti	209.534.514	185.841.791	200.756.887			
Brüt Kar	46.818.766	38.782.488	47.272.119			
Faaliyet Giderleri	16.312.310	12.418.899	9.375.468			
Finansman Giderleri	35.176.753	30.766.889	44.770.690			
Faaliyet Geliri	-4.670.297	-4.403.300	-6.874.039			
Diğer Gelirler	12.916.195	14.434.135	11.608.944			
Diğer Giderler	3.256.684	5.367.476	2.154.761			
Vergi, Temettü Öncesi Kar	4.989.214	4.663.358	2.580.144			

Tablo 6.31. XYZ A.Ş.'nin 06/2000 Tarihli Geçici Bilançosu

. Geçici Bilanço (Milyon TL)			
AKTİF		PASİF	
Döner Varlıklar Toplamı	79.308.301	Kısa Vadeli Yabancı Kaynak	75.545.305
Hazır Değerler	2.323.940	Mali Borçlar	23.141.546
Menkul Değerler		Senetli Borçlar	7.550
Senetli Alacaklar	9.393.942	Senetsiz Borçlar	41.618.435
Senetsiz Alacaklar	33.601.876	Diğer Borçlar	10.777.774
Stoklar	32.114.267		
Ham madde	9.216.647	Uzun Vadeli Yabancı Kaynak	39.861.855
Yarı Mamul ve Mamul	22.897.620	Mali Borçlar	11.051.817
Diğer Dönen Değerler	1.874.276	Diğer Borçlar	28.810.038
Duran Varlıklar Toplamı	58.256.079		
Uzun Vadeli Alacaklar	6.463	Öz Kaynaklar	22.157.220
Mali Duran Varlıklar	219.749	Ödenmiş Sermaye	9.350.000
Maddi Duran Varlıklar	30.057.754	Kar Yedekleri	4.560.813
Arazi, Arsa, Bina	7.304.881	Geçmiş Yıl Karları	-196.154
Tesis, Makina	45.552.363	Net Kar / Net Zarar	1.513.799
(-) Birikmiş Amortisman	-22.799.490	Yeniden Değerleme Fonu	6.928.762
Diğer Duran Varlıklar	27.972.113		
AKTİF TOPLAMI	137.564.380	PASİF TOPLAMI	137.564.380
GELİR TABLOSU			
Brüt Satışlar	90.946.671		
Satışlardan İndirimler	526.621		
Net Satışlar	90.420.050		
Satışların Maliyeti	79.427.339		
Brüt Kar	10.992.711		
Faaliyet Giderleri	4.900.440		
Finansman Giderleri	7.003.748		
Faaliyet Geliri	-911.477		
Diğer Gelirler	2.722.117		
Diğer Giderler	296.840		
Vergi, Temettü Öncesi Kar	1.513.800		

Tablo 6.32. XYZ A.Ş.'nin Güncel Kredi Bilgileri

KREDİ BİLGİLERİ (Milyon TL - Bin USD)									
BANKA KREDİLİ	5.09.200 Tarihli İtibariyle						Kur 656.000		
BANKA ADI	NAKİT			G.NAKİT			TOPLAM RİSK	TOPLAM RİSK	PAY
	TL	YP	TOPLAM TL	TL	YP	TOPLAM TL	TL	USD	%
Y.K.B.	13.000	429	294.424	4.906.000	19.085	17.425.760	17.720.184	27.012	13
İŞ BANKASI		22.875	15.006.000			-	15.006.000	22.875	11
GARANTİ		20.188	13.243.328			-	13.243.328	20.188	10
IFC		19.378	12.711.968			-	12.711.968	19.378	9
IDB		11.384	7.467.904			-	7.467.904	11.384	6
VAKIF		10.588	6.945.728			-	6.945.728	10.588	5
HALKBANK		10.142	6.653.152			-	6.653.152	10.142	5
ALBARAKA		9.513	6.240.528			-	6.240.528	9.513	5
PAMUKBANK	-	0	-	775.791	7.829	5.911.615	5.911.615	8.953	4
ABN AMBROBANK		8.036	5.271.616			-	5.271.616	8.036	4
EXİMBANK		7.985	5.238.160			-	5.238.160	7.985	4
EMLAK		7.032	4.612.992			-	4.612.992	7.032	3
ŞEKERBANK		6.808	4.466.048			-	4.466.048	6.808	3
MİDLAND		5.713	3.747.728			-	3.747.728	5.713	3
KÖRFEZ		4.018	2.635.808			-	2.635.808	4.018	2
FINANSBANK	-	0	-	122.893	2.956	2.062.029	2.062.029	3.143	2
DIŞBANK		2.866	1.880.096			-	1.880.096	2.866	1
OSMANLI BANKASI		2.439	1.599.984			-	1.599.984	2.439	1
EGEBANK		2.116	1.388.096			-	1.388.096	2.116	1
KOÇBANK		1.975	1.295.600			-	1.295.600	1.975	1
DEMİRBANK	1.600	0	1.600	390.000	1.190	1.170.640	1.172.240	1.787	1
DENİZBANK		1.754	1.150.624			-	1.150.624	1.754	1
EKSPRES		1.612	1.057.472			-	1.057.472	1.612	1
NUROLBANK		1.117	732.752			-	732.752	1.117	1
ARAPTÜRK		1.097	719.632			-	719.632	1.097	1
ATLASBANK		998	654.688			-	654.688	998	0
ALTERNATİFBANK		926	607.456			-	607.456	926	0
TEKSTİL		475	311.600			-	311.600	475	0
KENTBANK		41	26.896			-	26.896	41	0
DİĞER		4.436	2.910.016			-	2.910.016	4.436	2
TOPLAM	14.600	\$ 165.941	108.871.896	6.194.684	\$ 31.060	26.570.044	135.441.940	206.408	100
USD TOPLAM	22	165.941	165.963	9.385	31.060	40.445	206.408		
Açıklama:									
* Firmadan nakit, gayrinakit risk ayrımı temin edilememiştir. Gayrinakit krediler bilgileri bankalardan alınmıştır.									
* Riskler içinde IDB ve Eximbank riskleri toplamı kadar harici garanti riskinin olduğu öğrenilmiştir.									
Bu kapsamda 19.369 bin USD lık risk beyan edilmiştir.									
T.C.M.B RİSK SANTRALİZASYONU BİLGİLERİ (Milyar TL)									
Tarih	Nakit Krediler		Gayrinakit Krediler		Toplam Limit	Toplam Risk	Banka Sayısı		
	Nakit Limit	Nakit Risk	Gayrinakit Limit	Gayrinakit Risk					
Ekim-1999	54.723	27.554	73.325	42.966	128.048	70.520	32		
Kasım-1999	55.111	25.543	80.047	49.427	135.158	74.969	32		
Ocak-2000	60.680	23.172	80.203	52.085	140.883	75.257	34		
Şubat-2000	61.494	26.527	90.209	57.059	151.703	83.586	36		
Mart-2000	66.962	32.786	96.926	62.560	163.888	95.346	37		
Nisan-2000	69.219	33.874	112.402	65.670	181.621	99.543	36		
Mayıs-2000	66.410	31.679	117.273	68.886	183.683	100.564	36		
Haziran-2000	70.077	32.128	128.725	68.952	198.802	101.079	36		
Temmuz-2000	80.925	31.030	152.435	69.993	233.360	101.023	36		
Ağustos-2000	90.668	30.896	153.424	75.933	244.092	106.829	38		
Eylül-2000	86.992	31.890	151.796	73.037	238.788	104.927	38		
Yıl Sonu									
31.12.1999	58.813	22.411	78.980	50.935	137.794	73.346	32		
31.12.1998	26.502	17.861	49.334	26.524	75.836	44.385	33		
31.12.1999 tarihi itibariyle Orta ve Uzun Vadeli krediler İtfâ Tablosu;									
Banka Adı	Orjinal Tutar	Faiz	Alındığı Tarih		İtfâ Dönemi				
İş Bankası	3.192 bin USD	Lib+4	1996		2001				
İş Bankası	4.893 bin DEM	Fib+3.75	1996		2001				
IFC	2.250 bin USD	Lib+4	1994		2002				
IFC	1.896 bin EUR	Fib+3.75	1994		2002				
IFC	6.084 bin EUR	Fib+3.75	1997		2004				
IFC	7.750 bin USD	Lib+4	1997		2004				

Tablo 6.33. XYZ A.Ş.'nin Ortakları ve Üretim Faaliyetleri ile İlgili Açıklamalar

FİRMA ORTAKLARI HAKKINDA BİLGİ					
Adı Soyadı-Ünvanı	Payı (%)	İşl veya Görevi			
Mehmet Ateş	22	Y. K. Bşk.			
X A.Ş.	26				
Can Ateş	10	Y. K. Bşk. Yrd. .			
Emine Ateş	10				
Yonca Türk	10				
Mert Ateş	10	Üye			
DEF A.Ş.	11				
KRY A.Ş.	2				
Toplam	100				
Mehmet Ateş					
1940 Malatya doğumlu olan ilgilinin ticari hayatına, Malatya'da tesis ettiği şahsi firması ile başlamıştır. Konumuz şahıs, 1975 yılına kadar manifatura ve plastik hammaddesi ticareti ile uğraşı göstermiştir.1975 yılında İstanbul'a yerleşen ilgili, kendi şirketini kurarak demir ticaretine başlamıştır.1980 yılında ise; aile bireyleri ile birlikte konumuz şirketi tesis ederek, sanayiciliğe ilk adımı atmıştır.					
Diğer ortaklardan, Emine Ateş, Mehmet Ateş'in eşi; Can Ateş, Mert Ateş ve Yonca Türk ise çocuklarıdır.					
TİCARET SİCİL GAZETELERİ					
No	Tarih	Sayı/Sayfa	Açıklama		
1	X/1977	—	Kuruluş (5 milyon TL)		
2	X/1993	—	Sermaye artırım (300 milyar TL)		
3	X/1994	—	Sermaye artırım (600 milyar TL)		
4	X/1999	—	Sermaye artırım (9.350 milyar TL)		
Firma 1977 yılında 5 milyon TL sermaye ile kurulmuştur. Muhtelif tarihlerde yapılan sermaye artırımları ile birlikte, son olarak 1999 yılında firma sermayesini 9.350 milyar TL'ye yükseltilmiştir.					
ÜRETİM FAALİYETLERİ					
Firma galvanizli sac ile alüminyum levha, folyo imalatı ve pazarlaması konusunda faaliyet göstermektedir. Yönetim faaliyetlerini mevcut adreste sürdüren firma, alüminyum levha ve folyo imalatını A bölgesindeki, galvanizli sac üretimini B bölgesindeki fabrikasında gerçekleştirmektedir.					
Firma Bünyesinde yaklaşık 900 personel istihdam edilmektedir.					
Firmanın üretim faaliyetlerini gerçekleştirdiği fabrikaların büyüklüğü aşağıdaki gibidir;					
	Açık Alan (m²)	Kapalı Alan (m²)			
A Fabrikası	235.110	73.188			
B Fabrikası	33.355	15.709			
Galvanizli sac üretimi her yıl standart miktarda yapılırken; alimünyum levha ve folyo üretiminin, hammaddenin yurtdışından temin edilmesi ve fiyatlarında görülen dalgalanma nedeniyle sipariş üzerine yapıldığı belirtilmiştir. Firma 16 değişik kalınlıkta alüminyum levha üretimi gerçekleştirebilmektedir. Dönemler itibarıyla firmanın üretim ve satış rakamları aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir.					
Üretim (Birim-Ton)	31.12.1998	31.12.1999	30.06.2000		
Galvaniz Sac	132.541	161.375	110.378		
Alüminyum Levha	22.354	32.295	31.464		
Alüminyum Folyo	12.308	14.173	7.011		
Satış (Birim-Ton)	31.12.1998	31.12.1999			
Galvanizli Sac	160.889	192.203			
Soğuk, Sıcak, Teneke Sa	48.575	49.290			
Alüminyum Levha	22.730	25.354			
Alüminyum Folyo	11.809	13.870			
Galvanizli sac mamül satış fiaytının 500-600 USD/Ton.					
Alüminyum mamüllerin satış fiyatının 3.000 USD/Ton.					
Hammaddenin mamüle dönüşme süresinin ise, 1 ay olduğu belirtilmektedir.					

Tablo 6.34. XYZ A.Ş.'nin Son 3 Yıla Ait Bilançoları ve Yapılan Düzeltme İşlemleri

XYZ A.Ş.	Onaylı Bilanço - K/Z			Düzeltmeler		
	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997	31.12.1999	31.12.1998	31.12.1997
I. Dönen Değerler	53.525.802	41.382.643	20.509.080	-897.519	-606.982	-767.062
A. Hazır Değerler	15.078.125	12.307.526	8.276.495	-14.087.734	-10.164.377	-2.918.544
Kasa	30.242	5.442	3.088			
Alınan Çekler	14.087.734	10.164.377	2.918.544	-14.087.734	-10.164.377	-2.918.544
Bankalar	960.149	2.181.472	5.354.863			
Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)		-43.765				
B Menkul Değerler	479.054	328.957	231.865	0	0	0
Kamu Kesimi Tahvil/Bono	479.054	328.957	231.865			
C Ticari Alacaklar	11.769.120	8.293.553	5.892.236	14.087.734	10.164.377	2.918.544
Alıcılar	11.533.591	8.129.724	5.873.198			
Alacak Senetleri	23.961	48.000	19.124	14.087.734	10.164.377	2.918.544
Alacak Senetleri Reeskontu (-)			-1.122			
Diğer Ticari Alacaklar	211.568	115.829	1.036			
Şüpheli Ticari Alacaklar	21.794	15.252	14.640			
Şüpheli Tic. Alacaklar Karşılığı (-)	-21.794	-15.252	-14.640			
D Diğer Alacaklar	600.474	745.484	18.403	0	0	0
Personelden Alacaklar		21	5			
Diğer Çeşitli Alacaklar	600.474	745.463	18.398			
E. Stoklar	24.249.022	18.705.096	5.149.011	0	0	0
İlk Madde ve Malzeme	6.867.653	5.802.793	2.293.789	649.560	5.399.142	312.776
Yarı Mamuller - Üretim	11.147.802	4.929.583	1.137.346			
Mamuller	5.469.427	2.377.214	1.098.366			
Ticari Mallar	47.881	196.364	304.835			
Diğer Stoklar	66.699		1.899			
Verilen Sipariş Avansları	649.560	5.399.142	312.776	-649.560	-5.399.142	-312.776
G Gelec.Aylara Ait Gider/Gelir Tahakk.	13.999	93.659	26.106	0	0	0
Gelecek Aylara Ait Giderler	6.199	2.836	7.839			
Gelir Tahakkukları	7.800	90.823	18.267			
H Diğer Dönen Varlıklar	1.336.008	908.368	914.964	-897.519	-606.982	-767.062
İndirilecek KDV			19.542			
Diğer KDV	897.519	606.982	767.062	-897.519	-606.982	-767.062
Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	435.846	283.697	122.677			
İş Avansları	2.643	14.689	5.633			
Personel Avansları		3.000	50			
II Duran Varlıklar	50.938.447	23.973.675	13.088.324	-200.577	-44.441	-35.093
A. Ticari Alacaklar	2.233	12.393	1.018	0	0	0
Verilen Debozito ve Teminatlar	2.233	12.393	1.018			
C Mali Duran Varlıklar	219.749	116.149	84.137	0	0	0
İştirakler	192.981	99.381	57.120			
İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)		-10.000				
Bağlı Ortaklıklar	25.768	25.768	27.017			
Diğer Mali Duran Varlıklar	1.000	1.000				
D Maddi Duran Varlıklar	50.499.653	23.752.602	12.953.797	0	0	0
Arazi ve Arsalar	19.336	19.336	20.144			
Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri	11.196	11.196	11.196			
Binalar	7.252.148	3.505.307	1.318.437			
Tesis, Makina ve Cihazlar	44.040.856	20.294.774	9.080.816			
Taşıtlar	474.315	295.419	173.268			
Demirbaşlar	880.336	520.021	265.604			
Diğer Maddi Duran Varlıklar	185					
Birikmiş Amortismanlar (-)	-19.628.487	-10.037.973	-5.576.812			
Yapılmakta Olan Yatırımlar	17.090.268	8.972.832	7.615.702			
Verilen Avanslar	359.500	171.690	45.442			
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	178.647	15.449	4.426	-178.647	-15.449	-4.426
Haklar				-178.647	-15.449	-4.426
Araştırma ve Geliştirme Giderleri	222.835	15.360	4.268			
Özel Maliyetler	931	344	344			
Birikmiş Amortismanlar (-)	-45.119	-255	-186			
F. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	21.930	28.992	30.667	-21.930	-28.992	-30.667
Arama Giderleri				-21.930	-28.992	-30.667
Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	48.452	45.823	38.334			
Birikmiş Tükenme Payları (-)	-26.522	-16.831	-7.667			
G Gel.Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahak	2.897	7.306	0	0	0	0
Gelecek Yıllara ait Giderler	2.897	7.306				
H Diğer Duran Varlıklar	13.338	40.784	14.279	0	0	0
Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV	13.338	40.784	14.279			
AKTİF TOPLAMI	104.464.249	65.356.318	33.597.404	-1.098.096	-651.423	-802.155

I. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	53.379.401	41.158.941	17.417.905	-897.519	-606.982	-767.062
A. Mali Borçlar	13.645.180	9.406.159	7.502.768	0	0	0
Banka Kredileri	8.769.611	7.131.143	6.371.704			
Uzun V.Krd. Anapara/Taksit/Faizleri	4.875.569	2.275.016	1.131.064			
B Ticari Borçlar	34.586.261	20.782.283	7.345.165	0	0	0
Satıcılar	34.389.146	20.780.488	7.340.529			
Borç Senetleri	47.827	1.595	4.229			
Borç Senetleri Reeskontu (-)			-103			
Alınan Depozito ve Teminatlar	6.279	200	510			
Diğer Ticari Borçlar	143.009					
C Diğer Borçlar	1.768.660	9.164.775	369.529	0	0	0
İştiraklere Borçlar		353.360	83.087			
Bağlı Ortaklıklara Borçlar		3.186.173	219.557			
Personele Borçlar	13.250	107.348	56.679			
Diğer Çeşitli Borçlar	1.755.410	5.517.894	10.206			
D Alınan Avanslar	680.176	638.847	767.542			
F. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülük	1.524.128	401.628	332.667	0	0	0
Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.405.051	362.870	310.289			
Ödenecek Sos.Güvenlik Kesintileri	119.077	38.758	17.153			
Ödenecek Diğer Yükümlülükler			5.225			
G Borç ve Gider Karşılıkları	377.477	167.268	320.665	0	0	0
Dön.Kar vergi ve diğ.yasal yüküm.karş.	405.895	228.100	77.584			
Dön.Kar.Peşin Öd.Vergi ve Diğ.Yük.(-)	-28.418	-82.875	-29.169			
Diğer Borç ve Gider Karşılıkları		12.043	272.150			
H Gelecek Aylara Alt Gelir/Gider Tahakk	0	999	12.607	0	0	0
Gider Tahakkukları		999	12.607			
I. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	897.519	606.982	767.062	-897.519	-606.982	-767.062
Diğer KDV.	897.519	606.982	767.062	-897.519	-606.982	-767.062
II Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	30.603.720	13.217.708	9.978.708			
A. Mali Borçlar	12.807.617	13.087.277	9.978.708	0	0	0
Banka Kredileri	12.807.617	10.906.070	9.978.708			
Diğer Mali Borçlar		2.181.207				
B Ticari Borçlar	17.680.164	0	0	0	0	0
Satıcılar	17.680.164					
C Diğer Borçlar	115.939	130.431	0	0	0	0
Diğer Çeşitli Borçlar	115.939	130.431				
II Öz Kaynaklar	20.481.128	10.979.669	6.200.791	-200.577	-44.441	-35.093
A. Ödenmiş Sermaye	9.350.000	3.100.000	3.100.000	0	0	0
Sermaye	9.350.000	3.100.000	3.100.000			
B Sermaye Yedekleri	7.818.783	6.237.989	2.462.989	0	0	0
Maddi Dur.Var.Yen.Değ.Artışları	6.968.612	6.146.731	2.453.187			
Diğer Sermaye Yedekleri	850.171	91.258	9.802			
C Kar Yedekleri	1.621.399	637.801	313.495	0	0	0
Yasal Yedekler	111.208	50.748	30.654			
Olağanüstü Yedekler	1.510.191	587.053	282.841			
D Geçmiş Yıl Karları				-200.577	-44.441	-35.093
E. çmiş yıl zararları (-)						
F. Dönem Net Karı (Zararı)	1.690.946	1.003.879	324.307			
PASİF TOPLAMI	104.464.249	65.356.318	33.597.404	-1.098.096	-651.423	-802.155

Tablo 6.35. XYZ A.Ş.'nin Son 3 Yıla Ait Gelir Tabloları

AYRINTILI GELİR TABLOSU					
A Brüt Satışlar	108.494.332	59.755.668	38.946.785		
1. Yurtiçi Satışlar	72.650.774	42.028.240	30.928.625		
2. Yurtdışı Satışlar	28.240.028	15.026.427	6.262.088		
3. Diğer Gelirler	7.603.530	2.701.001	1.756.072		
Satış İndirimleri	755.457	413.752	313.043		
1. Satıştan İadeler	656.042	335.626	148.455		
2. Satış İskontoları	40.017	30.668	156.820		
3. Diğer İndirimler	59.398	47.458	7.768		
Net Satışlar	107.738.875	59.341.916	38.633.742		
Satışların Maliyeti (-)	88.062.118	49.096.242	31.270.495		
1. Satılan Mamuller Maliyeti	78.000.898	42.301.316	25.062.019		
2. Satılan Ticari Mallar Maliyeti	9.563.308	6.592.511	6.174.055		
4. Diğer Satışların Maliyeti	497.912	202.415	34.421		
BRÜT SATIŞ KARI veya ZARARI	19.676.757	10.245.674	7.363.247		
E Faaliyet Giderleri (-)	6.855.656	3.280.862	1.460.351		
1. Araştırma Geliştirme Giderleri	46.088	1.804	39.361		
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	3.761.446	1.756.104	770.059		
3. Genel Yönetim Giderleri	3.048.122	1.522.954	650.931		
FAALİYET KARI veya ZARARI	12.821.101	6.964.812	5.902.896		
F Diğer Faal. Olağan Gelir ve Karlar	4.883.985	3.436.250	1.785.703		
1 Bağlı Ort.Temettü Gelirleri	7.596		1.249		
2 Faiz Gelirleri	1.632.778	486.010	483.456		
3 Komisyon Gelirleri	3.313				
4 Konusu Kalmayan Karşılıklar	825		1.808		
5 Menkul Kıymet Satış Karı	144.776	318.140			
6 Kambyo Karı	1.919.335	2.154.520	316.520		
7 Reeskont Faiz Geliri		1.122	2.796		
8 Faal.İlgili Olan Diğer Gelir ve Karlar	1.175.362	476.458	979.874		
Diğer Faal. Olağan Gider ve Zararlar (-)	548.386	61.024	23.982		
1 Karşılık Giderleri	7.860	612	1.162		
2 Kambyo Zararı	535.686	60.309	16.214		
3 Reeskont Faiz Gideri		103	6.606		
4 Diğer Olağan Gider ve Zararlar	4.840				
Finansman Giderleri (-)	14.783.910	8.128.089	6.973.617		
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	10.828.866	4.850.331	4.466.409		
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri	3.955.044	3.277.758	2.507.208		
OLAĞAN KAR veya ZARAR					
I. Olağandışı Gelir ve Karlar	544.369	377.003	22.541		
1. Önceki Dönem Gelir ve Karları	60	5.502	1.297		
2. Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	544.309	371.501	21.244		
J Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	820.317	1.356.972	311.650		
1. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları	618.056	941.831	211.447		
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları	176.704	44.836	13.607		
3. Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	25.557	370.305	86.596		
DÖNEM KARI veya ZARARI	2.096.842	1.231.980	401.891		
Dönem Karı Vergi ve Diğ.Yas.Yük.Kar.(-)	405.895	228.100	77.584		
DÖNEM NET KARI veya ZARARI	1.690.947	1.003.880	324.307		

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bankaların başlıca fonksiyonu; çeşitli kaynaklardan sağlanan fonları, kredi sistemi vasıtasıyla gerekli alanlara aktararak ülke ekonomisinin kalkınmasına aracılık etmektir.

Kredilendirme bankalar açısından karlı, karlı olduğu kadar da riskli bir faaliyet alanıdır. Tahsis edilen kredilerin zamanında geri ödenmesi, plasmanda hareketlilik ve verimliliğin sağlanması, bankaların dikkate aldığı en önemli unsurlardır. Ancak tahsis edilen kredilerin geri dönememe ihtimali her zaman mevcuttur. Bu nedenle risk, kredinin ayrılmaz bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kredi riskinin minimize edilmesi bankalar açısından büyük önem taşımaktadır. Özkaynaklar yerine mevduat kabul etmek yoluyla faaliyetlerini sürdüren bankaların maruz kalacakları problemler, reel sektörle birlikte tüm ekonomiyi ilgilendirmektedir. Kullandırılan kredilerin geri dönmemesi, sadece banka ve müşterilerini zor durumda bırakmamakta, aynı zamanda tüm ekonomiyi olumsuz yönde etkilemektedir.

Bankaların kredi tahsis etmeden önce; kredi talebinde bulunan kuruluşların kişisel, mali ve iktisadi durumlarını çok iyi analiz etmeleri gerekmektedir. Krediyi geri ödeme kapasitesine ve isteğine sahip, moralitesi ve finansal yapısı güçlü firmaların kredilendirilmesi, bankaların kredi riskinin minimize edilmesini sağlayacaktır. Bu nedenle firmaların detaylı ve objektif bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bir kredinin geri dönebilmesindeki öncelikli kriterler; firmanın finansal yapısının güçlü olması, yöneticilerinin yada ortaklarının iş deneyimleri ve yönetim yeteneklerinin iyi olması ve firma ortaklarının alınan krediyi ödeme isteğine sahip olmasıdır. Özellikle ilk defa kredi ilişkisine girilecek firmalarda moralite ön plana çıkmaktadır. Firmanın moralitesi banka tarafından belirlenen kriterler doğrultusunda, ticari ilişki içinde olduğu firmalardan, diğer bankalardan, T.C.M.B protesto ve çek yasağı bültenlerinden, ticaret ve sanayi odası kayıtlarından vs. temin edilebilmektedir.

Firmaların faaliyetleri, iç dinamikler kadar dış dinamiklerden de etkilenmektedir. Bu nedenle genel konjonktürdeki gelişmelerin, sektörel beklentilerin ve uygulanan ekonomi

politikalarının bankalar tarafından yakından takip edilmesi gerekmektedir. Nitekim, ekonomide ve sektörde yaşanan gelişmeler, firmaların gelir yaratma kapasitesi ile birlikte borç ödeme gücünü önemli derecede etkilemektedir.

Bir İşletmenin finansal yapısının güçlü olması, çeşitli kaynaklardan sağlanan fonların, aktif varlıklarının hareketli ve verimli bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Ayrıca özkaynaklar ve yabancı kaynaklar arasındaki dengenin çok iyi sağlanması gerekmektedir. Bir işletmenin yeterli özkaynak ve işletme sermayesine sahip olması finansal yapısını ve maliyetlerini olumlu yönde etkileyecektir.

Bir işletmenin kredibilitesi değerlendirilirken, kredi riski analizi yapılmaktadır. Kredi riski analizinin objektif kriterler doğrultusunda yapılması, işletme ile ilgili gerçekçi sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle bankaların, kendi vizyonları ve politikalarına uygun yöntemleri geliştirmesi gerekmektedir.

Bankalar piyasada araştırması sonucu firmanın moralitesi ile ilgili bilgileri, finansal tablolar analizi sonucu ise firmanın finansal yapısı ile ilgili bilgileri temin etmektedir.

Çalışmada firmaların moralitesi, tarafımızca belirlenen kalitatif kriterler, finansal yapısı ise kantitatif kriterler doğrultusunda değerlendirilmektedir. Firmanın kredi risk analizi raporu, dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler ile sektörel beklentiler doğrultusunda hazırlanmaktadır. Objektif bir değerlendirme yapılabilmesi için firmanın kalitatif-kantitatif verileri ekonomik ve sektörel beklentilerle birlikte ele alınarak analiz edilmektedir.

Kredi analizi, firmanın krediyi geri ödeme kapasitesinin doğru tespit edilmesi ve firmaya kapasitesi oranında kredi tahsis edilmesi için yapılmaktadır. Bu nedenle firmanın yabancı kaynak ihtiyacının da hesaplanması gerekmektedir. Firmanın yabancı kaynak ihtiyacının tespit edilmesi ve kredinin hangi amaçla kullanılacağına saptanması, bankalar açısından oldukça önemlidir. Bankalar, firmanın gerçek faaliyetleri dışındaki spekülasyon amaçlı kredi taleplerine olumlu bakmamaktadır. Firmaların yabancı kaynak ihtiyacının ve borç ödeme kapasitesinin tespitinde ağırlıklı olarak rasyo analizi kullanılmaktadır.

Kredi analizinde, rasyo analizi başta olmak üzere trend analizi, yüzde analizi gibi değişik yöntemler kullanılmaktadır. Kredi riski analizinde, rasyo analizi başta olmak üzere trend analizi, yüzde analizi gibi değişik yöntemler kullanılmaktadır. Sözkonusu yöntemler, firmanın objektif bir şekilde değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Analizin amacına ulaşabilmesi için firmalara sunulan tabloların doğru ve güvenilir olması gerekmektedir. Mali tablolar sağlıklı bir şekilde hazırlanmadığı takdirde, ne kadar ileri analiz teknikleri uygulanırsa uygulansın, kredi isteklisinin mali durumu hakkında güvenilir sonuçlara ulaşmak mümkün olmamaktadır. Mali tablolar bazen kasıtlı olarak sağlıklı bir şekilde düzenlenmedikleri için, bazen de muhasebe ilke ve yöntemlerine uygun şekilde hazırlanmadıkları için yanıltıcı olabilmektedir. Bu nedenle analizden önce mali tablolarda yer alan kalemlerin incelenmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması gerekmektedir.

Her bankanın politikaları doğrultusunda kredi risk analizinde kullandığı prosedürler farklı olmakla birlikte, ulaşmak istedikleri nihai hedefler aynıdır. Bankalar risk-verim analizi yaparak katlanabileceği riskin sınırlarını kendileri belirlemektedir.

Sonuç olarak; bir bankanın kredi riskini minimize etmesi, hedefleri doğrultusunda uygun bir kredi risk analizi politikası ve prosedürü geliştirmesi ve uygulaması ile mümkündür.

KAYNAKLAR

- Akgüç Ö.**, 1991. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi, Avcıol Basın Yayın, İstanbul.
- Akgüç, Ö.**, 1993. Bankalar Mevduat ve Krediler, *Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 31, 8.
- Akdağ, A.**, 1998. Kredi Talaplarının Değerlendirilmesinde Mali Analiz, *Yüksek Lisans Tezi*, İ.T.Ü. Sosya Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akıncı, N.-Erdoğan N.**, 1995. Finansal Tablolar Analizi, Barış Yayınları, İzmir.
- Altman E. I.**, 1985. Managing the Commercial Lending Process, Edited by Apinwall R.C., *Handbook for Banking Strategy*, A Willey Interscience Publication, New York.
- Atıyas İ., Ersel H. ve Öztürk H.**, 1993. Türk Bankalarında Müşteri Deseni ve Kredi Tayinlaması, *T.C.M.B. Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2 (Toplu Sayı).
- Bannett P.**, 1984. Applying Portfolio Theory to Global Bank Lending, *Jurnal of Banking and Finance*, June 8, 2.
- Bankalar Kanunu**, 2000. 4389 Sayılı Bankalar Kanunu, Haziran 1999.
- Basel Committee Publications**, 2000. Credit Ratings and Complementary Sources of Credit Quality Informations, August, 3.
- Basel Committee Publications**, 2000. Principal For The Management Credit Risk, September, 75.
- Berk N.**, 1990. Finansal Yönetim, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul.
- Birdal İ.**, 1993. Banka İşletmeciliği, Yıldız Teknik Üniversitesi Matbaası, İstanbul.
- Done Danışmanlık**, 1999. Finansal Analiz Semineri, İstanbul.
- Durmuş, A.H., Arat M.E.**, 1994. İşletmelerde Mali tablolar Tahlili İlkeler ve Uygulamaları, M.Ü. Nihat Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Dyer S.**, 1976. The Management of traditional Credit Facilities Edited by Handscombe R., *Bankers Management Handbook*, Mc Graw Hill Book Company, New York.
- Erdemol H.**, 1993. Bankalarda Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulama, Akbank Eğitim Yayınları, İstanbul.

- Erol A.**, 1995. Kredi Risk Yönetimine Sistematik Bir Yaklaşım, *İşletme Finans Dergisi*, 55-64
- Ertuna İ. Ö.**, 1991. Yatırım ve Portföy Analizi, Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, İstanbul.
- Fraser R.**, 1985. Financial Institutions, Business Publications Inc., p.289, New York.
- Gönenli A.**, 1967. Finansal Durum Tabloları, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, Sermet Matbaası, İstanbul.
- Gümüş B.ve Çifçi O.**, 1991. Krediler, Garanti Eğitim Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Günay** , 1986. Kredi Süreci, İnterbank Uluslararası Eğitim Merkezi Yayınları, Genç Yayıncılık, İstanbul.
- Hempel G.H. and Coleman A. B. and Simonson D.G.**, 1990. Bank Management Text and Cases, p.449, John Willey&Sons Inc., Canada.
- İnan, E.A.**, 2000. Dezenflasyon Programının Türk Bankacılık Sistemine Etkileri, *Bankacılar Dergisi*, Türkiye Bankalar Birliği, İstanbul.
- Keskin E.**, 1994, Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemi, *Finans Dergisi*, Haziran.
- Oyal Ç. ve Gülmüş B.**, 1991. Krediler, Garanti Eğitim Yayınları, İstanbul.
- Peterson R.**, 1987. Financial Institution, Markets and Money, pp. 80-81 The Dryden Press, New York.
- Rose P.S.**, 1991. Commercial Bank Management, Texas University, Boston.
- Rosenberg Jerry M.**,1982. Dictionary Banking and Finance, John Willey&Sons Inc., Canada.
- Seitz N. E. and Yeager F. C.**, 1989. Financial Institutions Management, Text and Cases, New Jersey.
- Türkiye Bankalar Birliği**, 2000. Kurumsal Yatırımcılar ve Kurumsal Yatırım Yöneticileri İçin Risk Standartları, *TBB Bankacılık ve Araştırma Grubu*, Temmuz.
- Bankalar Kanunu**, 4491 Sayılı Bankalar Kanunu, 2000.
- Seval. B. ve Seval S.**, 1993. Bankacılıkta Kullanılan Formüller Oranlar ve Analizler, Pamukbank Eğitim Yayınları, İstanbul.

Sinkey Joseph F., 1992. Commercial Bank, Financial Management in the Financial Services Industry, Macmillian Publishing Company, New York.

Türkiye İş Bankası, Teknik Konular Rehberi I, Eğitim Müdürlüğü, Ankara.

Usta M., 1997. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi, Pamukbank Eğitim Yayınları, İstanbul.

Usta, M. 1997. İstihbarat ve Mali Analiz, Pamukbank Eğitim Yayınları, İstanbul.

Ünay V., 1985. Bankalarca İç Ticaretin ve Sanayinin Finanse Edilmesi, Ekonomik ve Sosyal Yayınlar A.Ş., İstanbul.

Watson A., 1985. Finance of International Trade, The Institute of Bankers, p.132, London.

Yüksel Ali S., 1992. Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, Me-ter Matbaacılık, İstanbul.

EKLER

Tarih :

KREDİ TEKLİF FORMU

Şube Adı - Kodu			
Müşteri Ünvanı		No	

(MİO TL / BİN YP)

Kredi Türü	Para Cinsi	Mevcut Limit	Mevcut Risk	Önerilen Limit	Teminat Grubu	Vade	Genel. Mdl.
Toplam TL							
Toplam YP							
Genel Kredi Limiti							

karıda dökümü yazılı kredi önerimizi onayınıza sunarız.

ygılarımızla,

İşteri İlişkileri Yönetmeni

Şube Yöneticisi

- Ek
- 1) Kredi Değerlendirme Raporu
 - 2) Diğer Bilgi ve Belgeler

ÖLÜM I:

İŞİMANIN TANITILMASI			
İşletici Ünvanı	No.	Kuruluş Tarihi	
İşletici Adı	İş Kolu		
İşletmiş Sermaye	Son Sermaye Arttırım Tarihi		
İşletici Adı	Grubun Risk Grubu		
Faaliyet Konusu			

İşletici Ortakları / Görevi	Hissesi (%)	Grup Şirketleri / Faaliyet Konusu

Baz Genel Kredi Limiti	Teklif Edilen Genel Kredi Limiti
------------------------	----------------------------------

MAL ALIŞLARI		
Girdi	Girdi Birim Fiyatı	Alış Koşulları

MAL SATIŞLARI		
Ürün Türü	Ürün Birim Satış Fiyatı	Satış Koşulları

DIŞ TİCARET HACMİ (BİN USD)					
İHRACAT	Toplam	Bankamız	İTHALAT	Toplam	Bankamız
1998			1998		
1999			1999		
..... 2000 Tarihi			 2000 Tarihi		
Çalışılan Ülkeler			Çalışılan Ülkeler		

BÖLÜM II:

ÜRÜNLER	BANKAMIZ	DİĞER BANKALAR	VADE / FİYAT / KOMİSYON

(MİO. TL / BİN YP)

	ÖNCEKİ YIL	CARİ YIL
Vadesiz TL Mevduat Ortalaması		
Vadeli TL Mevduat Ortalaması		
Vadesiz YP Mevduat Ortalaması		
Vadeli YP Mevduat Ortalaması		
Menkul Kıymet Ciro		
Aylık Ortalama Çek Ciro		

BÖLÜM III:

BİLANÇO (.../.../....)				MİZAN (.../.../....)			
DÖNEN VAR.		KVB		DÖNEN VAR.		KVB	
HAZIR DEĞ.		BANKA BORÇ.		HAZIR DEĞER		BANKA BORÇ.	
STOK		TİCARİ BORÇ.		STOK		ORT. BORÇ.	
TİC. ALACAK.		UVB		TİC. ALACAK.		UVB	
DURAN VAR.		BANKA BORÇ.		DURAN VAR.		BANKA BORÇ.	
AKTİF TOP.		TİCARİ BORÇ.		AKTİF TOP.		ÖZKAYNAK	
CIRO		ÖZKAYNAK		CIRO		FİN. GİD.	

BORÇLANMA KAYNAKLARI VE YAPISI									
	ÇALIŞTIĞI BANKALAR	LİMİT		RİSK		TOPLAM RİSK(USD)	BANKANIN PAYI (%)	ÖNCEKİ DÖNEM PAYI (%)	TEMİNAT TÜRÜ
		NAKİT	G.NAKİT	NAKİT	G.NAKİT				
1									
2									
3									
4									
5									
	TOPLAM								

T.C.M.B RİSK BİLGİLERİ									
BANKA SAYISI :									
KOD	SON 1 YIL (BİN\$)		SON 6 AY (BİN\$)		SON 3 AY (BİN\$)		SON AY (BİN\$)		
	LİMİT	RİSK	LİMİT	RİSK	LİMİT	RİSK	LİMİT	RİSK	
100									
150									
200									
250									
TOPLAM									
AÇIKLAMA									

TOPLAM BORÇLARIN GERİ DÖNÜŞLERİ (BİN USD)			
DÖNEM	GERİ DÖNÜŞ TUTARI		
	NAKİT	G.NAKİT	
... YILI İLK 6 AY			
... YILI İLK 6 AY			
... YILI İLK 6 AY			
... YILI İLK 6 AY			
...YILI İLK 6 AY			
TOPLAM			
AÇIKLAMA			

YATIRIM BİLGİLERİ (VARSA DEVAM EDEN YATIRIMLAR HAKKINDA BİLGİ VE BU YATIRIMLARIN FİRMAYA ETKİSİ) :									

EK B : KREDİ TALEP FORMU

ŞubesiTarih				
Firma Bilgileri				
Firma No ve Unvanı				
Uğraşı Konusu				
Görüşülecek Kişi ve Görevi				
telefon ve adres bilgileri				
Yönetimde etkin ortak ve Yöneticileri			Son Yıl Mali Bilgileri (Milyar TL)	
Adı	Hissesi	Görevi	Aktif Toplamı	
			Ciro	
			Ozkaynaklar	
			Kar/Zarar	
			Dış Ticaret Bilgileri (Bin USD)	
			İhracatı	
			İthalatı	
Firdrap Talebi ile ilgili Bilgiler				
Eski Müşteri	Yeni Müşteri	Bankamızdaki Kredi ve Risk Bilgileri (Milyar TL/Bin YP)		
		Kredi Türü	Limiti	Riski
				Teklifi Tasarlanan Kredi Limiti
Acele öncelikli	Normal			
Teminatlarla ilgi		IA açıklamalar		
Mevcut Teminatlarımız		Alınması Düşünülen Teminatlar		
Teminat Türü	Açıklama	Teminat Türü	Açıklama	
Firma Hakkında Özet Bilgi		Kredili çalışması Hakkında Görüş		
Çalıştığı Diğer Bankalar (Milyar TL)		Geçmişte Yaşanan Sorunlar		
Banka Adı	Limit	Risk	Var O Yok O	
	Nakit	G.Nakit	Var ise açıklama	
Firma Hakkında Şube Görüşü/Tahsisli Düşünülen Kredinin Projesi/Diğer özellikli Konular				

Müşteri ilişkileri Yönetmeni
Adı Soyadı

Şube Yöneticisi
Adı Soyadı

imzası

EK C

1. KANTİTATİF ANALİZDE KULLANILAN TABLOLAR

Finansal tablolar, düzenlendikleri tarih itibarıyla; işletmelerin varlıklarını, borçlarını, faaliyetlerini, fon yaratma ve borç ödeme gücünü gösteren tablolardır.

Finansal tabloların amaçları;

- Firma içi ve firma dışı farklı çıkar grupları için bilgilendirme ve karar almada yardımcı olmak,
- Varlıklar, kaynaklar, borçlar, sermaye yapısını ve zaman içinde meydana gelen değişikliklerle birlikte firma faaliyet sonuçları hakkında bilgi vermektir.

Finansal analizde genel olarak kullanılan tablolar:

1. Bilanço,
2. Gelir tablosu,
3. Kar dağıtım tabloları (yedek akçeler tablosu, otofinansman tablosu),
4. Satılan malın maliyeti tablosu,
5. Özsermaye değişim tablosu,
6. Net işletme sermayesi değişim tablosu,
7. Nakit akım tablosu,
8. Fon akım tablosu,
9. Proforma finansal tablolar, olarak sıralanabilir.

1.1 Bilanço

Bilanço belirli bir tarihte düzenlenen ve düzenlendiği tarih itibarıyla firmanın varlıklarını ve kaynaklarını ayrıntılı bir şekilde gösteren tablodur. Genel olarak varlıklar ve alacaklar toplamı bilançonun aktifini, borçlar ve sermaye toplamı ise bilançonun pasifini oluşturur.

Bilançonun işletme varlıklarını gösteren bölümüne aktifler, kaynaklarını gösteren bölümüne pasifler denir. Muhasebenin en önemli ilkelerinden bir aktif ve pasif tarafların eşitliğidir.

Aktif Toplamı(Varlıklar)=Pasif Toplamı(Kaynaklar)+ Özkaynaklar

Bilançonun aktifinde yer alan varlıklar, paraya dönüşme hızlarına (likidite) göre; en çok likitten en az likit değere doğru, pasifte yer alan kaynaklar ise en kısa vadeli kaynaktan en uzun vadeli kaynağa doğru sıralanır.

Aktifler(Varlıklar):

Bilanço aktif yapısı kendi içinde *dönen varlıklar* ve *duran varlıklar* olarak ikiye ayrılır. Dönen varlıklar, bir yıl içinde nakde dönüşecek değerleri, duran varlıklar ise paraya çevrilme süresi bir yılın üzerinde olan varlıkları gösterir.

Pasifler(Kaynaklar):

Bir işletme kaynaklarını iki şekilde sağlayabilir;

- Kendi kaynakları diğer bir deyişle özkaynaklar,
- Dışarıdan sağlanan kaynaklar veya yabancı kaynaklar.

1.1.1. Bilanço Düzenleme İlkeleri

Varlıklar, yabancı kaynaklar ve özkaynaklar bilançoda gayrisafi değerleriyle gösterilir. Bu ilke bilançonun net değer esasına göre düzenlenmesine bir engel oluşturmaz. Bilanço düzenleme ilkelerinin amacı, bilanço kalemlerinin gerçek değerleriyle yansıtılmasını sağlamaktır.

a. Varlıklara Yönelik İlkeler

1. Firmanın bir yıl yada normal faaliyet dönemi içinde paraya dönüşebilecek, likiditesi yüksek varlıkları dönen varlıklar içinde gösterilir.

2. Bir yıl yada faaliyet dönemi içerisinde paraya dönüşemeyen, likiditesi düşük varlıklar duran varlıklar kaleminde gösterilir.
3. Enflasyonist ortamlarda, varlıkları bilanço tarihindeki gerçek değerleriyle gösterebilmek için karşılıkların ayrılması ve değer düşüklüklerinin ilgili kalemlerin altına gösterilmesi gerekmektedir.
4. Önceden tahakkuk eden ancak, tahsili gelecek dönemlere ait olan gelirler kayıt edilir.
5. Bilanço tarihinde gerçek değerlerini yansıtılmaları amacıyla alacak senetlerine reeskont uygulanır.
6. Maddi duran varlıklara ilişkin amortismanlar, birikmiş tutarlarıyla bilançoda gösterilir.
7. Özel tükenmeye tabi varlıkların tükenme ve itfa paylarının birikmiş tutarları da bilançoda yer almalıdır.
8. Dönen ve duran varlıkların alacaklar ve diğer alacaklar kaleminde yer alan; ortaklara, personele, iştiraklere ve bağlı ortaklıklara ait tutarlar ayrılarak ayrı başlık altında gösterilir.
9. Tutarları hesaplanamayan alacaklar için işlem yapılmaz. Bilançoda dipnot ve eklerde gösterilir.
10. Verilen ipotek, rehin, bilanço kapsamında yer almayan diğer teminatlar ve bloke mevduatlar bilanço dipnotlarında yer alır.
11. İşletme varlıkları ile ilgili toplam sigorta tutarları da yine dipnotlarda gösterilir.

b. Borçlara Yönelik İlkeler

1. Bir yıldan kısa vadeli borç ve yükümlülükler kısa vadeli yabancı kaynaklar kalemi içindeki ilgili hesapta gösterilir.
2. Vadesi bir yıldan yada normal faaliyet döneminden uzun borç ve yükümlülükler uzun vadeli yabancı kaynaklar kalemi içinde ilgili hesapta yer alır.
3. Gelecek dönemlere ait, önceden tahsil edilmiş gelirlerle; bu dönemde tahakkuk eden, ödemesi gelecek dönemlerde yapılacak giderler tespit edilerek bilançoda ayrıca gösterilir.
4. Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklarda yer alan borç senetlerini bilanço tarihindeki gerçek değerleriyle yansıtabilmek için reeskont işlemleri yapılarak ayrıca gösterilir.
5. Kısa ve uzun vadeli borçlar ile avans tutarları içerisinde ortaklara, personele, iştiraklere ve bağlı ortaklıklara ait tutarlar ayrılarak ilgili kalemlerde ayrı olarak gösterilir.

c. Özkaynaklara Yönelik İlkeler

1. Firma ortaklarının işletme varlıkları üzerindeki hakları özsermayeyi oluşturur. İşletmenin bilanço tarihindeki öz sermayesi; ödenmiş sermayesi ile işletme faaliyetleri sonucu sağlanarak işletme içinde kalan karları ile dönem net karı, yedekler ve yeniden değerlendirme fonlarını gösterir.
2. Firmanın ödenmiş sermayesi, özellikleri farklı hisse gruplarına ayrılmış ise her grubun hakları, kar ve tasfiye payları bilanço dip notlarında yer alır.
3. Zarar nedeniyle öz sermayede meydana gelen azalmalar kümülatif olarak izlenir ve kaydedilir.
4. Öz sermayenin net olarak gösterilmesi için geçmiş yıl zararları ve dönem zararları, özsermayeden indirimler kaleminde gösterilir.
5. Öz sermayeyi oluşturan kalemler; ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri, yasal yedekler, statü yedekleri, olağanüstü yedekler ile yedek niteliğindeki karşılıklar ve özel fonlar gibi işletme faaliyeti sonucu elde edilen karların dağıtılmamış kısmını içerir. Sermaye yedekleri ise, hisse senedi ihraç primleri, iptal edilen ortaklık payları, yeniden değerlendirme artışlarından oluşur.

1.2. Gelir Tablosu

İşletmenin belli bir hesap döneminde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyetler, giderler ve bunların sonucunda elde ettiği net karı yada uğradığı zararı topluca gösteren finansal bir tablodur (Done, 1999).

Gelir tablosu, işletmenin periyodik gelişmeleri ile içinde bulunduğu dönemdeki kazancını tam ve gerçek bir şekilde yansıtmakla birlikte işletmenin faaliyetleri ile ilgili bilgileri de ortaya koymaktadır.

1.2.1. Gelir Tablosunun Düzenlenme İlkeleri

1. Gerçekleşmemiş satışlar, gelir ve karlar gerçekleşmiş gibi tabloda gösterilmemelidir. Gerçekleşenler ise gerçek tutarlarından fazla yada düşük gösterilmemelidir.
2. Bir hesap dönemine ait satışlar ve gelirler aynı hesap dönemine ait maliyetler ile karşılaştırılmalıdır. Firma, iyi bir maliyet muhasebesi yapmalıdır.
3. Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile özel tükenmeye tabi varlıkların amortisman ve tükenme giderleri tabloda yer almalıdır.
4. Bazı maliyetler ve giderler; maddi duran varlıklar, stoklar, bakım-onarım ve diğer giderler ile genel yönetim ve üretim giderleri arasında uygun biçimde dağıtılmalıdır.
5. Diğer faaliyetlerden ve olağanüstü durumlardan kaynaklanan kar ve zararlar ayrı olarak gösterilmelidir.
6. Karşılık hesapları, olağanüstü karlar yada zararlar; firma kar veya zararını değiştirmek ve bir döneme ait karı diğer döneme aktarmak amacıyla kullanılmamalıdır.
7. Değerleme ve maliyet yöntemlerinde sık sık değişiklik yapılmamalı; değişiklikler ile olumlu ve olumsuz etkileri dipnotlarda açıkça belirtilmelidir.
8. Gelir tablosunun düzenlendiği döneme ait, sonucu kesinleşmemiş tutarlar tahmin edilerek makul bir şekilde tabloya yansıtılır.

1.3. Satılan Malın Maliyeti Tablosu

İşletmenin ilgili hesap dönemine ait stok hareketleri, emtia hareketleri ile alım satımını yaptığı hammadde, yarı mamul ve mamullerin maliyetini ayrıntılı bir şekilde görmek amacıyla düzenlenir .

1.3.1. Satılan Malın Maliyeti Tablosu Düzenleme ilkeleri

1. Direkt hammadde ve malzeme giderleri, firmanın ürettiği mamulün temel ögesini oluşturan maliyetlerdir. Mamulün üretiminde kullanılmayan hammadde ve malzeme ise ticari mal maliyeti içinde yer alır.
2. Direkt işçilik giderleri; mamulün üretimi için harcanan ve maliyetlere doğrudan yansıyan işçilik maliyetleridir.
3. Genel üretim gideri; üretim faaliyetleri ile ilgili direkt hammadde ve malzeme ile işçilik gideri dışında kalan enerji, bakım, onarım gibi maliyetlerdir.
4. Yarı mamul stoklarındaki değişim; bazı üretim aşamalarından geçmiş, ancak henüz mamul haline gelmemiş üretim aşamasındaki stokların dönem başı ve dönem sonu tutarları arasındaki farkı gösterir.
5. Satılan ticari malların maliyeti, üretimi firmada gerçekleştirilmeyen, firma dışından satın alınarak atışı gerçekleştirilen ticari malların maliyetidir.

Satılan Ticari Mal Maliyeti = Dönem Başı Stok + Dönem İçi Mal Alışları – Dönem Sonu Stok

6. Satılan mamul maliyeti; satılan ticari mal maliyeti ve satılan hizmet maliyeti tutarlarının toplamıdır.

1.4. Kar Dağıtım Tablosu

Dönem karının dağıtımını, ödenecek vergi, yedekler ve temettü olarak gösteren tablodur. Kar dağıtım tablosu ortaklara ve diğer çıkar gruplarına ana sözleşme yada yasa hükümlerine göre dağıtılacak kar payını, dönem karından ödenecek vergileri ve ayrılacak yedek akçeleri belirlemek, dönem kar ve zararının finansal yapıya etkisini ortaya koymak, yatırım alanı arayan birikim sahiplerine bilgi vermek amacıyla düzenlenir.

1.4.1. Kar Dağıtım Tablosu Düzenleme İlkeleri

1. Dönem karı gelir tablosunda hesaplana vergi ve yasal yükümlülükler ayrılmadan önceki kar rakamıdır.
2. Ödenecek vergi ve yasal yükümlülükler; dönem karı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisi, gelir vergisi, fon payı ve diğer yükümlülüklerdir.
3. Yedek akçeleri; Türk Ticaret Kanunu'na göre yasal yedek akçeleri, statü yedekleri, olağanüstü yedekler ve diğer yedekler olarak ayrılmıştır. Dönem karının %5'i oranında (öz sermayenin

%20'sine kadar ayrılabilir) birinci tertip yedek akçe ayrılabilir. Daha sonra firmada bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ve temettü ayrılır. Ayrıca temettü olarak dağıtılan kardan özsermayenin %5'lik kısmı çıkarıldıktan sonra kalan tutarın %10'u oranında ikinci tertip yasal yedek akçe ayrılır. Statü yedekleri, ana sözleşmeye göre ayrılması gereken yedeklerdir. Olağanüstü yedekler, firmanın olağanüstü durumları dikkate alınarak bırakılan yedeklerdir. Diğer yedekler ise, genel kurul kararıyla ayrılan yedekleri ifade eder.

4. Firmada bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar, ilk finansman fonu ve yenileme fonu gibi firmanın mali yapısını güçlendirmek amacıyla oluşturulan fonlardır. Bu fonlar dönem karından vergi ayrılıp geçmiş yıl zararları düşüldükten ve birinci tertip yasal yedek akçe ayrıldıktan sonra hesaplanır.
5. Ortaklara birinci temettü, yasa ve firmanın ana sözleşmesi gereği dağıtılır. Personele temettü, çalışanların tamamına veya bir kısmına dağıtılan temettüdür. Ortaklara ikinci temettü ise genel kurul kararıyla yönetim kurulu üyelerine dağıtılan temettüdür.
6. Yedeklerin dağıtımı, geçmiş yıllarda ayrılmış yedek ve dağıtılmamış karlardan yapılır.
7. Dağıtılan kardan hisse başına düşen pay, hisse başına kar kaleminde gösterilir.

1.5. Özsermaye Değişim Tablosu

Özsermayenin önemi, firmanın faaliyetlerini yürütmesi için gerekli kaynakları sağlaması ve firma alacaklılarına karşı güvence oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Firmanın karşılaştacağı ani risk ve zararlara karşı emniyet teşkil edeceğinden borçlanmasını kolaylaştırır. Dönem içinde özkaynak kalemlerinde meydana gelen değişimleri gösteren tablo, gelir tablosundan yararlanarak hazırlanır.

1.5.1. Özsermaye Değişim Tablosu Hazırlama İlkeleri

Özsermaye değişim tablosu cari dönem ve önceki önem verilerini içerecek şekilde hazırlanır.

Özkaynağı artıran işlemler aşağıdaki gibidir:

1. Firmanın elde ettiği net kar,
2. Vergisiz fonlar (yatırım indirimi, yenileme fonları vs.),
3. Hesap dönemi içinde yapılan sermaye artışı,
4. Çıkarılan katılma intifa senedi,
5. Hisse senedi ihraç primleri,
6. Aktiflerin yeniden değerlemesinden doğan fonlar,
7. Firmaya yapılan bağışlar, iptal edilen hisse senetleri.

Özkaynakları azaltan işlemler:

1. İlgili hesap dönemine ait zarar
2. Dağıtılan kar payları (temettü, iştirak, katılma payı)
3. Firmadan çekilen kıymetler
4. Sermayenin azaltılması
5. Geri satın alınan katılma, intifa senetleri

1.6. Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu

Bir hesap dönemi içerisinde kaynakları ve kullanım yerlerini göstererek, net işletme sermayesindeki değişimleri ortaya koyan tablodur. Net işletme sermayesi (NIS) dönen varlıklarla kısa vadeli borçlar arasındaki farktır. NIS firmanın borç ödeme gücünü gösteren önemli bir veridir.

Net işletme sermayesini artıran işlemler:

1. Firma faaliyetleri,
2. Maddi duran varlıkların, iştiraklerin, hakların ve diğer duran varlıkların satışı,
3. Firmaya yapılan vergi iadeleri, para girişi sağlayan diğer işlemler,
4. Tahvil ihracı, uzun süreli krediler yoluyla uzun süreli borçlanma,

5. Sermaye artışı.

Net İşletme Sermayesini Azaltan İşlemler;

1. Kısa süreli borçların geri ödenmesi,
2. Nakit kar dağıtımı,
3. Faaliyetlerinden doğan zararlar,
4. Firmanın uğradığı olağanüstü zararlar,
5. Uzun vadeli borçların geri ödenmesi,
6. Sermayenin firma ortaklarına yapılan nakit ödeme ile azaltılması,
7. Özel fonların oluşturulması,
8. Yeni maddi duran varlıkların satın alınması,
9. Maddi olmayan duran varlıkların elde edilmesi,
10. İştirakler ve bağlı ortaklıklara yatırım yapılması,

Satışları mevsimsel dalgalanma gösteren firmalarda NIS açığı oluşur. Satışların düzelme eğilimi gösterdiği dönemlerde ise NIS fazlası oluşur.

1.7. Nakit Akım Tablosu

Bir firmanın para tahsilat ve ödemelerini gerektiren işlemlerini, bunların gelir sağlayan faaliyetlerle olan ilişkilerini özetleyen tablodur.

Nakit çıkışı gerektirmeyen tutarlar (amortismanlar, karşılıklar, reeskontlar, vazgeçilen alacaklar, önceki dönem gelir ve karları, gider ve zararları) gelir tablosunda yer almakla birlikte bu tabloda yer alamaz. Nakit akım tablosu, kasa hesabındaki değişmeyi yansıtmaktadır. Firmanın nakit girişleri nereden sağladığı ve nakitlerini nerelerde kullandığını gösterir (Akgüç, 1995).

Nakit akım tablosunun kalemleri (Bolak, 1990):

- a. Dönem başı nakit : Kasa ve bankalarda bulunan nakit ve vadesiz çeklerdir.
- b. Dönem içi nakit girişleri:
 1. Peşin mal ve hizmet satışları,
 2. Alacaklardan tahsilatlar,
 3. Diğer faaliyetlerden gelir ve karlar (menkul, hisse senedi ve tahvillerin paraya çevrilmesi),
 4. Firmanın uzun vadeli yatırımlardan sağladığı nakden tahsil edilen gelirler,
 5. Duran varlıkların satışı,
 6. Nakit kredi kullanımı,
 7. Nakit sermaye artırımı,
- c. Dönem içi nakit çıkışları,
 1. Peşin mal, hizmet ve malzeme alımı,
 2. Personel ücretleri ve diğer harcamalar,
 3. Faaliyet giderlerinin ödenmesi (satış, pazarlama, yönetim ve araştırma giderleri),
 4. Genel imalat giderleri,
 5. Borç, vergi, faiz ödemeleri,
 6. Nakit kar dağıtımı,
 7. Nakit çıkışı gerektiren diğer olağandışı giderler.

Amortismanlar, reeskont faiz giderleri, gider karşılıkları ve peşin ödenen giderlerin o döneme ait bölümü nakit çıkışı gerektirmeyen giderlerdir.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANLARI ON BİRİNCİ

Gelir reeskontları, gelir tahakkukları , reeskont faiz gelirleri, konusu kalmayan karşılıklar ve peşin tahsil edilmiş gelirlerin o döneme ait bölümü nakit girişi gerektirmeyen gelirlerdir.

1.8. Fon Akım Tablosu

Firmanın kaynaklarını nereden temin ettiğini ve nerelerde kullandığını gösteren tablodur.

a. Fon Kaynakları

1. Firma faaliyetlerinden sağlanan kaynaklar: Olağan kara, fon çıkışı gerektirmeyen giderler eklenir, fon girişi sağlayan gelirler ise düşülür.
2. Olağandışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar: Olağandışı kara, fon çıkışı gerektirmeyen giderler eklenir, fon girişi sağlayan gelirler ise düşülür.
3. Dönen varlıklardaki azalışlar: Kasa ve banka hariç, alacak tahsilatı vs.
4. Duran varlıklardaki azalışlar: Maddi duran varlık satışı, iştirak satışı vs.
5. Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklardaki artış,
6. Sermaye artışı,
7. Hisse senedi ihraç primleri

b. Fon Kullanımları

1. Faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Olağan zarardan, fon çıkışı gerektirmeyen giderler düşülerek, fon girişi sağlayan gelirler eklenir.
2. Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar: Olağandışı zarardan, fon çıkışı gerektirmeyen giderler düşülerek, fon girişi sağlayan gelirler eklenir.
3. Ödenen vergiler,
4. Temettü ödemeleri, sermaye azalışları
5. Dönen ve duran varlıklardaki artışlar,
6. Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar,

Fon akım tablosu yorumlanırken, kaynak ve kullanımların toplam içindeki payına bakılır. Daha sonra ise kaynak ve kullanımlar arasındaki uyuma bakılır.

1.9. Proforma Finansal Tablolar

Finansal analizde kullanılması faydalı olan ancak pratikte banka ve kredi kurumlarınca yaygın olarak kullanılmayan tablolarıdır.

Proforma tabloların önemi, ekonomik konjonktürdeki hareketliliğin yüksek olduğu dönemlerde artmaktadır.

Firmalar finansal stratejilerini belirlemek ve planlar yapmak için proforma tablolar düzenlemektedir. Kredi analistinin, kredi kullanımından sonra firmanın finansal yapının nasıl olacağını belirlemede kullanacağı bir tekniktir (Akgüç, 1995).

Proforma tablolar hazırlanırken; satışların, yüzdesi, oranlar ve regresyon analizi gibi yöntemler kullanılarak geleceğe yönelik tahminler yapılmaktadır.

EK D1 : AYRINTILI BİLANÇO ÖRNEĞİ

AKTİF	Önceki Dönem	Cari Dönem	PASİF	Önceki Dönem	Cari Dönem
I- DÖNEN VARLIKLAR			I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A- Hazır Değerler			A- Mali Borçlar		
1- Kasa			1- Banka Kredileri		
2- Alınan Çekler			2- Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri		
3- Bankalar			3- Tahvil, Anapara Borç, Taksit ve Faizleri		
4- Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri(-)			4- Çıkarılmış Bonolar ve Senetler		
5- Diğer Hazır Değerler			5- Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler		
B- Menkul Kıymetler			6- Menkul Kıymetler ihraç Farkı (-)		
1- Hisse Senetleri			7- Diğer Mali Borçlar		
2- Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları			B- Ticari Borçlar		
3- Kamu Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları			1- Satıcılar		
4- Diğer Menkul Kıymetler			2- Borç Senetleri		
5- Menkul Kıymetler Değer Düşüş Karş. (-)			3- Borç Senetleri Reeskontu (-)		
C- Ticari Alacaklar			4- Alınan Depozito ve Teminatlar		
1- Alıcılar			C- Diğer Borçlar		
2- Alacak Senetleri			1- Ortaklara Borçlar		
3- Alacak Senetleri Reeskontu (-)			2- İştiraklere Borçlar		
4- Verilen Depozito ve Teminatlar			3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar		
5- Şüpheli Ticari Alacaklar			4- Personele Borçlar		
6- Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-)			5- Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)		
D- Diğer Alacaklar			6- Diğer Çeşitli Borçlar		
1- Ortaklardan Alacaklar			D- Alınan Avanslar		
2-İştiraklerden Alacaklar			E- Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler		
3- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar			1- Ödenecek Vergi ve Fonlar		
4- Personelden Alacaklar			2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri		
5- Diğer Çeşitli Alacaklar			3- Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler		
6- Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)			4- Diğer Yükümlülükler		
7- Verilen Sipariş Avansları			F- Borç ve Gider Karşılıkları		
8- Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)			1- Dönem Karı, Vergi ve Diğer Yükümlülükler Karşılıkları		
E- Stoklar			2- Dönem Kannın Peşin Ödenen Vergi ve Diğ Yüküm. (-)		
1- İlk Madde ve Malzeme			3- Kıdem Tazminatı Karşılığı		
2- Yan Mamuller			G- Gelecek Aylara Art Gelirler ve Gider Tahakkukları		
3- Mamuller			1- Gelecek Aylara Ait Gelirler		
4- Ticari Mallar			2- Gider Tahakkukları		
5- Diğer Stoklar			H- Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar		
6- Stok Değer Düşüş Karşılığı (-)			1- Hesaplanan KDV		
F- Gelecek Aylara Ait Gid. ve Gel.Tahak.			2- Diğer KDV		
1- Gelecek Aylara Ait Giderler			3- Sayım ve Tesellüm Fazlalıkları		
2- Gelir Tahakkukları			4- Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar		
G- Diğer Dönen Varlıklar			KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI		
1- İndirilecek KDV					
2- Diğer KDV					
3- Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar					
4- Personel Avansları					
5- Sayım ve Tesellüm Noksanları					
6- Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar					
7- Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Karşılığı (-)					
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI					
II- DURAN VARLIKLAR			II- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
A- Ticari Alacaklar			A- Mali Borçlar		
1- Alıcılar			1- Banka Kredileri		
2- Alacak Senetleri			2- Çıkarılmış Tahviller		

3- Alacak Senetleri Reeskontu (-)				3- Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler				
4- Verilen Depozito ve Teminatlar				4- Menkul Kıymetler ihraç Farkı (-)				
5- Şüpheli Ticari Alacaklar				5- Diğer Mali Borçlar				
B- Diğer Alacaklar				B- Ticari Borçlar				
1- Ortaklardan Alacaklar				1- Satıcılar				
2- İştiraklerden Alacaklar				2- Borç Senetleri				
3- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar				3- Borç Senetleri Reeskontu (-)				
4- Personelden Alacaklar				4- Alınan Depozitöve Teminatlar				
5- Diğer Çeşitli Alacaklar				5- Diğer Ticari Borçlar				
6- Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)				C- Diğer Borçlar				
7- Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)				1- Ortaklara Borçlar				
C- Mali Duran Varlıklar				2- İştiraklere Borçlar				
1- Bağlı Menkul Kıymetler				3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar				
2- Bağlı Menkul Kıym. Değer Düş.Karş. (-)				4- Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)				
3- İştirakler				5- Kamuya Olan Ertelenmiş ve Taksitlendirilmiş Borçlar				
4- İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)				6- Diğer Çeşitli Borçlar				
5- İştirakler Serm. Payl. Değer Düş. Karş. (-)				D- Alınan Avanslar				
6- Bağlı Ortaklıklar				E- Borçve Gider Karşılıkları				
7- Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri (-)				1- Kıdem Tazminatı Karşılığı				
8- B.O. Sermaye Payl. Değer Düşüş Karş. (-)				2- Diğer Borç ve Gider Karşılıkları				
D- Maddi Duran Varlıklar				F- Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkuktan				
1- Arazi ve Arsalar				1- Gelecek Yıllara Ait Gelirler				
2- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri				2- Gider Tahakkukları				
3- Binalar				G- Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar				
4- Tesis, Makine ve Cihazlar				1- Gelecek Yıllara Ertelenen ve Terkin Edilen KDV				
5- Taşıtlar				2- Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar				
6- Demirbaşlar								
7- Diğer Maddi Duran Varlıklar								
8- Birikmiş Amortismanlar (-)								
9- Yapılmakta Olan Yatırımlar								
10- Verilen Avanslar								
E- Maddi Olmayan Duran Varlıklar								
1- Haklar								
2- Şerefiye								
3- Kuruluş ve örgütlenme Giderleri								
4- Araştırma ve Geliştirme Giderleri								
5- Özel Maliyetler								
6- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar								
7- Birikmiş Amortismanlar (-)								
8- Verilen Avanslar								
F- Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar								
1- Arama Giderleri								
2- Hazırlık ve Geliştirme Giderleri								
3- Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar								
4- Birikmiş Tükenme Payları (-)								
5- Verilen Avanslar								
G- Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahak.								
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler								
2- Gelir Tahakkukları								
H-1- Gelecek Yıllarda indirilecek KDV								
2- Diğer KDV								
3- Diğer Çeşitli Duran Varlıklar								
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI				UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI				
AKTİF TOPLAMI				III- ÖZKAYNAKLAR				
				A- Ödenmiş Sermaye				
				1- Sermaye				
				2- Ödenmemiş Sermaye (-)				
				B- Sermaye Yedekleri				
				1- Hisse Senedi ihraç Primleri				
				2- Hisse Senedi iptal Karları				
				3- MDV Yeniden Değerleme Artışları				
				4- İştirakler Yeniden Değerleme Artışları				
				5- Sermaye Yedekleri				
				C- Kar Yedekleri				
				1- Yasal Yedekler				
				2- Statü Yedekleri				
				3- Olağanüstü Yedekler				
				4- Diğer Kar Yedekleri				
				5- Özel Fonlar				
				D- Geçmiş Yıl Karları				
				E- Geçmiş Yıl Zararları (-)				
				F- Dönem Karı (Zararı)				
				ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI				
				PASİF TOPLAMI				

EK D2 : AYRINTILI GELİR TABLOSU ÖRNEĞİ

	Önceki Dönem		Cari Dönem	
A- BRÜT SATIŞLAR				
1- Yurtiçi Satışlar				
2- Yurtdışı Satışlar				
3- Diğer Gelirler				
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)				
1- Satış İadeleri (-)				
2- Satış İskontoları (-)				
3- Diğer indirimler (-)				
C- NET SATIŞLAR				
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)				
1- Satılan Malların Maliyeti (-)				
2- Satılan Ticari Malların Maliyeti (-)				
3- Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)				
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)				
1- Araştırma Geliştirme Giderleri (-)				
2- Pazarlama, Satış, Dağıtım Giderleri (-)				
3- Genel Yönetim Giderleri (-)				
FAALİYET KARI (ZARARI)				
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR				
1- İştiraklerden Temettü Gelirleri				
2- Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3- Faiz Gelirleri				
4- Komisyon Gelirleri				
5- Konuşu Kalmayan Karşılıklar				
6- Faaliyetlerle İlgili Diğer Gelir ve Karlar				
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)				
1- Reeskont Faiz Giderleri				
2- Komisyon Giderleri				
3- Karşılık Giderleri				
4- Faaliyetlerle İlgili Diğer Gider ve Zararlar				
H- FİNANSMAN GİDERLERİ (-)				
1- Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri				
2- Uzun Vadeli Borçlanma G'derleri ^				
OLAĞAN KAR (ZARAR)				
I- OLAĞAN DIŞI GELİR VE KARLAR				
1- Önceki Dönem Gelir ve Karian				
2- Diğer Olağan Dışı Gelir ve Karlar				
J- OLAĞAN DIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)				
1- Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları				
2- Önceki Dönem Gider ve Zararları				
3- Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar				
DÖNEM KARI (ZARARI)				
K- VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER (-)				
NET DÖNEM KARI (ZARARI)				

EK D3 : SATILAN MALIN MALİYETİ TABLOSU ÖRNEĞİ

	Önceki Dönem		Cari Dönem	
ÜRETİM MALİYETİ				
A- Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri				
B- Direkt İşçilik Giderleri				
C- Genel Üretim Giderleri				
D- Yarı Mamul Kullanımı				
1- Dönem Başı Stok (+)				
2- Dönem Sonu Stok (-)				
ÜRETİLEN MAMUL MALİYETİ				
E Mamul Stoklarında Değişim				
1 - Dönem Başı Stok (+)				
2- Dönem Sonu Stok (-)				
1.SATILAN MAMUL MALİYETİ				
F- Dönem Başı Ticari Mallar Stoku (+)				
G- - Dönem içi Ticari Mal Alışları(+)				
H- H- Dönem Sonu Ticari Mal Stoku (-)				
2.SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ				
3.SATILAN HİZMET MALİYETİ				
SATIŞLARIN MALİYETİ (1+2+3)				

EK D4 : KAR DAĞITIM TABLOSU ÖRNEĞİ

	Önceki Dönem		Cari Dönem	
A- DÖNEM KARININ DAĞITIMI				
1- DÖNEM KARI				
2- ÖDENECEK VERGİ VE YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER (-)				
- Kurumlar Vergisi (Gelir Vergisi)				
- Gelir Vergisi Kesintisi				
- Diğer Vergi ve Yasal Yükümlülükler				
NET DÖNEM KARI				
3- GEÇMİŞ DÖNEMLER ZARARI (-)				
4- I.TERTİP YASAL YEDEK AKÇE				
5- BIRAKILMASI VE TASARRUFU ZORUNLU YASAL FONLAR (-)				
DAĞITILABİLİR NET DÖNEM KARI				
6- ORTAKLARA I. TEMETTÜ				
- Adi Hisse Senedi Sahiplerine				
- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine				
7- PERSONELE TEMETTÜ (-)				
8- YÖNETİM KURULUNA TEMETTÜ (-)				
9- ORTAKLARA II. TEMETTÜ				
- Adi Hisse Senedi Sahiplerine				
- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine				
10- U. TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)				
11- STATÜ YEDEKLERİ				
12- OLAĞAN DIŞI YEDEKLER (DAĞITILMAMIŞ KARLAR)				
13- DİĞER YEDEKLER				
14- ÖZEL FONLAR				
B-YEDEKLERDEN DAĞITIM				
1- DAĞITILAN YEDEKLER				
2- II. TERTİP YASAL YEDEKLER (-)				
3- ORTAKLARA PAY (-)				
- Adi Hisse Senedi Sahiplerine				
- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine				
4- PERSONELE PAY (-)				
5- YÖNETİM KURULUNA PAY (-)				
C- HİSSE BAŞINA KAR				
1- Adi Hisse Senedi Sahiplerine (TL %)				
2- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine (TL %) **				
D- HİSSE BAŞINA TEMETTÜ				
1 - Adi Hisse Senedi Sahiplerine (TL %)				
2- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine (TL %)				

EK D5 : ÖZSERMAYE DEĞİŞİM TABLOSU ÖRNEĞİ

Özkaynak Kalemleri Hareketler	Ödenmiş Sermaye	Sermaye Yedekleri					Kar Yedekleri				Geçmiş Yıllar Karları (zararları)	Dönem Net Karları (zararları)	Özkaynak Toplamı
		Hisse Senedi İhraç Primi	Hisse Senedi İptal Kararı	Yeniden Değerleme	İştirakler Yeniden Değerleme Artışları	Diğer	Yasal Yedekler	Statü Yedekleri	Ölağanüstü Yedekler	Özel Fonlar			
Önceki Dönem 31 Aralık 19X0 Kalanı Kar Dağıtımı - Temettü - Yedeklere Aktarma Hisse Senedi İhraç Primleri Ödenmiş Sermaye Artışı - Nakten - Yeniden Değerleme Artışlardan Maddi Duran Varlık Satış Karları 19X1 Yeniden Değerleme Değer Artışı (Net) 19X1 Dönem Net Karı													
Cari Dönem 31 Aralık 19X1 Kalanı Kar Dağıtımı - Temettü - Yedeklere Aktarma Hisse Senedi İhraç Primleri İştiraklerden Alınan Bedelsiz Hisse i Ödenmiş Sermaye Artışı - Nakten - Yeniden Değerleme Artışlardan - Yedekler ve Fonlardan Aktarılan Maddi Duran Varlık Satış Karları 19X2 Yeniden Değerleme Değer Artışı (Net) 19X2 Dönem Net Karı 31 Aralık 19X2 Kalanı													

EK D6; NET İŞLETME SERMAYESİ DEĞİŞİM TABLOSU ÖRNEĞİ

	Önceki Dönem	Cari Dönem	Net işletme	
			Artış	Azalış;
A- DEĞİŞİKLİKLER				
DÖNEN VARLIKLAR				
Kasa				
Menkul Değerler Ticari Alacaklar, net				
Stoklar				
Diğer Dönen Varlıklar				
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI				
KISA SURELİ BORÇLAR				
Banka Kredileri				
Borç Senetleri Diğer Kısa Sureli Borçlar				
KISA SÜRELİ BORÇLAR TOPLAMI				
NET İŞLETME SERMAYESİ				
NET İŞLETME SERMAYESİ ARTIŞ/AZALIŞ				
B- KAYNAKLAR VE KULLANIM YERLERİ				
NET İŞLETME SERMAYESİ KAYNAKLARI				
Sermaye Artışı				
İşletmenin Cari Faaliyeti (Kar+Amortisman)				
KAYNAKLAR TOPLAMI				
NET İŞLETME SERMAYESİ KULLANIMI				
Nakten Ödenen Kar Payı				
NET İŞLETME SERMAYESİ ARTIŞ/AZALIŞ				

EK D7: NAKİT (PARA) AKIM TABLOSU ÖRNEĞİ

	Önceki Dönem		Cari Dönem	
A- DÖNEM BAŞI NAKİT MEVCUDU				
B- DÖNEM İÇİ NAKİT GİRİŞLERİ				
1 - Satışlardan Elde Edilen Nakit				
a) Net Satışlar				
b) Ticari Alacaklardaki Azalışlar				
c) Ticari Alacaklardaki Artışlar (-)				
2- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlardan Dolayı Sağlanan				
3- Olağan Dışı Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit				
4- Kısa Vadeli Borçlardaki Artışlardan Sağlanan Nakit (Alımlarla				
a) Menkul Kıymet İhraçlarından				
b) Alınan Kredilerden				
c) Diğer Artışlar				
5- Uzun Vadeli Borçlardaki Artışlardan Sağlanan Nakit (Alımlarla				
a) Menkul Kıymet İhraçlarından				
b) Alınan Kredilerden				
c) Diğer Artışlar				
6- Sermaye Artışından Sağlanan Nakit				
7- Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit				
8- Diğer Nakit Girişleri				
C- DÖNEM İÇİ NAKİT ÇIKIŞLARI				
1- Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıkışları				
a) Satışların Maliyeti				
b) Stoklardaki Artış				
c) Ticari Borçlardaki Azalışlar				
d) Ticari Borçlardaki Artışlar (-)				
e) Amortisman ve Karşılıklar Gibi Nakit Çıkışı Gerektirmeyen				
f) Stoklardaki Azalışlar				
2- Faaliyet Gidenerine İlişkin Nakit Çıkışları				
a) Araştırma ve Geliştirme Giderleri				
b) Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri				
c) Genel Yönetim Giderleri				
d) Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler				
3- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlara İlişkin Nakit				
a) Diğer Faaliyetlerle İlgili Olağan Gider ve Zararlar				
b) Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Olağan Gider ve Zararlar				
4- Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıkışları				
5- Olağan Dışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıkışları				
a) Olağan Dışı gider ve Zararlar				
b) Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar				
6- Duran Varlık Yatırımlarına İlişkin Nakit Çıkışları				
7- Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri (Alımlarla İlgili Olmayan)				
a) Menkul Kıymetler Anapara Ödemeleri				
b) Alınan Kredilerin Anapara Ödemeleri				
c) Diğer Ödemeler "				
6- Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri (Alımlarla İlgili				
a) Menkul Kıymetler Anapara Ödemeleri				
b) Alınan Kredilerin Anapara Ödemeleri				
c) Diğer Ödemeler				
9- Ödenen Vergi ve Benzerleri				
10- Ödenen Temettüller				
11- Diğer Nakit Çıkışları				
D- DÖNEM SONU NAKİT MEVCUDU (A+B+C)				

EK D8 : FON AKIM TABLOSÜ ÖRNEĞİ

	Önceki Dönem		Cari Dönem	
A- FON KAYNAKLARI				
1- Faaliyetlerden Sağlanan Fonlar				
a) Olağan Kar				
b) Amortismanlar (+)				
c) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)				
d) Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)				
2- Olağan Dışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar				
a) Olağan Dışı Kar				
b) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)				
c) Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)				
3- Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar				
4- Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar				
5- Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar				
6- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar				
7- Sermaye Artırımı (Nakit Karşılığı veya Dışardan Getirilen Diğer				
8- Hisse Senetleri İhraç Primleri				
B- FON KULLANIMLARI				
1- Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar				
a) Olağan Zarar				
b) Amortismanlar (+)				
c) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)				
d) Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)				
2- Olağan Dışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar				
a) Olağan Dışı Zarar				
b) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)				
c) Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)				
3- Ödenen Vergi ve Benzerleri (Bir Önceki Dönem Karından				
4- Ödenen Temettüleri				
a) Bir Önceki Dönem Karından Ödenen				
b) Yedeklerden Dağıtılan				
5- Dönen Varlıklar Tutarındaki Artışlar				
6- Duran Varlıklar Tutarındaki Artışlar (Yeniden Değerlemeyi				
7- Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar				
8- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar				
9- Sermayedeki Azalışlar				

ÖZGEÇMİŞ

1974 tarihinde doğdu. 1991 yılında Haydarpaşa Lisesi'nden mezun oldu. 1991-1995 yılları arasında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin İktisat Bölümüne devam etti. 1997 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. Halen özel bir bankanın Kredi Risk Yönetimi Bölümü'nde yetkili uzman olarak görev yapmaktadır.